

§ 133 Inledning

Ordföranden: Varmt välkomna till dagens fullmäktigesammanträde! Vi har redan lite rutin när det gäller digitala möten, men nu har vi ett nytt mötessystem vilket betyder att vi får pröva på nya utmaningar. Under det testmöte som vi hade innan ni hade ert stora testmöte liksom under gårdagens test hade vi lite strul med pluppar, inte bara med frusna bilder och halva ansikten. Man såg över huvud taget ingen bild på den som talade utan bara en rund cirkel med deltagarens initialer. Det är detta vi kallar pluppar. Så kan vi inte ha det. Därför kommer vi att utvärdera systemet under förmiddagen då det kommer att vara interpellationsdebatter. Om ni får problem och inte ser den som talar utan bara en plupp skulle vi uppskatta om ni kunde skriva det i chatten.

Enligt arbetsordningen finns inte samma krav på en interpellationsdebatt som på det övriga mötet, varför förmiddagen utgör ett bra tillfälle att utvärdera Teams. Återkoppla alltså gärna till oss om problemet kvarstår!

Det finns en sak som är viktig. Vi har olika felkällor för problemen. En potentiell felkälla och ett problem som uppstår är när det kommer ljud från andra deltagare. Teams fokuserar helt enkelt fel då. Det är superviktigt att alla ser till att mikrofonerna är avstängda. Presidiet kan tyvärr inte använda alternativet att stänga av ljudet för alla, eftersom även vi i så fall blir tysta. Som ni förstår vore det opraktiskt. En del tycker kanske att det vore bra, men överlag blir det opraktiskt. Det är alltså viktigt att ni hjälper till genom att se till att era mikrofoner är avstängda. Vi kan visserligen stänga av enskilda mikrofoner, men det tar tid. Det är betydligt bättre och enklare om ni ser till att era mikrofoner är avstängda.

Som sagt: Ge oss gärna information i chatten om ni inte ser bild på den som talar så kan vi sedan utvärdera detta.

Om vi senare märker att Teams inte fungerar tillfredsställande och att vi inte känner oss trygga i förhållande till kommunallagens krav att klara av kärnan av mötet kommer vi att ajournera sammanträdet en stund efter lunch för att byta mötessystem till Skype. Detta kommer ni i så fall att få information om och få tid att logga om. Det är inget ni behöver känna stress inför nu.

Jag vill påminna alla som är inloggade att det är viktigt att ni säkerställer att hela ert namn står som användare, det vill säga både för- och efternamn. Om det som användarnamn står ett telefonnummer, "guest" eller "världens bästa kille" kommer vi inte att känna igen er i mötets deltagarlista. Ni behöver i så fall logga ut och sedan logga in i Teams igen med ert namn. Det är också viktigt att ni loggar in i voteringsystemet, vilket ni har fått en särskild länk till.

För att underlätta i Teams när ni vill tala är det till stor hjälp för oss om ni gör en så kallad digital handuppräckning. Det fungerar inte om ni sitter och viftar vid skärmen eftersom vi inte ser alla bilder samtidigt. Men om ni trycker på den lilla hand som gör att ni får en gulmarkerad hand vid ert namn hittar vi er betydligt snabbare i listan och kan därigenom uppmärksamma er, som det heter när vi sätter er i helbild på skärmen.

Jag har ytterligare något att säga om plupparna. Vi kommer utifrån de enheter vi har fokus på här i fullmäktigesalen att säkerställa att det syns en bild på den som talar. Om ingen bild syns kommer vi att pröva några olika steg. Först tar vi bort den så kallade uppmärksamheten och lägger sedan tillbaka den. Personen i fråga kan få pröva att stänga av och sätta på sin kamera. Sist kan man behöva pröva att logga ut och logga in igen. Förhoppningsvis kommer det här dock att fungera supersmidigt och inte medföra några problem eller något strul.

Jag har ytterligare några generella påminnelser vad gäller digitala fullmäktigemöten för Region Stockholm. Man kan använda endast en enhet för mötet. Men har man möjlighet att använda två enheter blir det betydligt enklare. Man kan i så fall ha Teamsmötet uppe på den ena enheten och voteringsmötet uppe på den andra.

Voteringsystemet kommer att koppla ned sig så snart det går in i viloläge eller om man själv stänger ned sidan och gör något annat. Man kanske filar på sitt anförande i ett Worddokument, felsöker Teams eller gör något annat i sin webbläsare – då kommer voteringsystemet att koppla ned i viloläge. Man är fortfarande inloggad, och så snart man öppnar voteringsystemet kommer det att gå igång. Det tar dock en liten stund. Om man vill begära ordet och inte har voteringsystemet igång och aktivt eller om det blir dags för votering måste man se till att systemet är öppet och aktivt, annars tar också det en liten stund. Om man har problem med att begära ordet eller votera kan man notera det i chatten.

Vi har ju provat voteringen några gånger. Vi får låta det ta lite tid för att säkerställa att vi får ett resultat där alla ledamöter har deltagit eller åtminstone att så många har gjort det att valresultatet återspeglas korrekt. Om systemet slutar att fungera prövar man att stänga ned fliken igen. Om det inte fungerar får man ta kontakt med supporten.

Återigen vill jag påminna alla om att stänga av mikrofonen, eftersom presidiet inte kan stänga av alla mikrofoner. I så fall skulle vi få leta igenom listan efter aktiva mikrofoner. Det är mycket enklare om ni gör detta själva. Det gäller i synnerhet Teams. Vi misstänker nämligen att det kan vara en potentiell felkälla för problematiken med plupparna.

Digitala möten är inte som fysiska möten. Ibland uppkommer frågeställningen huruvida man får lämna skärmen och om man i så fall bryter mot kommunallagen. Vi tycker inte att man bryter mot kommunallagen om man behöver gå och pudra näsan, koka kaffe eller helt enkelt ser till att röra på sig. Det är viktigt att ni alla mår bra hela dagen, och då är det inte bra att en hel dag sitta stilla på en stol framför det digitala fullmäktigemötet. Ni behöver gå ut och röra lite grann på er också. Det är därför okej att lämna skärmen.

Om någon skulle falla ifrån ser vi det eftersom vi hela tiden följer vilka som är inloggade i mötet. Märker vi att någon är borta och inte kommer tillbaka har vi en åtgärdsstrappa för detta så att vi kan säkerställa att alla aktivt kan följa mötet.

Om man vill ta del av talarlista och talartid återfinns det i voteringsystemet. För er som ska tala vill jag påminna om följande: När det är er tur måste ni se till att ha kameran på. Starta mikrofonen när det är dags för det! Vänta med att tala tills vi har sagt ”var så god”! Avsluta gärna anförandet med ”tack” eller något annat tydligt avslutande ord!

Detta var mina medskick. Jag påminner igen alla att säkerställa att ni har angett för- och efternamn som användarnamn i Teams.

Jag förklarar härmed sammanträdet öppnat.

§ 2 Bordlagd interpellation 2020:35 av Tove Sander (S) om den fel- eller oplanerade utflytten av amningsvården till barnavårdscentraler

Anförande nr 1

T o v e S a n d e r (S): Fru ordförande, fullmäktige! Jag har ställt fem frågor till sjukvårdslandstingsrådet. Jag tycker inte direkt att de har blivit besvarade, och jag skulle väldigt gärna vilja att de blev det.

Av det skriftliga svaret kan jag utläsa att Anna Starbrink är nöjd med de statliga projektmedel som har finansierat Amsak Amningsmottagning sedan 2017 och Sollentuna amningsmottagning i Rotebro sedan 2018. Dessa projekt har utvärderats, och utvärderingen har legat till grund för det tilläggsuppdrag som kom på plats först år 2020. Det är tydligt att det blev ett glapp när man redan under våren 2018 valde att lägga ned specialistmottagningen på Danderyds sjukhus.

Sjukvårdslandstingsrådet är också nöjd med sättet på vilket man har tagit hänsyn till geografisk närhet genom att man har lagt uppdraget på BVC i stället för på barnmorskemottagningarna. Enligt mig hjälper det dock knappast de kvinnor som bor längs röda linjen mot Norsborg eller de som bor i Järvaområdet där det inte finns en enda mottagning. Jag skulle verkligen vilja veta hur Anna Starbrink ser på att väldigt många kvinnor med stora behov inte har geografisk närhet till en amningsmottagning.

Anförande nr 2

Regionrådet Starbrink (L): Fru ordförande! Det är spännande att pröva ny teknik.

Jag vill tacka Tove Sander för hennes interpellation om amningsvården i Region Stockholm.

Den pågående stora omställningen av hälso- och sjukvården som vi gemensamt har kommit överens om – det som kallas Framtidens hälso- och sjukvård – innebär att mycket mer vård flyttas ut från sjukhusen och erbjuds närmare invånarna. Det är en positiv utveckling. Inom amningsvården har det under flera år pågått ett viktigt utvecklingsarbete i Region Stockholm. Där har Amsak, som Tove nämnde, och verksamheten i Rotebro, som är kopplad till en BVC, varit viktiga platser för att utveckla och analysera hur vi bäst kan erbjuda en bred amningsvård nära invånarna.

Den allra första tiden efter att man har fött barn ligger ansvaret alltså på sjukhusens förlossningsenheter. Men när man har varit hemma en vecka övergår ansvaret till det breda BVC-utbud som finns. Där har vi vårdval. Det är fantastiskt roligt att se hur många som, trots de väldigt besvärliga förutsättningar som pandemin utgör, redan har börjat ansluta sig till den möjlighet till amningsstöd som finns på BVC. Vi kommer att fortsätta med detta. Amsak kommer att vara aktivt även det här året. Men det utbud som nu finns med kvalificerat stöd och hjälp till kvinnor som just har fått barn och som behöver hjälp med amningen har på kort tid förbättrats. Det ser jag som en positiv utveckling.

Det är tråkigt att Tove väljer att beskriva detta som något oplanerat eller felplanerat. Jag håller inte alls med om det. Danderyds sjukhus drev en verksamhet som inte gjordes på uppdrag av oss genom avtalen utan av eget engagemang. När detta fasades ut kunde behovet fångas upp på andra håll i regionen. Det är viktigt att verksamheten finns nära kvinnorna, och BVC är en plats som man efter förlossningen ofta går till med sitt lilla barn. Det finns även möjlighet att inom mödravården utveckla stödet för kvinnor som ammar.

Jag tycker att vi nu ser en väldigt positiv utveckling. Jag får mycket positiv feedback från kvinnor som har fått fin hjälp med den viktiga amningen. Tove har möjligen en alltför negativ syn på hur amningsvården fungerar. Jag delar inte den, men vi ska självklart fortsätta att följa upp och se hur vården utvecklas. Om vi behöver vidta fler åtgärder för att få ett ännu mer täckande nätverk av vårdinsatser för denna grupp ska vi naturligtvis återkomma till det. Det här är dock fortfarande i en utbyggnadsfas.

Anförande nr 3

Marit Normasdotter (V): Ordförande, ledamöter och webbtittare! Det finns en hel del forskning om amningens betydelse för det nyfödda barnet. Den har långvariga hälsofrämjande fördelar, både fysiska och psykiska. Den första interaktionen med mamman är oftast

amning. Hudkontakten har gynnsam effekt på kommunikation. För mamman kan amningen minska risken för diabetes och livmoder- och bröstcancer. För barnet reduceras risken för infektioner, barnfetma och diabetes.

Med detta sagt tycker jag att det svar som Tove Sander har fått är ganska intetsägande. I svaret kan man utläsa viss kritik mot amningsmottagningen på Danderyds sjukhus för att man utförde "ett självpåtaget uppdrag" för att hjälpa mammor med basala amningsproblem. Jag tycker att det är tydligt att man på Danderyds sjukhus bara har sett att behovet inte täcks på grund av eftersläpning i utbyggnadstakten.

Något annat jag saknar i svaret är Anna Starbrinks politiska visioner – visioner om att detta är viktigt och inte bara utgörs av en torr bedömning av hälso- och sjukvårdsförvaltningen om att uppstartstakten är tillräckligt hög för amningsmottagningarna. Anna Starbrink skriver endast att hon delar denna bedömning. Det betyder alltså att hon är helt nöjd med att det finns vita fläckar på vårdkartan. Hon litar blint på privata vårdaktörer. Den fria etableringsrätten styr detta. Det finns en politisk ovilja att styra vården. Principen om en god och nära vård ställer sig Vänsterpartiet bakom, men då kan det inte finnas områden utan vård.

Jag vill dessutom framföra att patienter inte är kunder och vård är inte produktion.

Anförande nr 4

Regionrådet Alkurdi (S): Tove Sander har ställt en oerhört viktig interpellation. Förra veckan fick jag och mina kollegor delta i ett town hall meeting som Järvaveckan anordnade. En återkommande fråga från publiken, det vill säga invånarna i Järva, handlade just om amningsmottagningar och bristen på sådana. Jag blir oroad av den signal som skickas ut här, det vill säga att det får ta sin tid. Man arbetar inte intensivt för att säkerställa att man täcker upp de vita fläckarna.

På vårdkartan kan man se att det inte finns några amningsmottagningar på de platser som Tove Sander nämnde. Bristen gäller även våra mest utsatta områden. Amningsfrekvensen där är oroande, särskilt vad gäller Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. Andelen som ammar är särskilt låg i dessa delar. Regionen borde därför arbeta utifrån behovsprincipen och inleda med att fullt ut täcka upp där behovet av amningsmottagningar inom öppenvården är stort. Det borde ha gjorts innan man genomförde en förändring. När man nu har gjort det och stängt ned en mottagning och först efter ett par år börjar öppna öppenvårdsmottagningar runt om i länet borde man intensifiera arbetet med att säkerställa att inga vita fläckar finns. Man borde också fokusera på att öppna amningsmottagningar där behoven är stora.

Jag önskar att jag kunde få ett svar på detta av Anna Starbrink. Hur ämnar man se till att amningsmottagningar öppnas där det nu finns vita fläckar och där kvinnorna har lång resväg till en mottagning?

Anförande nr 5

Elinor Odeberg (S): Ordförande! Jag vill tacka min partikollega Tove Sander för en angelägen interpellation.

Både Tove och Talla tar upp att amningsfrekvensen skiljer sig åt utifrån hur socioekonomin ser ut. Man kan även se en minskad amningsfrekvens. I ett utvecklat land som Sverige behöver detta inte ha så stor betydelse, men det viktiga är att det här sker på frivillig grund. De skillnader vi ser får oss att förstå att det inte riktigt bara handlar om ett informerat val hos den enskilda mamman. Därmed kan det få negativa konsekvenser. Det är därför viktigt att detta stöd finns på plats.

Den lägesbild vi har nu är egentligen den sämsta av två världar. Antingen har man möjlighet att säkerställa en bred tillgänglighet på alla BVC:er eller till breda eftervårdskontroller, vilket vi socialdemokrater efterlyst men ännu inte har sett i regionen. Eller så bedömer man att man har en begränsad kompetens, och den ska förvaltas på bästa sätt. I detta fall finns snarare specialistmottagningar som kvinnor remitteras till eller själva kan vända sig till. Nu har vi ett urvattnat förslag som innebär att några kvinnor som har turen att ha en BVC där denna kompetens finns nära hemmet får rätt stöd. De kvinnor som till exempel bor längs tunnelbanans röda linje, som Tove tog upp, har inte sådan kompetens nära sig på deras BVC. De ska i stället söka sig till en annan BVC, och då förlorar man hela syftet med reformen som är att säkra bred tillgänglighet. Det här behöver regionen uppenbarligen göra om och göra rätt.

Det är symptomatiskt att amningsvården har drivits i projektform och i frivillig form på sjukhusen. Trots att ni har styrt regionen i 14 år har ni inte tagit tag i detta förrän nu när sjukhusen behöver banta sitt uppdrag i förhållande till avtalen. Det är alarmerande. Jag instämmer alltså i mina partikollegors invändningar och efterlyser tydligare svar från Anna Starbrink.

O r d f ö r a n d e n : Jag har fått en fråga och vill göra ett förtydligande. Om man vill begära ordet är det voteringsystemet som gäller. Där och ingen annanstans anmäler man att man vill ha ordet. Vill man tala måste man alltså anmäla det i voteringsystemet. Däremot underlättar det mycket för oss i presidiet om man också gör en digital handuppräckning. Då hamnar man högst upp i vår lista, vilket gör att vi inte behöver leta igenom hela den långa deltagarlistan för att hitta rätt person som vi sedan ska uppmärksamma i Teamsmötet. Jag ber om ursäkt om jag tidigare var otydlig.

Anförande nr 6

Regionrådet S t a r b r i n k (L): Tack för era inlägg! Jag blir förvånad över att Marit uppfattar det som kritik när jag säger att ett sjukhus har valt att erbjuda amningsvård trots att det inte står ens en rad om det i avtalet. Snarare var det beröm. Men man väljer själv om man vill se tillvaron som dyster eller fylld av möjligheter.

Den utveckling av amningsvården som vi ser är fantastisk. Det utbud som finns nu har inte funnits tidigare. Er kritik sporrar. Vi vill utveckla amningsvården än mer och säkerställa att utbudet av den blir ännu större i hela regionen.

Jag tycker att det är jättebra om det finns privata BVC:er som erbjuder denna möjlighet. Jag tycker också att det är jättebra med offentligt drivna BVC:er som erbjuder den. Om ni försöker skapa en bild av att detta inte kommer kvinnor till del i exempelvis ytterstaden blir den bilden helt fel. I dag finns detta i Rotebro, Södertälje, Vällingby, Danderyd och på Södermalm. Vi har ett uppdrag till alla våra verksamheter inom mödravården att hjälpa och stötta kvinnor. Det gör även många inom BVC, också de som inte har detta särskilda tilläggsuppdrag om amningsvård.

Jag vill fortsätta att utveckla detta. Jag vänder mig verkligen mot den bild som ni försöker kleta fast på oss om att vi inte skulle ha ett engagemang för amningsvården. Det är majoritetens stora engagemang i frågan som har gjort att vi har provat oss fram genom dessa pilotprojekt för att hitta de modeller som nu sjösätts runt om i länet. Trots pandemin har många verksamheter kunnat starta. Möjligheten har funnits sedan mars förra året.

I och för sig är det bra att ni är otåliga, eftersom även jag vill se en stark utveckling. Men påstår man att inget händer och att allt är dåligt faller det platt till marken eftersom vi kan se en fantastisk utveckling på området.

Anförande nr 7

Tove Sander (S): Anna! Vi är överens om att vården ska vara nära patienterna, men det är precis detta som är problemet. Vad vi däremot inte är överens om är att jag skulle vara negativ. Om du anser det att vara negativ när man står upp för dem med störst behov kommer jag stolt att bära epitetet ”negativ” i framtiden.

Ert argument är att man ska flytta ut vården från sjukhusen för att den ska komma närmare befolkningen. Regionen borde därför ha gjort en plan för var amningsmottagningarna behövs mest. Vi har flera amningsmottagningar, men de flesta ligger i områden där andelen som ammar ligger långt över snittet. Det handlar om Kungsholmen, Östermalm, Södermalm och Danderyd. Det finns inte en enda amningsmottagning i Järvaområdet eller längs den röda tunnelbanelinjen mot Norsborg. Professionen i Järvaområdet har larmat om att antalet ammande kvinnor sjunker, vilket är skrämmande. Man har inte resurser nog att ge det stöd som efterfrågas där.

Vi är helt överens om att utflyttningen av vård från akutsjukhusen i många delar är nödvändig. Man kan dock inte börja med att stänga för att sedan fundera över hur utflyttningen ska gå till. Två år mellan stängning och öppning kan kanske tyckas vara en kort tid, men under denna tid hann väldigt många barn födas.

Vi som födde barn för 10, 15, 20, 30 eller kanske 40 år sedan måste förstå att nyförlösta kvinnor i dag åker hem kort tid efter förlossningen. De har inte hunnit få den hjälp med amningen innan de lämnar sjukhusen som vi fick. Vården måste därför kunna möta deras behov, vilket den inte gör. I dag är de nyblivna mammorna beroende av att bo på rätt plats i länet.

Det är så här den blågröna majoriteten väljer att organisera vården i stort. Man ska bo på rätt plats. Då får man rimligt avstånd till relevant vård.

Anförande nr 8

Christine Lorne (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Amningsstödet ska finnas där det gör mest nytta. Precis som Anna Starbrink säger är amningsfrågan en jätteviktig och prioriterad fråga för oss i koalitionen. Vi gör därför dessa förändringar, för vi tror att det därigenom blir bättre. Vi ser att det blir bättre när amningsstödet kommer närmare invånarna.

Det är alltid svårt att ändra något. När man är van vid att något fanns på sjukhusen blir det väldigt vårt när det numera inte finns på där i samma utsträckning. Men amningskunskapen måste finnas hos all personal som träffar nyblivna föräldrar. Ju närmare den verksamma personalen finns i för hållande till amningsmottagningarna, desto bättre blir det och desto mer utbyte kan de ha av varandra.

Jag vill även lyfta fram de särskilda insatser som vi gör i utsatta områden. Det gäller till exempel hembesöksprogrammet. Något man talar om då är exempelvis amning.

Vi gör således mycket, och vi vill göra ännu mer.

Anförande nr 9

Regionrådet Alkurd (S): Jag hoppas innerligt att företrädare för den blågröna majoriteten lyssnade på Toves inlägg. Hon tecknade verkligen på ett bra sätt hela problembilden och vad som behöver göras. Jag tänker inte göra något tillägg till det.

Jag vill däremot påpeka att den frustration över att det går för långsamt och att vården är ojämlig, särskilt i detta område, har kommit oss till del från vårdprofessionen och dem som

arbetar inom mödrahälsovården. De är oroadade över hur ojämnt det ser ut i vårt län när det gäller amningsfrekvens och vilka insatser som behövs göras för två år sedan och som definitivt behöver göras i dag. Detta är alltså ingen godtycklig kritik, utan kritiken kommer från vårdprofessionen. Det finns en frustration hos dem utifrån deras engagemang.

Anförande nr 10

Regionrådet **Starrink** (L): Ordförande! Tack för alla inlägg! Jag vet inte om vi pratar förbi varandra; det är kanske mötesformatet som gör det här svårt. Vi vill alla uppenbarligen utveckla amningsvården. Jag tror att alla ser en stark utveckling med flera nya amningsmottagningar.

Tove talar om amningsmottagningen på Danderyds sjukhus som stängdes. I samband med det öppnade Amsak. Sedan dess har amningsmottagningar i till exempel Rotebro, Södertälje, Vällingby och flera andra platser tillkommit. Det är onekligen fler än vad som fanns tidigare. Det var inte så att det fanns en stor amningsmottagning i Järvaområdet, som ni kanske gissat av nu. Eller råder det något missförstånd? Så har det i alla fall inte varit. Däremot tycker även jag att det vore önskvärt om vi kunde få en dit. Det är något att arbeta för framöver.

Anförande nr 11

Tove Sander (S): Denna debatt sätter verkligen fokus på precis den kritik som vi i årtal har framfört mot hur vården i Stockholm är organiserad. Christine Lorne säger att amningsstödet ska finnas där det gör mest nytta. Då måste man fråga sig: Varför har ni inte organiserat vården så att ni kan styra var mottagningarna finns? Varför behöver sjukvårdslandstingsrådet säga: Vi skulle också gärna vilja se en amningsmottagning i Järvaområdet?

§ 3 Interpellation 2020:37 av Hanna Svensson (S) om trafiksituationen vid Brommaplan

Anförande nr 12

Hanna Svensson (S): Ordförande! Jag vill tacka alla ledamöter och åhörare för uppmärksamheten! Tack, Tomas, för svaret på interpellationen som egentligen var ställd till Kristoffer Tamsons!

Interpellationen handlar om trafiksituationen vid Brommaplan. Det här är ett problem som jag tror att alla Ekeröbor och de flesta Västerortsbor är väl bekanta med. Trafiksituationen är i dag under all kritik. Ekeröborna byter ständigt sitt liv mot kötid. Socialdemokraterna i Stockholms stad lade redan 2018 fram ett förslag på en trafiklösning som skulle förbättra situationen för alla trafikslag, inte bara bussar även om det framför allt förbättrade för dem.

Det svar jag har fått på mina frågor utgör åtminstone svar på min tredje fråga. Det finns en upparbetad kontakt med de kommuner som är berörda av Brommaplansrondellen. Men vad det blågröna styret gör för att stävja rådande trafiksituation vid Brommaplan är lite otydligare. Det svar jag fått handlar mest om busslinje 176 och 177, och det är fler bussar än dessa som åker genom Brommaplansrondellen.

Jag skulle önska en bredare lösning på detta, eftersom det inte bara är bussar som kommer att åka där. Vi märker ju att Ekerö kommuns medborgarantal ökar, och det ökar ännu mer på grund av pandemin. Fler väljer nämligen att flytta ut dit. Jag är rädd att detta kommer att bli något av en chock när pandemin är över. Trafiksituationen kommer då att vara ännu värre än den är i dag.

Det är jättebra att regionen studerar situationen vid Brommaplan. Hela Ekerö har i många år studerat situationen väldigt ingående. Jag skulle önska att vi kom lite längre. Vi behöver snart få till en lösning. Där behöver regionen vara med och ta ansvar.

Anförande nr 13

Regionrådet E r i k s s o n (MP): Tack, Hanna, för frågorna! Som Västerortsbo kan även jag säga att jag delar engagemanget för en fungerande trafiklösning vid Brommaplan. Jag gör det nog lika mycket som ni på Ekerö gör och som de 176 nytillkomna invånarna på Ekerö säkert också gör.

Jag tänkte ge svar på de frågeställningar som du har skickat in och efter bästa förmåga komplettera svaren, eftersom du inte verkar vara helt nöjd med det som tidigare har givits.

När det gäller den rådande trafiksituationen vid Brommaplan finns åtgärdsvalsstudier framtagna. Det finns två varianter som handlar om hur man skulle kunna förbättra trafiksituationen för alla trafikslag vid Brommaplan. När frågan kom upp till trafiknämnden i Stockholms stad blev det tydligt att det behövdes fördjupade underlag för att man skulle kunna se hur man kan gå vidare eller vilket av alternativen man ska gå vidare med.

Det är ingen hemlighet att jag tycker att det är viktigt att vi i en sådan dialog landar i att framkomligheten för busstrafiken och för övriga hållbara trafikslag är det som är mest prioriterat. Det handlar om busstrafik, gångtrafik och cykeltrafik. Detta ska prioriteras. Jag vill i detta sammanhang se fördjupade underlag. Jag är inte beredd att trycka på mina majoritetskollegor i Stockholms stad utifrån motioner som har lagts fram av oppositionen, utan det behöver göras djupare studier.

Däremot är det naturligtvis viktigt att vi fortsätter med den konstruktiva samverkan som vi har haft om Brommaplansrondellen. Att busslinjerna 176 och 177 nämns specifikt i svaret beror på att dessa linjer, i varje fall före coronapandemin, var de som bland alla busslinjer i Region Stockholm var mest belastade med framkomlighetsproblem. Därför har de fått särskilt fokus.

Precis som du säger har vi en aktiv dialog med kommunerna Solna och Ekerö om hur vi ska jobba utifrån dessa linjesträckningar för att få bäst resultat. Brommaplan blir där en nyckel för att lösa det här.

Jag vill även upplysa om att vi pekar ut Brommaplan som ett särskilt åtgärdsområde i den verksamhetsplan för trafiknämnden som nu har antagits. Vi ska under året arbeta med det för att förstärka framkomligheten.

Anförande nr 14

R o b e r t J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Kära fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Det här är andra gången som vi på kort tid talar om den situation som varje dag påverkar livet för tusentals boende på Ekerö och i Västerort. Det här är väldigt intressant.

Jag vill egentligen bara med mitt inlägg och genom stenografernas eminenta arbete få till historien att vi socialdemokrater har velat diskutera samtliga trafikslag vid Brommaplan, men vi får svar på frågor som i princip bara berör bussarnas framkomlighet och i synnerhet två busslinjer. Vill man kan man tolka detta som att den blågröna majoriteten, med Moderaterna och Miljöpartiet i spetsen, fullkomligt struntar i dem som varje dag cyklar, kör bil eller kör nyttotrafik genom Brommaplan. Det är väldigt bra att väljarna på Ekerö och i Västerort får denna information. De är nog glada för det inför valet 2022. Det behövs ett nytt styre i detta hus och gissningsvis även i Stockholms stadshus och Ekerö kommunhus för att vi ska kunna ta tag i problemen vid Brommaplan.

Anförande nr 15

L i n a E l Y a f i (V): Ordförande! Tack återigen för en viktig diskussion! Som Robert sade hade vi en diskussion om detta även i höstas.

Vi i Vänsterpartiet håller med om att något behöver göras åt trafiksituationen vid Brommaplan. Som Hanna framfört kommer Förbifarten att göra att biltrafiken ökar, vilket tyvärr inte kommer att underlätta situationen vid Brommaplan. Utvecklingen går åt fel håll. Den andel som åker med kollektivtrafiken minskar. Det är välkommet att Tomas lyfter upp att man vill se en lösning som prioriterar framkomligheten för bussar, gående och cyklister. Det tycker även vi att man ska göra. Det är bra att man arbetar med framkomlighet för stombussarna, men vi tror att mycket mer behöver göras. En BRT-lösning skulle göra att bussarna får en betydligt bättre framkomlighet. Vi tror också att man behöver satsa på framkomligheten för cyklisterna. Vi vill helt enkelt se en lösning där kollektivtrafiken, gående och cyklar kommer fram och prioriteras.

Anförande nr 16

Regionrådet **Sehlin (V)**: Jag ska inte förlänga debatten utan bara säga att vi tycker att det är en bra interpellation och att det är bra att frågan lyfts upp. Jag har varit aktiv i politiken ganska länge och just Brommaplan har debatterats länge. Det är väldigt bra att stombussåtgärderna för framkomligheten görs 2021, som det står i svaret. Vi kan generellt säga om framkomlighetsåtgärder för stombussar att de är mycket välkomna både i de centrala delarna av regionen och självklart också i de lite glesare områdena liksom de tvärgående.

Vi tror att just satsningar på stombusslinjer, som Lina nämnde, BRT, är något som kan öka andelen som reser med kollektivtrafiken. Som det sägs i interpellationen, och som även Lina nämnde, är det inte så hoppfullt för just Brommaplan i och med att Förbifart Stockholm så småningom kommer att öppnas, vilket kommer att öka trafiken mycket. Det vore bra att redan nu titta på Trafikverkets flerstegsprincip för att se hur man kanske kunde omfördela vägutrymmet vid Brommaplan och kanske redan nu satsa på cyklister och på kollektivtrafik på ett strukturerande sätt. Vi är nämligen oroliga för att det, när förbifarten öppnar, helt enkelt kommer att uppstå en trafikinfarkt. De flesta kommer att vara bilberoende och därför vore det bra att redan nu omfördela vägutrymmet kring Brommaplan, och också ut mot Ekerö, till kollektivtrafik och cykel så att det även i framtiden ska bli så.

Anförande nr 17

Hanna **Svensson (S)**: Det är många fina ord men för lite verkstad. Det är jättebra med särskilt fokus på 176:an och 177:an, absolut. Precis som Anna Sehlin säger har frågan om Brommaplansrondellen debatterats länge, och det är jättebra att den ska prioriteras. Men vi får inte glömma bort att det är mer än bara bussar som kör där. Det är ganska mycket yrkestrafik, och vi har ett stort antal trafikanter som inte kan välja bussen som alternativ. Bor man i till exempel Ekerö kan man inte välja att åka kollektivt till Kista. Det tar otroligt lång tid och innebär väldigt många byten. Samtidigt är det många som ska dit. Det är många som inte kan välja att åka kollektivt.

Men det är klart att ju bättre vi gör det för kollektivtrafiken desto bättre blir det sedan också för dem som faktiskt inte kan åka kollektivt. Det är jättebra med stort fokus på kollektivtrafiken, men vi får inte glömma bort att alla inte kan åka kollektivt. Brommaplansrondellen är oerhört komplicerad. Om tio år är förbifarten färdig, och också jag är rädd för den trafikinfarkt som då kommer att komma. Vi räknar med en ganska kraftigt ökad trafikmängd mot Drottningholms- och Brommaplanshållet. Då måste den här frågan vara löst, och då måste det bli mer verkstad, inte bara prat om prioriteringar och åtgärds paket. Frågan måste lösas till dess, och det arbetet behöver börja nu, bli aktivt.

Anförande nr 18

Regionrådet **Eriksso n (MP)**: Fru ordförande! Jag känner att det finns behov av en tydlighet i den här debatten. Det gäller till att börja med varför vi har debatterat frågan om

Brommaplan så länge. Varför har den diskuterats så länge? Vi får nog säga att den frågan kanske inte ska få sitt svar i det här huset utan det handlar om att Stockholms stad under lång tid dröjt med lösningen. De hade ett förslag som låg ganska långt framme under förra mandatperioden men som de sedan stoppade i byrålådan för att de helt enkelt inte kunde hitta en finansiering till hur hela Brommaplan skulle se ut i framtiden. Vi är när det gäller kollektivtrafiken beroende av att vi hittar en samsyn med Stockholms stad, inte bara kring Brommaplan som trafikplats utan också Brommaplan som en geografisk plats i övrigt.

Sedan är det ingen hemlighet, Hanna Svensson och Robert Johansson, att jag i ganska stor utsträckning delar Vänsterpartiets åsikter i den här frågan. Också jag ser riskerna med en trafikinfarkt vid Brommaplan om man i trafiklösningen inte tydligt prioriterar busstrafiken, cykeltrafiken och gångtrafiken. Därför är jag inte beredd att på något sätt lova några lättnader till biltrafikanter. Snarare tror jag att vi måste vara tydliga med att inriktningen är att styra utvecklingen mot en ökad kollektivtrafikandel i Region Stockholm. Det gäller även vid Brommaplan.

När förbifarten väl är byggd ska vi naturligtvis också jobba gentemot Trafikverket för att se till att vi får snabbare tvärförbindelser och kan använda just förbifarten till kollektivtrafiken och därmed till exempel kunna uppnå snabbare förbindelser till Kista. Men det är lite grann en annan frågeställning. Vid Brommaplan tror jag att framgången kommer att handla om att ge prioritet till busstrafiken och de hållbara trafikslagen, exempelvis genom bussfiler. Jag tror inte att biltrafikanterna ska förvänta sig någon större förbättring.

Anförande nr 19

Magnus Persson (C): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill bara bekräfta Tomas berättelse och bilden av dialogen i interpellationssvaret, att det här är något som gjorts i samarbete med berörda kommuner. Jag vill lägga till att det inte bara är tjänstemännen i de berörda kommunerna som varit involverade utan det har också varit uppe på politisk nivå i alla tre berörda kommuner, Stockholm, Solna och Ekerö. Jag har nämligen själv varit involverad från Solnas sida.

Jag vill poängtera att arbetet behöver ske utifrån ett helhetsgrepp och inte bara fokusera på Brommaplan. Det hjälper inte om bussarna kommer fram fort på Brommaplan ifall de sedan fastnar på Ekerövägen, som är Trafikverkets, eller om de längre bort, hos oss i Solna, fastnar på Frösundaleden.

Det finns många andra problematiska platser längs sträckan. I Solna har vi huvudvärken med korsningen Frösundavägen/Solnavägen, som också den är ganska hårt belastad. Det är en viktig politisk fråga och hör i det fallet hemma i kommunfullmäktige i Solna. Från Solnas sida är bilden tydlig och enig. Det är åtminstone sju partier som står bakom den politiska inriktningen att det ska bli fler bussfält i Solna – längs Frösundaleden, Solnavägen och på ytterligare ställen. De första åtgärderna är att vänta i anslutning till området runt Ankdammskorsningen.

Anförande nr 20

Hanna Svensson (S): Jag håller med dig, Tomas – regionen sitter inte ensam på lösningen till Brommaplansrondellen. Såväl Trafikverket och Stockholms stad som Solna är, som Magnus säger, viktiga för att få ruljans på trafiken i hela Västerort. Det är jätteviktigt. Men om vi ska få en ökad kollektivtrafikandel kan vi inte ha det så att man inte kan åka kollektivt exempelvis till Kista från Ekerö. Vi kan inte vänta i tio år på att förbifarten ska bli klar och sedan lösa kollektivtrafikfrågan. Det gjordes neddragningar 2015 i Ekerös kollektivtrafik och det påverkar oss fortfarande. Vi behöver BRT-lösningar, vi behöver bättre kollektivtrafik längre ut, man behöver kunna välja på fler alternativ. Att behöva vänta i tio år för att därefter ha bättre kollektivtrafik kommer inte att lösa någonting. Det kommer att

skapa kaos. Vi måste börja jobba med det nu, och den lösningen sitter bara regionen inne med.

Som svar till Magnus vill jag säga att Ekerövägen kommer att vara tvåfilig om två år. Vårt stopp kommer i Bromma, så den lösningen behövs för att vi ska få bättre trafik där ute. Det kommer att hjälpa Solna att vi får ut vår trafik hos oss. Jag vill inte bara ha mer dialog mellan kommunerna. Jag vill också se verkstad. Jag vill se att det kommer en lösning.

Anförande nr 21

Regionrådet E r i k s s o n (MP): Tack, Hanna, för det inlägget! Jag menar inte att vara oförskämd på något sätt, Hanna, men jag upplever det som att här finns en svårighet för Socialdemokraterna. Ni försöker vara på två ställen samtidigt. Jag måste nog vara tydlig och säga att man måste koppla till sträckan från Tappström fram till Brommaplan och vara tydlig med att det är kollektivtrafiken som ska ha prioritet. Jag jobbar jättegärna med Socialdemokraterna och med alla konstruktiva krafter på Ekerö mot en BRT-riktning, beroende på vad man lägger i det ordet, men absolut är det bussfiler vi pratar om. Då måste vi också klara av att vara tydliga gentemot alla övriga delar av regionen, Ekerö, Västerort och så vidare, för det innebär att körfält försvinner från bilar och prioriteras för bussar. Det måste man i så fall klara av att kommunicera, vilket jag tycker verkar vara svårigheten i Socialdemokraternas argumentation i den här frågan.

När det gäller — för att återgå till kärnfrågan — vad det är för trafiklösning vi faktiskt vill se för Brommaplansrondellen handlar det om att prioritera hållbara trafikslag, prioritera busstrafik.

Anförande nr 22

R o b e r t J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Det känns snarare som att kollektivtrafikregionrådet och trafikregionrådet har svårt att inse vad problemet är. Problemet är att deras partivänner i Stockholms stadshus inte är beredda att rycka det plåster som behövs för att lösa den här frågan. Det blodvite som uppstått på Brommaplan måste sys ihop så att det blir en helhetslösning. Det går inte att bara blunda för att plåstret sitter där. Plåstret måste ryckas. Det måste bort. Det handlar om att du, Tomas, och din kollega Kristoffer måste ta era kollegor i stadshuset i örat. Så enkelt är det. Om man inte kan inse det kommer vi aldrig att komma till en lösning för Brommaplan.

§ 4 Interpellation 2020:38 av Talla Alkurdi (S) om vaccineringen

Anförande nr 23

Regionrådet A l k u r d i (S): Den här interpellationen väckte jag i och med att hälso- och sjukvårdsförvaltningen påpekade för hälso- och sjukvårdsnämnden att säsongsinfluensavaccineringen skulle vara någon form av test och uppvärmning inför covid-19-vaccineringen. Man skulle helt enkelt se till att vi fick en jämlig och snabb vaccinering av prioriteringsgrupperna för säsongsinfluensan för att då ha rätt strukturer inför den vaccinering som nu genomförs, covid-19-vaccineringen.

Jag kan vara tydlig med att säsongsinfluensavaccineringen inte skedde särskilt jämligt och inte heller särskilt snabbt när det gällde prioriteringsgrupperna. Många vittnade om att de var tvungna att åka långt, i bästa fall, för att få sin behövliga dos av säsongsinfluensavaccin. Det har också kommit många rapporter om att icke-prioriterade fått gå före i kön. Det kan vi känna igen i det som nu rapporteras om covid-19. Det finns flera fall där folk som inte är prioriterade i fas 1 fått gå före i kön, och vi klarar helt enkelt inte av att vaccinera tillräckligt snabbt med den andel doser som vi fått till Region Stockholm för att stoppa smittspridningen och rädda liv.

Jag noterar att det i svaret på min interpellation står att det är upp till vårdgivarna att se till att fördela vaccinet enligt prioriteringsordningen för säsongsinfluensan. Likaså är det fortfarande upp till vårdgivarna att se till att de rester som blir kvar av ampuller mot covid-19 används på ett sätt som följer prioriteringsordningen. Det visar på brister när det gäller att följa prioriteringsordningen. Det visar på brister i riktlinjerna från regionen, och det har såklart lett till att vi i jämförelse med andra regioner ligger långt efter vad gäller antalet 90-plussare som blivit vaccinerade.

Låt mig jämföra med Västra Götalandsregionen som lyckats vaccinera 34,84 procent av sina 90-plussare mot covid-19 medan vi ligger på 25,28 procent. Det är häpnadsväckande att man inte dragit några lärdomar av hur man genomförde vaccineringen mot säsongsinfluensan. Det är också häpnadsväckande att man inte säkerställer att prioriteringsordningen följs så att vi lyckas vaccinera de prioriterade grupperna tillräckligt snabbt.

Anförande nr 24

A r a m E l K h o u r y (KD): Ordförande, ledamöter! Tack för interpellationen, Talla Alkurdi! Du har ställt ett antal frågor om säsongsinfluensavaccineringen. Region Stockholm erbjuder alla invånare över 65 år, gravida samt definierade medicinska riskgrupper vaccination mot säsongsinfluensa. Under förra hösten kom dessutom rekommendationer från Folkhälsomyndigheten att även personal inom omsorgen skulle erbjudas vaccination. I år har efterfrågan på vaccin mot säsongsinfluensa varit ovanligt stor. Särskilt under den pågående pandemin är det viktigt att uppnå en hög vaccinationsgrad mot influensa bland riskgrupper och vård- och omsorgspersonal för att skydda personer som riskerar att bli svårt sjuka. Vaccinationskampanjen pågår mellan den 3 november och 28 februari, och Region Stockholm fick i år 360 000 doser. I första hand ges detta influensavaccin till riskgrupper och viss personal men kan också erbjudas allmänheten. Under november och december har vaccinet reserverats för riskgrupper. Vaccin som köpts in utanför regionens upphandling har regionen ingen uppsikt över.

Efterfrågan har varit stor, och regionen har tvingats göra tilläggsbeställningar. Bland annat beställdes av högdosvaccin 15 000 doser för att täcka behovet vid särskilda boenden för äldre. Regionen ersätter vårdgivare endast om vaccinet ges till riskgrupper. Om vaccinet tagit slut på en mottagning har invånarna kunnat vända sig till andra mottagningar än där de är listade. Information om detta har funnits på 1177.

I år har det varit extra viktigt att tänka på smittsäkerheten. Bland annat ordnades tidsbokad vaccination i stället för drop-in i syfte att undvika trängsel och kunna använda adekvat skyddsutrustning.

När det gäller andra regioner som visat högre kvoter beträffande prioriterade grupper vill jag säga att Stockholmsregionen har en mycket större befolkning, ett större invånarantal, jämfört med andra regioner, och det är inte så lätt att hantera logistiken. Vi har verkligen ansträngt oss för att kunna göra det så bra som möjligt. Självklart finns det en hel del kvar att göra och det klickar på vissa ställen. Överlag tycker vi dock att vaccineringen gått bra, i alla fall någorlunda bra. Det som bland annat hindrat oss har varit den bristande tillgången på vaccin mot covid-19.

Anförande nr 25

R e g i o n r å d e t S v e n o n i u s (M): Jag har begärt ordet eftersom jag formellt är föredragande. Det här ärendet ligger egentligen under Kristdemokraternas föredragningskyldighet. Jag vill bara förtydliga att Talla Alkurdis interpellation i grunden gällde säsongsinfluensan, och sedan växlar Talla under debatten frikostigt mellan covid-19-vaccination och säsongsinfluensavaccination. Det är två helt olika saker.

När det gäller covid-19-vaccinationen har det vaccin fördelats ut som är i pågående vaccination i prioriteringsgrupp 1 och i den nuvarande prioriteringsgruppen 2. Men i övrigt har någon fördelning av vaccin hittills inte skett eftersom vi inte vet exakt när vaccin kommer eller vilka sorters vaccin som kommer. Det kommer att vara en ganska viktig och logistiskt utmanande process för våra vaccinsamordnare att få till. Det kommer de absolut att lyckas med bara vi har hållbara besked om vilka vaccin vi får, när de kommer och i vilka kvantiteter.

I dag är det tisdag och då får vi alltid de senaste uppdateringarna av förra veckans vaccineringar. Vi vaccinerar i mycket högt tempo med allt det som vi har fått levererat så här långt. Det sker en oerhört god anslutning av dem som vill ta emot vaccin. Jag bedömer att vi vilken dag som helst är färdiga med alla särskilda boenden. Men vaccineringen av dem som nu är i den nya prioriteringsgruppen, 65+, kan inte inledas förrän vi fått de vaccindoser vi behöver. Tyvärr har Region Stockholm så här långt in i vaccineringen varje vecka fått mindre tilldelning av vaccin än det som är vår andel.

Anförande nr 26

Regionrådet **Starbrink** (L): Tack så mycket! Jag vill delta i den här diskussionen, för den känns väldigt viktig och högaktuell.

Det är precis som Irene Svenonius har beskrivit, nämligen att vi tyvärr får mindre vaccin än vad vår befolkning skulle behöva i förhållande till vad andra regioner får – även om vi tar hänsyn till att det är den äldre åldersgruppen som får vaccin först.

Det finns statistik som visar hur det går för oss, och jag är imponerad av våra medarbetare som arbetar med vaccination och hur fort man ändå lyckas med detta. Vi ligger ungefär bland genomsnittet i landet, och det är väl där som Region Stockholm bör ligga eftersom som vi är en så stor region – men vi vill naturligtvis vaccinera så fort som möjligt.

Nu har Sverige ägnat otroligt mycket tid till att diskutera ordningen på kön. Om jag fick önska någonting från statens sida så skulle det vara att man nu lägger all energi på att se till att säkerställa och öka leveranserna, för det är faktiskt bara bristen på vaccin som håller oss tillbaka.

Jag vill också säga till dig, Talla, att jag tycker att vi kan göra gemensam sak allihop och markera väldigt tydligt mot alla försök att kringgå prioriteringsordningen. Vi har ju sett några mycket olämpliga och olyckliga exempel på vad som händer när man har gjort helt andra bedömningar.

Självklart är det så att vårdgivarna som ger vaccinet måste fatta beslut om de har någon dos över i slutet av dagen. Självklart är det deras uppgift. Men den spontana reaktionen kan ju inte vara att hitta första bästa chef eller byråkrat eller kanske politiker, vad vet jag, som de kan vaccinera!

Naturligtvis måste prioriteringsordningen upprätthållas så långt det bara är möjligt! Något annat ska vi inte acceptera, tycker jag. Det har ju också tydligt markerats från regionens sida att sådana här felaktigheter och slapphet i prioriteringarna är farligt och dåligt, och de får inte förekomma!

Anförande nr 27

Regionrådet **Alkurd** (S): Tack! Jag kan ju säga att anledningen till att jag tar upp frågan om covid-19-vaccineringen är just påpekandet från förvaltningens sida och från regionens sida att vaccinering mot säsongsinfluensan skulle var en förberedande akt för att säkerställa att vaccineringen mot covid-19 skulle ske på ett smittsäkert och jämlikt sätt.

När vi under hösten kunde ta del av alla rapporter från både patienter och vårdgivare om hur tillämpningen av prioriteringsordningen för säsongsinfluensan hade brutit, hur tillgången runt om i länet likaså hade brutit då är mina förväntningar att regionen tar med sig dessa erfarenheter inför arbetet med att förbereda vaccinering mot covid-19.

Sedan vill jag bara tydliggöra att den andel av vaccindoser som vi får mot covid-19 är ju enligt fördelningsnyckeln. Den relateras till hur stor andel 70-plussare som finns i befolkningen, så det är inte hela befolkningen som man tar i beaktande vid fördelningen. Detta är en helt rimlig avvägning, för just nu är det just de prioriterade grupperna som vi ska vaccinera.

Även om man tar hänsyn till fördelningsnyckeln så ligger vi väldigt mycket sämre till i jämförelse med andra regioner. Återigen, om man tittar på 90-plussare så har vi påbörjat vaccineringen av 34,84 procent och 25,28 procent av dem färdigvaccinerade.

När det gäller restdoserna så är jag mer än gärna med och hjälper till med att just markera mot att man bortser från prioriteringsordningen och låter andra gå före i kön. Men detta handlar inte bara om markering. Det handlar ju om att man besitter handlingskraft och utarbetar riktlinjer så att detta inte sker. Varför inte en lista?

Anförande nr 28

Catarina Wahlgren (V): Jag vill hålla med om det som Talla sade här. Man sade ju väldigt tydligt att vaccineringen mot säsongsinfluensan var en generalrepetition inför covid-19-vaccineringen. Då blev man orolig.

Jag tror egentligen inte att vi får jättestora leveranser och jättemycket vaccin. Det är inte det som är lösningen, utan vi måste se till att prioritera hur det vaccineras med det vaccin som vi har. Då måste man ha en form av samordning.

Tidigare har ju säsongsinfluensavaccineringen gått till så att man har kunnat gå lite vart som helst och bli vaccinerad när man har tid och så. Detta är ju någonting som inte heller har fungerat under en pandemi då många inte ens kan gå ut och än mindre stå i kö eller droppa in någonstans för att bli vaccinerade. I det läget blir den där samordningen ännu viktigare.

Samordning är A och O, skulle jag vilja säga. Det är det lite grand det som den här interpellationen vill framhålla. Man kanske måste tänka annorlunda även vid influensavaccinering när man har en pågående pandemi som gör att en del människor inte ens kan ta sig ut.

Anförande nr 29

Anna Sehlén (V): Jag tycker att det har sagts så mycket bra i den här debatten, och jag håller helt med om det som både Talla och Catarina har sagt om att vi kan betrakta vaccineringen mot säsongsinfluensan som en generalrepetition inför den stora vaccineringen som vi ändå visste skulle komma.

Vi hade inte alla detaljer klara, vi hade inte heller alla leveranser och allt annat klart, men det som jag tycker är viktigt med vaccinationen är att det finns en infrastruktur som fungerar, att det finns ett lugn hos allmänheten om att det här kommer att ordna sig. Jag tror att både när det gäller säsongsinfluensan och den vaccinationen som sker nu mot covid-19 så är oron också någonting som behöver hanteras och även desinformation eller information som är bristfällig eller ofullständig eller för liten. För att stilla den oron både när det gäller säsongsinfluensan under pandemin och för att stilla oron inför den pågående vaccinationen så behöver nog regionen vara tydligare. Och då handlar det om samordning, struktur och även om information till alla berörda.

Jag tror att det också blir en belastning för vården när personer hör av sig och undrar både inför säsongsinfluensan och inför den pågående vaccinationen mot covid-19: Hur ska det gå till, hur ska jag göra, har jag missat?

Det är klart att det är svårt att kommunicera med så många. Jag tror ändå att om man bara är tydlig med att det finns en plan och man löper hela linan ut med den planen och om det finns ett väldigt tydligt ansvar och en samordningsstruktur och man kommunicerar detta till medborgare, så tror jag att det fungerar bättre.

Vi är så klart väldigt gärna med och hjälper till i den processen.

Anförande nr 30

Regionrådet **Starbrink (L)**: Jag tycker att Anna Sehlin höll ett väldigt klokt anförande om vikten av kommunikation och vikten av att undvika att sprida felaktiga uppgifter och att hela tiden tala väl om alla våra medarbetare som arbetar så intensivt med vaccinationen. Ingen ska sprida ut rykten om att det saknas planer och så, för det är naturligtvis inte sant.

Den här frågan gäller tydlighet gentemot vårdgivarna. Jag tycker att tydligheten finns, det finns en tydlig prioriteringsordning som ska gälla. Det gäller alla. Vi har förtydligat detta på många olika sätt och har naturligtvis haft kontakt via våra tjänstemän där det funnits misstankar eller uppgifter om att man har agerat felaktigt när det gäller överblivna vaccindoser. Jag håller med om det. Den tydligheten måste verkligen finnas.

Jag vill korrigera dig, Talla Alkurdi, på en punkt. Du säger att vi har fått fördelning utifrån åldersstrukturen. Det är i och för sig sant, men även med hänsyn till det så är vi förfördelade i Stockholm. Även om man tänker sig den äldre åldersgruppen så får vi en mindre andel än vad vi borde få, och det är orimligt.

Anförande nr 31

Regionrådet **Svenonius (M)**: Ja, det är precis som Anna Starbrink säger. Om vi tittar på befolkningen över 70 år, så har vi fått mindre än vad vår numerära andel är jämfört med övriga regioner i Sverige. Så kan det inte fortsätta veckorna framöver. Nu måste också vaccinleveranserna justeras utifrån de ändrade prioriteringsordningarna som Folkhälsomyndigheten har gjort så att vi får vår rättmätiga andel.

Jag tror också att det är oerhört viktigt att man nu på de nationella myndigheterna fokuserar på att få in så mycket vaccin som möjligt så att både vi och andra regioner kan vaccinera så fort som möjligt.

Slutligen. Anna Sehlin har helt rätt. Kommunikation är oerhört viktigt, ut till både vårdgivare och allmänhet. Om man går in på 1177.se/stockholm så kommer man att se att där finns den bärande informationen, men det kommer att synas i alla kanaler vart man ska vända sig beroende på vilken prioriteringsgrupp man tillhör. Och de ska följas.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen följer väldigt noga de här frågorna och utreder de fall då överträdelser måste beivras.

Men nu är det vaccin som måste komma fram till regionen så att vi kan vaccinera folk och återfå livet i samhället så fort som möjligt!

Anförande nr 32

Regionrådet **Alkurdi (S)**: Jag kan väl säga att just fördelningen enligt fördelningsnyckeln är något som jag har fått information om från hälso- och sjukvårdsförvaltningen och från dem som arbetar med vaccinationerna. Och då har det inte framkommit någon information om att vi skulle vara felfördelade, vill jag bara påpeka.

Ändock är det så att kommunikation är A och O, på den punkten är vi helt eniga. Det är just det som den här interpellationen handlar om – information, kommunikation och samordning. Och i detta sammanhang så är det väl ändå rimligt att regionen tydliggör inte bara prioriteringsordning utan också hur vårdgivarna och vaccinatörerna ska arbeta när det uppstår restdoser – för vi har ju vetat om att det kan uppkomma just restdoser – och hur de ska användas.

Just nu står det i riktlinjerna att det är vårdgivarna som ska avgöra. Vore det inte lämpligt att göra som andra regioner, nämligen att tydliggöra att man ska upprätta någon form av lista med individer som är prioriterade och som man ringer in. Det är en enkel åtgärd och detta hoppas jag att den här regionen tar till sig.

Anförande nr 33

Regionrådet H e m m i n g (C): Eftersom du, Talla, inte verkar ha fått den riktiga bilden, vill jag bara väldigt kortfattat understryka att vi riskerar att inte få tillräcklig andel av vaccindoserna om klarhet inte kommer mycket snart och om vi inte bevakar våra intressen. Den fördelning som har gällt till dags dato innebär ju att vi får 17 procent av doserna och vi är 24 procent av befolkningen. Det innebär ju att vi har fått mellan två tredjedelar och tre fjärdedelar av den andel vaccindoser som vår befolkningsandel motsvarar.

Det här kan naturligtvis inte fortsätta hela vägen in i mängdvaccineringen. Det är inte helt orimligt att man har viss viktning i starten baserat på befolkningsdata, men transparensen i det här fallet är oerhört viktig, och det är oerhört viktigt att vi snabbt får besked om att vi får vår rättmätiga andel. När vi kommer in i mängdvaccineringen då måste vi nämligen ha en andel som fullt ut motsvarar vår andel av befolkningen. Då finns det inget berättigat med viktning baserad på befolkningssammansättningen. Då måste vi ha vår möjlighet att få rättvisa förutsättningar att genomföra vaccinationen.

Här behöver kunskap ges, här behöver transparens ges från statliga myndigheter. Det finns ingenting att pruta på i det fallet. I det här fallet behöver även ni från Socialdemokraterna tydligt stå upp för Stockholmsregionens invånare.

Anförande nr 34

K h a s h a y a r F a r m a n b a r (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Vår största fråga just nu är kanske att få vaccinationerna på plats och få ut så mycket vaccin som möjligt.

Jag tror också att det är ganska viktigt att vi kan förhålla oss till något slags korrekt information hela tiden. Det är många som har nämnt att information är A och O under den här processen förutom att de facto ge själva vaccindoserna.

Jag har fått höra flera saker under just den här debatten från tjänstemännen, som har haft den här informationen tidigare, om att vi har fått vaccindoser enligt fördelningsnyckeln. Vi fick höra av ett av regionråden att vi inte har fått doser enligt fördelningsnyckeln. Vi fick höra av en annan att vi kanske riskerar att snart inte få enligt fördelningsnyckeln. Icke desto mindre blir det lite för mycket rörig information. Kanske är det så att den politiska aspekten utgör en del av historieber beskrivningen snarare än den faktiska.

Jag tror att det som Talla Alkurdi tar upp till debatt här är en av de absolut viktigaste faktorerna. Vi behöver ha priolista A, priolista B och priolista C. När det finns vaccinrester kvar, restdoser, så kan de gå till dem som står på priolista B och därefter till dem som står på priolista C. Det kan inte vara enskilda vaccinatörer på plats som ska göra den bedömningen. Det är då den här situationen uppstår, att restdoser i stället för att hamna i de andra priogruppernas armar hamnar i armarna på släktingar eller chefer eller politiker eller någon annan.

Vi vill inte skapa den situationen. Vi vill inte tillåta den situationen att uppstå.

Anförande nr 35

Robert Johansson (S): Jag ska försöka att inte förlänga den här debatten så mycket mer, för Khashayar sade väldigt mycket av det som jag tänkte säga.

Jag vill verkligen, verkligen poängtera en av de saker som han sade. Kom nu inte och prata om fördelningsnycklar när den här diskussionen har glidit till att handla om vad vi ska göra med överblivna doser i den här regionen! Det måste finnas ett ansvar för oss att se till att de till exempel går till riskgrupper i andra delar av kommunal förvaltning eller landstingskommunal förvaltning.

Kom inte och prata om vad som ska hända med fördelningsnycklarna sedan. Vi har ett problem nu och det ska ni inte blunda för. Jag förstår att ni vill retoriskt blanda bort korten. Sluta med det! Det är inte värdigt.

Anförande nr 36

Susanne Nordling (MP): Jag vill verifiera mina kollegors information om att fördelningsnyckeln är baserad inte på befolkning utan på riskgrupp och ålder, vilket gör att vi har lägre tilldelning eftersom regionen har många som är relativt unga och friska i vår befolkning här i Region Stockholm jämfört med många andra delar av landet. Det är Folkhälsomyndighetens fördelningsnyckel som fördelningen helt är baserad på.

När det gäller eventuella rester i flaskor så kan det bero på att man inte får transportera och föra vaccinet vidare. Om du har öppnat en flaska så får du inte transportera vaccinet från den flaskan från den platsen i sprutor. Detta påverkar också möjligheten att transportera det till ett annat ställe. Och såvitt jag också har förstått så är tidsaspekten också speciell. Man kan inte ha en lång process för att hitta den sista som ska få vaccin ur en flaska.

Den information som har gått ut från förvaltningen och som vi har fått ta del av, i alla fall muntligt, är att det finns en tydlig riktlinje till alla som tar emot vaccin om att de också ska ha en plan B för det fall att någon uteblir eller någon inte kan ges en spruta för att den personen har en pågående infektion eller annat sjukdomstillstånd som gör att den just i denna stund inte kan få sin vaccindos.

Vi är precis lika måna som ni om att informationen ska vara korrekt. Informationen ska vara transparent. Jag tycker att jag själv gärna skulle få del av information snabbare, men emellanåt är det faktiskt Folkhälsomyndigheten som gör förändringar, och informationen kommer till regionen ibland också via deras presskonferenser.

Informationsflödet är väldigt intensivt just nu, och förvaltningen håller inte inne med något vaccin, utan allt fördelas ut.

Anförande nr 37

Elinor Odeberg (S): Jag ska inte förlänga diskussionen, men jag måste säga att man ska hålla tungan rätt i munnen när man talar om de här siffrorna.

Som flera av regionföreträdarna har varit inne på så är det enligt fördelningsnyckeln utifrån ålder som vaccin tilldelas. Då blir det lite lustigt att Gustav Hemming mansplainer, som man säger, och tar upp procenten av stockholmarna som andel av hela befolkningen. Det var ju inte den saken som Talla Alkurdi berörde utan det var takten i relation till de tilldelade doserna.

Jag tycker att det är lite synd att man anser det här som ett tillfälle att slå på staten och slå på regeringen. Jag anar att diskussionen om testningen i viss mån återupprepas i vaccinationsdiskussionen. Om vi socialdemokrater hade styrt regionen så hade vi sett det här som en möjlighet att med stolthet visa hur en socialdemokratiskt styrd region kan vaccinera snabbt, effektivt och efter behov. Den inställningen tycker jag att man borde ha som styre och inte bara peka finger och skylla ifrån sig när det handlar om frågor som inte rör ens eget ansvar.

Jag tror att alla vi är eniga om att leveranserna av vaccin behöver öka och säkerställas till stockholmarna och det kan vi fortsätta att arbeta för tillsammans.

Anförande nr 38

Regionrådet H e m m i n g (C): Jag begärde ordet för att jag tycker att det här är en oerhört viktig fråga och att det är viktigt att vi alla är väldigt väl medvetna om detta.

Vi löper ju risk att vi kommer att ha sämre förutsättningar än andra regioner att möta de förväntningar som vår befolkning har rätt att ställa på oss. Den frågan är av största betydelse.

Jag tycker kanske att användningen av begreppet mansplaining i detta sammanhang hade en liten tendens att framstå som härskarteknik, om jag får använda mig av det begreppet. Jag tycker inte att jag gjorde något övertramp, utan jag betonade en fråga som faktiskt är av största vikt för vår befolknings intressen och för våra förutsättningar att klara av den här vaccinationen på ett bra sätt.

§ Information

Förste vice ordföranden: Vi kommer nu att lämna interpellationerna och gå vidare på övriga dagordningen och återkommer till interpellationerna senare under sammanträdet. Vi har ett viktigt meddelande.

Vi har nu prövat i nästan två timmar att arbeta med Teams. Vi är inte riktigt nöjda med hur tekniken har fungerat under den här tiden, så därför har vi nu kommit fram till att vi ska byta digitalt konferenssystem och gå över till vår reservlösning som är Skype.

Vi kommer därför att göra så att vi kommer att ajournera oss i tio minuter, och när vi sedan kopplar upp oss i Skype så kommer vi att fortsätta dagens sammanträde med frågestunden.

I samband med att vi nu byter konferenssystem så kommer vi att ajournera oss i tio minuter.

Ni har allihop i era mejlkorgar fått en inbjudan till Skypemöte, och det är den som ni ska koppla upp er till. Den har kommit från Ingrid Bjurenborg.

Nu är det viktigt att komma ihåg att det bara är själva bild- och ljuddelen som ni ska logga ut er från, alltså från Teams. Ni ska inte logga ut ur voteringsystemet, för det ska ni fortfarande vara inloggade i.

Det är också viktigt att ni nu, när vi ska gå över från Teams till Skype, stänger Teams, att ni stänger den klienten som finns på era datorer, inte bara avslutar, utan tar bort den så att den är avstängd innan ni trycker på Skype för att då logga in er på mötet som ni alltså har fått inbjudan till.

Vi ajournerar oss alltså i tio minuter och ni loggar ur Teams och stänger den. Sedan loggar ni in i Skype. Jag tror inte att jag har missat någon information. Vi börjar igen kl. 12:10 med frågestunden.

§ 5 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 39

Regionrådet Alkurdi (S): När en enskild vårdgivare kan köpa 1177 Vårdguidens sjukvårdsrådgivning uppstår tydliga intressekonflikter. Dessa kan förstärkas av nyligen genomförda förändringar i ersättningssystemet för husläkarmottagningar, som ger särskild ersättning för besök av olistade patienter. Incitamentet för vårdgivaren att hänvisa patienter till sina vårdmottagningar är tydligt, och oron förstärks av nyheten om att så redan har skett under våren 2020.

Min fråga till ansvarigt regionråd är: Anser du att det är lämpligt att en enskild vårdgivare också ansvarar för 1177 Vårdguidens sjukvårdsrådgivning och hänvisning?

Anförande nr 40

Regionrådet Starbrink (L): Tack, Talla, för din fråga! Du blandar ihop ersättningsmodeller i primärvården på ett sätt som jag inte riktigt förstår. Men din fråga handlar om 1177 Vårdguiden och den affär som genomförs av Medhelp och Kry. Som du vet pågår en utredning från förvaltningen sida för att titta närmare på affären innan vi i nämnden ska fatta vårt beslut. Vi ska inte föregripa det viktiga arbete som våra tjänstemän gör.

Principiellt kan jag säga att det är oerhört viktigt att den här tjänsten är neutral gentemot olika vårdgivare. Det framgår redan i dagens avtal. Det måste också säkerställas för framtiden, oavsett vilka beslut som ska fattas i frågan om den här affären eller kommande tänkbara förändringar när avtal ska skrivas om och så vidare. Mitt svar är alltså att vi behöver invänta förvaltningen utredning, men vi ska inte tumma på neutraliteten i tjänsten. Den är central för trovärdigheten.

Anförande nr 41

Regionrådet Alkurdi (S): Anledningen till att jag nämner ersättningssystemet och de incitament som finns där är att det är uppenbart att de är ganska starka. Det handlar om att få till sig så många patienter som möjligt, både listade och olistade. Om då en enskild vårdgivare inom primärvården får driva 1177 Vårdguiden finns det en stark oro för att man kan ha dessa incitament i sikte när man hänvisa patienter.

Jag tror att det blir ofrånkomligt med oegentligheter om en enskild vårdgivare skulle få ansvaret att driva 1177 Vårdguiden. En utredning från förvaltningen är naturligtvis lovvärd, men desto viktigare är den politiska insikten om varför 1177 Vårdguiden finns. 1177 Vårdguiden har ett viktigt samordningsansvar, och det måste ske på neutral bas. Det ska inte finnas ekonomiska incitament att hänvisa patienter någon särskild stans, utan det ska handla om patientens bästa.

Anförande nr 42

Regionrådet Starbrink (L): Det är väldigt intressanta besked som Talla Alkurdi ger i dag, men de har inte egentligen med frågan om 1177 att göra. Menar Talla Alkurdi att vårdgivarna själva ska bära kostnadsansvaret om någon listad patient hos dem väljer att besöka en annan vårdgivare digitalt? Så är det i en del regioner, och jag tror inte att det skulle uppskattas hos vårdgivarna i Stockholm. Det skulle få stora konsekvenser, men det är ett intressant besked onekligen.

När det gäller 1177 och de politiska intentionerna vilja gärna upprepa att en neutralitet i tjänsten är en avgörande faktor. Det handlar om tilliten till tjänsten hos allmänheten, som är helt central. Utöver detta ska vi naturligtvis vinnlägga oss om att ha en hög kvalitet och en bra tillgänglighet. Där är jag stolt över den tjänst som vi erbjuder invånarna i vårt län, som har en betydligt kortare svarstid och en hög medicinsk service. Vi ska vinnlägga oss om att det ska fortsätta att vara så.

Fråga 2

Anförande nr 43

Regionrådet *Sehlin* (V): Den här frågan rör också Kry. Vi i Vänsterpartiet är förstas glada över att det pågår en utredning om eventuellt jäv i det fall Kry skulle ta över 1177 Vårdguiden. Vi är alltså glada för utredningen och för att majoriteten valde att lyfta upp frågan på politisk nivå. Men Kry har gått ut ganska hårt i medierna och till exempel anklagat regionen för mobbning i och med att utredningen görs. Därför vill jag fråga ansvarigt regionråd: Påverkas utredningen på något sätt av att Kry går ut så hårt och anklagar regionen för mobbning? Ser du någon sådan risk?

Anförande nr 44

Regionrådet *Starbrink* (L): Tack för din fråga! Jag har stort förtroende för vår förvaltning, våra tjänstemän och deras integritet. Jag oroar mig inte för att de skulle låta sig påverkas av ovidkommande debatter i medierna. Jag tycker att det är en tramsig debatt när företrädare för ett företag påstår att de känner sig mobbade för att de bli granskade. Jag är inte säker på att det är så de menar. Jag hoppas att det inte är så.

Jag ser också att det förs en kraftig debatt mot själva affären i medierna. Det är ju så det ska vara. Vi får ha en livlig debatt, och helst ska den förstås grunda sig på sakförhållanden och inte bara på grundlöst tyckande. Just sakförhållandena tycker jag att det är viktigt att vi får fram. Jag vill att vi ska få en bra utredning från förvaltningen, som jag har stort förtroende för. Jag hoppas att du också har det, Anna. Våra tjänstemän gör sitt jobb på ett föredömligt sätt.

Anförande nr 45

Regionrådet *Sehlin* (V): Som jag sade är jag väldigt glad över att hälso- och sjukvårdsförvaltningen utreder frågan om eventuell jäv. Det var detta vi ville. Vi ville inte att beslutet skulle tas av en tjänsteperson, utan det skulle upp till utredning. Vi är alltså väldigt tacksamma och glada för detta. Det som jag tror är bakgrunden till den ton som Kry har är att de i andra fall har behandlats lite annorlunda. Därför är jag också orolig för att de upplever det som mobbning när de nu måste gå igenom den riktiga processen och granskas av förvaltningen. Det kan alltså finnas tillfällen då de inte har fått den behandling som jag anser är den korrekta. De har fått lite specialbehandling. Det är väl där som grunden till oron ligger, så att säga.

Anförande nr 46

Regionrådet *Starbrink* (L): Anna Sehlin, det är du nu antydningssvis säger låter ju som om du vill anklaga någon tjänsteman för oegentligheter. Då tycker jag att du ska lägga korten på bordet och berätta vad du egentligen menar och vilken grund du har för dina anklagelser.

Jag kan inte se att Kry har särbehandlats på något vis. Det är ju en vårdgivare som vi gärna vill se i vår region, mycket hellre än att vi ska ha en avtalslös relation med dem med utomlänsvård. Jag tycker att det är bra att de har etablerat sig här. På samma sätt tycker jag att det är bra att vi har Praktikertjänst, Capio och flera olika små företag som bedriver vård. Ingen ska särbehandlas, inte heller Kry. Men när man slänger ur sig såna här påståenden

tycker jag att man ska ha ordentligt på fötterna, Anna Sehlin. Har du det, tycker jag att du ska lägga korten på bordet.

Fråga 3

Anförande nr 47

Gabriel Kroon (SD): Under december och januari har Sveriges regioner erhållit de första vaccindoserna som skulle prioriteras till särskilda grupper. De skulle först destinerats till särskilda boenden och personer med hemtjänst och deras närstående. Nu har gruppen även breddats med hälso- och sjukvårdspersonal.

I Region Stockholm har tilldelningen skett till våra egenregiverksamheter. Däremot har vi fått vittnesmål om att privata vårdgivare i primärvården och inom geriatriken har lämnats utanför. Detta uppmärksammades inte minst nyligen, när Tiohundra i Norrtälje valde att vaccinera administrativ vårdpersonal samtidigt som de privata vårdcentralerna inte var välkomna att ta del av vaccinet. Om detta stämmer, vilket är förefaller att göra, är det oroande att vi inte behandlar offentliga och privata vårdgivare lika. Vad jag därför vill fråga regionrådet är om majoriteten avser att tilldela vaccin till hälso- och sjukvårdspersonal även hos privata vårdgivare.

Anförande nr 48

Regionrådet Starbrink (L): Tack för din fråga Gabriel! Den är naturligtvis högst relevant. Det är ju fantastiskt att vi har ett vaccin mot en sjukdom som har funnits i ett år ungefär. Det är egentligen helt makalöst. Tyvärr har vi inte fått så stora doser, och det är därför vi håller på med ransonering och prioritering mellan olika grupper.

Helt klart och tydligt är att de allra sköraste ska gå först i kön. Sedan ska också andra grupper, bland annat vårdpersonal, komma i fråga. Där ska det inte göras någon skillnad på privat och offentlig drift.

Jag har också nåtts av uppgifterna från Norrtälje. Det är en våldsam debatt där. Det pågår en granskning där man tittar på om de har delat med sig till andra vårdgivare, som de skulle göra. I Norrtälje har man ju ett lite tätare samarbete än inom regionen i övrigt. S:t Görans sjukhus, privata geriatrikutförare, privata ambulansföretag, vårdcentraler och andra får del av vaccinationen. Problemet är att vi har fått så lite vaccin att alla ännu inte har kunnat få del av det. Det är den stora utmaningen.

Anförande nr 49

Gabriel Kroon (SD): Tack för svaret! Det är vida känt att vi har för lite vaccin, och därför är det av särskilt stor vikt att vi från regionledningen och majoriteten säkerställer att de vaccindoser som har fördelas till våra offentliga egenregiverksamheter faktiskt kommer personalen tillgodo. I fallet Norrtälje var det extra ordinärt att administrativ personal, som inte jobbar nära patienterna, prioriterades framför vårdcentralerna, som jobbar väldigt patientnära. Och för bara någon vecka sedan när jag frågade förvaltningen fanns det inget svar om huruvida den privata geriatriken hade fått del av vaccinet. Det verkar dock ha förändrats nu.

Jag hoppas alltså att man från majoritetens sida följer upp detta och säkerställer att sådana misstag inte sker. Av allt att döma kommer vi ju att ha brist på vaccin även framöver. Då måste vi se till att ha kontroll på prioriteringsordningen, så att det inte blir fler fall där vårdcentralernas styrelser måste kontakta politiker när de inte får gensvar från de offentliga verksamheterna.

Anförande nr 50

Regionrådet *St a r b r i n k* (L): Vi kommer att fortsätta att följa detta. Naturligtvis måste vi göra det. När det gäller Norrtälje har jag inte sett någon slutgiltig rapport och granskning, utan jag har följt uppgifterna lite på distans. Jag blir lika upprörd som du och alla andra, tror jag, över den märkliga prioriteringen, där administrativ personal, väktare och andra som inte är nära patienterna med covid-19 har vaccinerats. Det var ju inte det som var tanken. Och vi har sett värre exempel än så i Sverige. Det är oerhört allvarligt.

Det viktigaste vi kan göra är, menar jag, att göra allt vi kan för att öka leveranserna av vaccin till Stockholm och till Sverige. Vi måste komma i kapp så att alla kan få vaccin som längtar efter att få vaccin. Till dess är det otroligt viktigt att alla ställer in sin etiska kompass alldeles rätt och ser till att följa den prioriteringsordning som svenska myndigheter har beslutat om.

Fråga 4

Anförande nr 51

R o b e r t J o h a n n s s o n (S): Herr ordförande! Den 12 september 2017 tecknade landstingsstyrelsens ordförande Irene Svenonius och kommunstyrelsens ordförande i Värmdö *Deshira Flankör* en avsiktsförklaring om att återigen placera ambulanshelikoptern på Värmdö. Nästan på dagen två år senare, 3 september 2019, kom slutrapporten från *Locums* lokaliseringsutredning. Sedan dess har, mig veterligen, mycket lite hänt.

För en vecka sedan presenterade Socialdemokraterna på Värmdö en ny potentiell plats för etablering av helikopterbasen, närmare bestämt Östra Kil. Jag tror, bland annat utifrån denna avsiktsförklaring, att det finns en bred politisk majoritet i den här politiska församlingen för återetablering av basen på Värmdö. Men nu krävs samling, och i och med detta vill jag fråga regionrådet: Är du beredd att ge ett uppdrag till regiondirektören och *Locum* att snabbutreda om Östra Kil på Värmdö kan bli en ny placering för ambulanshelikoptern?

Anförande nr 52

Regionrådet *St a r b r i n k* (L): Tack för din fråga, Robert! Det är ju hälso- och sjukvårdsnämnden som ansvarar för det här arbetet, men man gör det naturligtvis i samarbete med *Locum*. Vi är beredda att titta på olika alternativ, men det vill också till att kommunen kommer med önskemål för att det ska vara möjligt. Man har tittat på flera förslag.

Du säger att mycket lite har hänt. I själva verket har det hänt väldigt mycket, men en hel del har också komplicerat situationen, till exempel att hela diskussionen om Bromma har förändrat läget där. Från förvaltningens sida tänkte man nämligen tidigt under hösten att gå fram till nämnden med ett förslag om att placera ambulanshelikoptern på Bromma, men sedan vet vi alla att det har blivit en helt annan diskussion, och det har gjort att Bromma också har backat från sitt erbjudande till oss. Då tittar man på olika alternativ.

Man har tittat på Värmdö som ett alternativ, och då har det inte varit den plats som du nyss lyfter fram, men den plats som har diskuterats ligger inte så långt därifrån, har jag förstått. Det är man har sett i utredningarna är att om man väljer en helt ny plats att etablera den här typen av verksamhet får man räkna med att det är en process på många år. Det krävs förstås ett detaljplanearbete lokalt, och det krävs också en miljöprövning. Om man tittar på de utredningar som har gjorts för andra platser kan man säga att det jämförbara förslaget på Värmdö beräknades skulle kunna ta uppemot fem år att komma till stånd.

Nu har jag inte den exakta siffran framför mig, men man får också räkna med överklaganden och annat som tar tid. Vi ska alltså vara medvetna om att det tar lång tid och att det är långa

processer. Vi kommer att behöva fatta beslut ganska snart om en lösning för att säkra den viktiga helikopterverksamheten för lång tid framöver, alldeles oavsett om det handlar om att placera den på Värmdö igen eller inte.

Jag kan inte ge något mer exakt svar om läget i dag, Robert, men det är självklart att vi är öppna för att diskutera detta med kommunen om kommunen vill.

Anförande nr 53

Robert Johansson (S): För mig ser det hur som helst ut som om det inte har hänt särskilt mycket i det här ärendet. Jag tror att det är mycket viktigt att avtal hålls. Pacta sunt servanda. Här har regionen ingått en avsiktsförklaring med Värmdö kommun om att ambulanshelikoptern åter ska stationeras där, och då är det detta vi ska utgå ifrån.

Jag vet att utredningen från 2019 pekade ut Bromma som det bästa alternativet, men nu har det hänt saker. Avsiktsförklaringen har dock hela tiden funnits. Den plats på Värmdö som föreslås är mycket bra. Men har redan tittat på frågor om riksintressen och miljövård, kraftledning och geografiska förutsättningar. För både politiker och lekmän framstår det som om den här platsen fungerar bra.

Nu gäller det att handla snabbt och att få ut experter från exempelvis Locum att titta på detta. Det kan vi göra även om initiativ inte tas från kommunen. Jag hoppas att vi kan göra det. Jag vet att en majoritet av invånarna på Värmdö vill att vi gör det.

Anförande nr 54

Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Arbetet med att hitta en lösning pågår för fullt. Vi ser gärna ett samarbete med Värmdö kommun. Det är klart att en utredning ska göras i samverkan med de berörda kommunerna. Det är ju på kommunal mark, föreställer jag mig, som detta kommer att ske.

Nu har jag siffrorna framför mig. Vi måste vara medvetna om att om vi väljer en plats där det inte finns miljötillstånd, detaljplaner och sådant som medger flyg får vi räkna med att det är en process som tar sju år. Vi kan titta på det förslag som finns gällande Hålludden. Det finns ju med i den analys som har gjorts. Där räknade man med att det krävdes en investering på omkring 180 miljoner kronor, och ovanpå det kommer en total driftskostnad på 19 eller 20 miljoner med en driftsstart om sju år. Oavsett var vi nu tänker oss att göra för framtiden måste vi bestämma hur lösningen ska se ut för de kommande åren. Vi måste naturligtvis också fundera på vår förmåga att klara av de investeringar som krävs. Men det kanske också är något som Värmdö kommun är beredd att gå in och hjälpa oss med. Det skulle ju underlätta det hela.

Fråga 5

Anförande nr 55

Maria Mustonen (V): Busschaufförer vittnar om att plexiglasen som har satts upp för att skydda dem från mot smitta och som möjliggör påstigning genom bussarnas framdörrar orsakar reflexer som gör att de inte ser ordentligt. Detta problem är särskilt stort vid mörkerkörning. Det är förstås ett arbetsmiljöproblem, men det är också en trafiksäkerhetsfråga. Chaufförerna menar att det bara en tidsfråga innan det händer allvarliga trafikolyckor. Tillbudsrapporter har redan börjat strömma in från chaufförer som kör bussar där glasen har installerats. Är det inte lämpligt att vänta med att installera ännu fler glasskydd? Borde inte alla frågor som gäller trafiksäkerheten utredas först?

Anförande nr 56

Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande! Tack, Maria, för frågan! Det är oerhört viktigt att ta in att politiker inte ska göra sig till domare över myndighetsutövning i Sverige. Vi ska inte överpröva eller säga vad som är rätt eller fel när saker och ting underställs expertmyndigheter som Arbetsmiljöverket eller för den delen bilprovningen och liknande instanser. Det är likadant när det grundas i ett gediget arbete kopplat till den expertis som finns på förvaltningar, inte bara i Region Stockholm utan på regionala kollektivtrafikförvaltningar runt om i hela Sverige. Det är viktigt att man har en förståelse för att det här är frågor som prövas på sitt sätt och i sitt sammanhang. Det är också viktigt att gå till botten med fakta.

Låt mig konstatera att det vi kan se med dessa skyddsglas är att vi får en minskad trängsel i trafiken och en ökad validering. De bedöms lösa frågor som har att göra med smittskyddsproblematik, och man hanterar också alla de frågor om trafiksäkerhet som har väckts. Sist men inte minst är det också viktigt att konstatera att det inte finns något känt fall, i alla fall inte i Stockholmstrafiken, där ett skyddsglas har bedömts vara en bidragande faktor till en enskild incident. Då ska vi komma ihåg att vi har över 31 000 bussavgångar varje dag. Det är alltså väldigt bra att gå till fakta och bestämma sig för vilken roll man ska ha i politiken, liksom att gå till fakta för att titta på hur det egentligen ser ut med utfallet och med det arbete som görs för att säkerställa en trafik som rullar på ett sätt som är bra för resenärerna och också är tryggt och bra för dem som jobbar i trafiken. De som är ansvariga för de här frågorna försäkrar mig om att de har full blick för detta och jobbar hårt med att få det på plats.

Anförande nr 57

M a r i a M u s t o n e n (V): Tack, Kristoffer, för svaret! Jag blir ändå lite orolig om du säger att du är helt lugn i den här frågan. Fackförbundet Kommunal, som organiserar busschaufförer, har på högsta nivå uttryckt oro. Ibland är det bra att vi som politiker lyssnar på expertmyndigheter och olika experter, men det är också bra att lyssna på dem som faktiskt är berörda av de olika beslut som fattas. Om det är någonting jag har lärt mig som politiker är det att man har olika delar av sanningen. Man får ett annat perspektiv när man lyssnar på de anställda än när man lyssnar på cheferna och experterna. Jag tycker alltså att den här frågan inte har skötts på optimalt sätt. Man har inte utrett alla de frågor som Kommunal har kommit med. Det gör mig väldigt orolig.

Anförande nr 58

Regionrådet T a m s o n s (M): Det har gjorts tonvis med riskbedömningar från prototypstadiet och framåt, och de har justerats, trimmats och fixas. Det har provkörts, kontrollbesiktigats, installerats och testats, och man har provtryckt detta mot Arbetsmiljöverket och andra myndigheter ett flertal gånger. Du ger inte en riktig beskrivning när du säger att detta inte har testats enligt konstens alla regler. Det testas också fortlöpande när det dyker upp frågor. Enligt den information jag har fått från förvaltningen är fakta att man inte har kunnat se att skyddsglasen har bedömts vara en bidragande faktor i någon enskild incident. Det måste ju vara denna typ av fakta som vi politiker utgår från.

Jag kan också notera att det finns bussförare som är positivt överraskade och tycker att det är välkommet. Det är en välkommen återgång till ett normalläge där de kan träffa resenärer igen. Till exempel sade bussföraren Marianne: ”Jag är positivt överraskad. Jag tyckte inte att det var några stora problem.” Måhända ska vi ta in många olika sanningar och sedan gå till fakta innan vi drar politiska slutsatser.

Fråga 7

Anförande nr 59

Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Vid fullmäktige i december ställde jag en fråga till dig, Kristoffer, då det hade kommit oroande signaler från förare om att de plexiglas som hade installerats för att skydda från smitta också medför allvarliga risker för trafiksäkerheten, vilket ju också tog upp i frågan alldeles nyss. Sedan januari har det kommit in över 140 tillbudsrapporter, främst rörande reflexer som gör att föraren tror att trafik kommer från fel sida av bussen. Hittills har det tack och lov inte lett till någon personskada, men plåtskador är illa nog, liksom tvära inbromsningar med risker för övriga trafikanter. Även yrsel och illamående har anmält av förarna, och det är något som oroar. Flera anmälningar har kommit in till Arbetsmiljöverket, och de handläggs fortfarande, även om skyddsstoppen har hävts. Som om inte detta vore nog har dessutom trafikförvaltningen JO-anmälts för att man inte agerar i frågan.

Att skydda förarna från smitta är naturligtvis oerhört viktigt, men det måste ske på ett sådant sätt att det inte riskerar trafiksäkerheten för vare sig förare, passagerare eller andra trafikanter. Mot bakgrund av de 140 tillbudsrapporter som har inkommit vill jag därför fråga dig: Är du beredd att avbryta och stoppa lösningen med plexiglasskydd till dess att de är godkända av skyddsombud och expertmyndigheter utifrån förarnas arbetsmiljö och trafiksäkerhet?

Anförande nr 60

Regionrådet Tamsons (M): Tack, Jens Sjöström, för frågan! Det är som sagt viktigt att gå till botten med hur man ser på sitt politiska ansvar. Jag har förstått att Jens Sjöström sedan länge anser att han är en politiker som har rätt att sätta sig till doms över vad som sägs från Arbetsmiljöverket sida och exempelvis också från bilprovningen. Trots att han har ställt ett antal raka och tydliga frågor till våra experter på förvaltningen, där hans lösningar döms ut som dåliga, verkningslösa och till och med som motverkande det vi vill uppnå med en trygg och säker trafik – det handlar om intäktssäkring och om trygghet för resenärerna och för dem som jobbar i trafiken – fortsätter han att driva sin linje. För mig är det lite förvånande i det politiska perspektivet. Vår roll måste vara att stå upp för att låta fakta tala och att gå till botten med frågor som kan uppstå. Då ska vi ha tillit till att vår förvaltning, tillsammans med dem som är experter, löser dessa frågetecken. Så görs också i det här fallet.

Det kan konstateras att de frågeställningar som Jens Sjöström tidigare har pekat på och velat lyfta fram som problem i detta sammanhang samtliga har gått igenom, och ingen av dem har bedömts vara incidenter där skyddsglasen varit en bidragande faktor. Vi måste grunda våra slutsatser på dessa fakta. Alternativet, att Jens Sjöström eller jag skulle sätta oss till doms över hur Arbetsmiljöverket eller andra expertmyndigheter, eller för den delen bilprovningen, bedömer i de fall som nu testas, känns inte som en riktigt fullgod lösning. Du må ha vilket förtroende du vill för mig, Jens Sjöström, men inte vill du väl att det ska vara jag och inte statliga myndigheter som bedömer vad som är trafiksäkert och tryggt för arbetsmiljön i SL-trafiken?

Anförande nr 61

Regionrådet Sjöström (S): Tack för svaret, Kristoffer! Fakta är alltså över 140 tillbudsrapporter. Fakta är plåtskador. Fakta är tvära inbromsningar. Fakta är att förare rapporterar att de känner yrsel av reflexerna.

Arbetsmiljöverket har godkänt en plexiglaslösning för två olika busstyper i Uppsala utifrån ett smittskyddsperspektiv, inte utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv. Plexiglaslösningen är inte fabriksmonterad av fordonstillverkaren, och frågan är då vilken expertmyndighet som har godkänt den ur just trafiksäkerhetssynpunkt. Den saknar ju typgodkännande vid

besiktning. Varför forcerar man en lösning som inte förarna anser som trafiksäker? Det är ju de som kör bussarna.

Varför har man inte på snart ett år flyttat kortläsarna, så att människor kan validera sina biljetter oavsett om framdörren är öppen eller inte? Varför driver trafikförvaltningen på detta införande trots de rapporter som har inkommit och varför (ohörbart)? Fakta är att denna fråga inte är politisk. Men du vet att detta ifrågasätts av de främsta experterna, nämligen bussförarna själva. De blir inte tagna på allvar.

Anförande nr 62

Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande! Fakta är att man går igenom incidenterna. När det gäller de första incidenterna som gick igenom – det gällde incidenter från 1 december till 20 januari – kunde man konstatera att skyddsglas inte bedömdes vara en bidragande faktor till någon incident. Du hänvisar till tillbudsanmälningar. Vid denna tidpunkt var de 50 till antalet, och av dem var det bara fyra som var kopplade till trafiksäkerhet. Ingen av dem var kopplad till något skyddsglas.

Det görs som sagt rigorösa genomgångar hela tiden utifrån de nya frågeställningar som dyker upp. Det är bra, och det är nyttigt. Dock är Jens Sjöströms modell utdömd. Den har också prövats på linje 676 till Norrtälje. Hans lösning innebar ett fuskåkande som var 25 procent högre, återkommande trängsel i trafiken och dessutom en minskad valideringsgrad med 25 procent, detta trots läsare bak i bussen. Din lösning har dömts ut av våra experter på trafikförvaltningen. Någon gång får man inse att man är överprövad, inte bara politiskt utan också av experter.

Fråga 8

Anförande nr 63

Marit Normas dotter (V): Under den senaste tiden har vaccinationsprogrammen i regionen börjat rulla igång. Det system som används för att nå ut med erbjudande om vaccination bygger på att medborgarna har Bank-ID och digital kompetens samt en fast adress. Detta krävs för att man ska kunna boka tid hos någon av vaccinatörerna. Men det finns en grupp som har marginaliserats och som det behöver tas ett annat grepp om, och det är de hemlösa. Många tillhör olika riskgrupper och har underliggande sjukdomar eller tillhör riskgruppen eftersom de är äldre. Med anledning av detta undrar jag om ansvarigt regionråd har för avsikt att ge hälso- och sjukvårdsförvaltningen ett uppdrag att ta fram en särskild plan för hur man ska nå de hemlösa med erbjudande om vaccination.

Anförande nr 64

Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack, Marit, för din fråga om hemlösa! Låt mig inleda med att säga att föreställningen att alla kommer att behöva ha digitalt Bank-ID är fel. Det kommer att finnas möjlighet att boka vaccination på andra sätt. Sprid inte den felaktiga bilden!

Men låt mig så komma till frågan om hemlösa. Detta uppdrag har förvaltningen redan fått. Precis som du beskriver, Marit, handlar detta om en grupp som är mycket känslig och sårbar. Där pågår ett samarbete med kommunerna, inte minst med Stockholms stad, och också med de vårdgivare som har en naturlig kontaktyta mot denna grupp. Jag har goda förhoppningar om att vi kommer att nå denna grupp, även om den inte alltid är så enkel att nå alla gånger, eftersom förutsättningarna i livet för dessa människor är svåra. Men arbetet är alltså i full gång. Jag bedömer inte att det behövs något ytterligare politiskt uppdrag. Det finns redan ett tydligt uttalat sådant uppdrag.

Anförande nr 65

Marit Normasdotter (V): Jag vet att bland andra Pelarbacken, Rosenlundsmottagningen och andra vårdgivare som möter denna grupp står i startgroparna. Men det är också så att många hemlösa vistas i kommuner där de inte är folkbokförda, de är skrivna på församlingar eller på adresser där de inte längre bor, och då kan de vara svårnådda. Man behöver ha en särskild plan när det gäller denna grupp. Just nu ringlade långa köer utanför dag här bergen där de vistas, för de får inte komma in där i den utsträckning som de skulle behöva. I synnerhet med tanke på det kalla väder som vi har nu tycker jag att man skyndsamt borde göra något åt detta. Man behöver en särskild plan för att nå dem.

Anförande nr 66

Regionrådet Starbrink (L): Vilken tur då, Marit, att det här arbetet redan är igång! Jag är fullt medveten om att detta är en ganska komplex fråga. Precis som du beskriver handlar det om en grupp människor som kanske inte bor på de adresser där de är folkbokförda och så vidare. Det är klart att man måste söka upp människor för att ge vaccin. Man ska också komma ihåg att det handlar om två vaccindoser. Man måste alltså kunna möta samma människa två gånger med samma vaccin med några veckors mellanrum. Det är förstås ganska komplicerat. Just därför är det bra att våra medarbetare redan har ett samarbete med olika aktörer för att nå fram till just den här gruppen.

Fråga 9

Anförande nr 67

Christina Wallmark (SD): Ordförande, fullmäktige och åhörare! För drygt ett år sedan ställde jag en fråga till regionrådet om majoritetens plan för att säkerställa regionens elförsörjning. Då tog jag upp stamnätets brister. Nu har vi även en kapacitetsbrist. För ett år sedan var förhoppningen att elförsörjningen skulle vara så pass förstärkt att den skulle räcka till de elintensiva satsningar som skulle göras på just infrastrukturen. I dag är dock läget än värre. Min fråga är: Vilka åtgärder har vidtagits under det gångna året för att säkerställa att regionens behov av el tillgodoses och att elen räcker till alla infrastruktursatsningar, inte minst de digitala?

Anförande nr 68

Regionrådet Hemming (C): Tack, Christina, för frågan! Detta är en mycket viktig och angelägen fråga som tillväxt- och regionplanenämnden också har ägnat en del tid och uppmärksamhet under de senaste åren. Det som är viktigt att veta i det här arbetet är att Region Stockholm inte har någon formell roll i själva samordningen och koordineringen av de här frågorna, vilket är olyckligt. Detta uppdrag har i stället gått till länsstyrelsen. Från Region Stockholms sida har jag och flera av mina kollegor aktivt arbetat för att föra fram regionens behov till nationell nivå. Det har vi gjort genom öppna brev. Ja gör det också regelbundet vid de möten vi har med regeringen inom politiker forum.

Vi har också gjort en hel del för att stärka våra möjligheter att påverka arbetet. Tillväxt- och regionplanenämnden och tillväxt- och regionplaneförvaltningen har, bland annat tillsammans med regionerna i östra Mellansverige, tagit fram en gemensam lägesbild som vi arbetar utifrån med påverkan på den nationella nivån. Vi har också, för att stödja kommunerna i deras arbete, tagit fram ett verksamhetsstöd, som bedöms vara väldigt viktigt för att underlätta för kommunerna i deras planering på kort sikt. Som en följd av bland annat vårt påverkansarbete under hösten 2019, inte minst mitt och Irene Svenonius arbete, har en rad initiativ tagits, bland annat överenskommelsen mellan Ellevio och Stockholms Exergi och påskyndade investeringar som Svenska Kraftnät har gjort.

Anförande nr 69

Christina Wallmark (SD): Det borde vara allmänt känt att investeringar i energisektorn kräver ett långsiktigt perspektiv. Vore det då inte mer ansvarsfullt och logiskt om man först planerar hur regionens elförsörjning ska säkras innan man gör upp snäva tidsplaner för elintensiva infrastruktursatsningar?

Anförande nr 70

Regionrådet Hemming (C): Christina, vi kan ju inte gärna expropriera de privata eller halvkommunala elproducenterna, och vi kan inte heller expropriera elnätet. Det innebär att vi i regionen inte har verktyg som gör att vi kan planera energi- och kapacitetssäkerheten. Det vi kan göra är att säkerställa att de som har detta ansvar tar det.

Nu ligger bollen hos länsstyrelsen. Jag har på senare tid informerat mig lite om hur de arbetar med detta uppdrag, och jag uppfattar att det fortfarande är i en startfas. Detta är mer analytiskt än hands-on, har jag uppfattat. Det vi också kan göra är att se till att kommunerna får bra förutsättningar att möta nätägare och kunna ställa rätt frågor och genomföra sin planering på bästa möjliga sätt. Frågan är oerhört viktig, det är vi helt överens om, men vi har inte de verktyg som du efterlyser.

Fråga 10

Anförande nr 71

Regionrådet Alkurdi (S): Ordförande! Vi påbörjade egentligen den här debatten under interpellationsdelen. Här fortsätter den. Vi har ju hört ett flertal rapporter om att prioriteringsordningen inte har följts. Detta har skett både hos offentliga och privata aktörer på olika sätt. De mest omfattande oegentligheterna handlar väl om Familjeläkarna och de 100 dosor som gavs till boende i en bostadsrättsförening. Det är viktigt att se till att riktlinjerna är tydliga för att vaccineringen ska gå så snabbt som möjligt och att vi ska kunna stoppa smittspridningen och rädda liv. Därför frågar jag: Anser du som ansvarigt regionråd att Region Stockholm har gjort tillräckligt för att vaccineringen mot covid-19 ska följa prioriteringsordningen om vård efter behov?

Anförande nr 72

Regionrådet Starbrink (L): Tack, Talla, för din fråga! Vi har gjort jättemycket på det här området. Uppenbarligen finns det några fall där vi ser att man inte följt prioriteringsordningen, och det har påpekats för dem. Det görs en utredning om det, och det råder ingen tvekan om att den svenska prioriteringen, beslutad av Folkhälsomyndigheten, är den som gäller också i Stockholm. När någon gjort fel har detta nogsamt påpekats för den personen. Jag tror inte att det är någon som svävar i okunnighet om vad det är som gäller.

Om det dyker upp nya fall, vilket man aldrig kan veta om det gör, kommer vi att ta tag i det, för det är fullständigt oacceptabelt. Jag tror att vi är helt överens i den här frågan, Talla Alkurdi, nämligen att den prioriteringsordning som är fastställd också är den som ska gälla. Ingen ska tränga sig före i kön, förutom alla de som av medicinska skäl ska gå före och den viktiga sjukvårdspersonalen. Alla vi andra är helt utbytbara och får vänta på vår tur. Vi måste låta dem som har att bära upp sjukvården bland patienterna gå före, inga andra.

Anförande nr 73

Regionrådet Alkurdi (S): Tack för svaret, Anna! Jag tror också att vi är helt eniga om att prioriteringsordningen ska följas. Det jag egentligen efterlyser är huruvida regionen kan göra mer för att säkerställa att prioriteringsordningen efterföljs. Vi vet från andra regioner att de säkerställt att vårdgivarna upprättar en form av lista som de följer vid de fall det blir

restdoser kvar. Jag undrar om inte den här regionen också skulle vara betjänt av sådana riktlinjer och förtydliganden. När det uppkommer fall där prioriteringsordningen inte följs riskerar vi tilliten till det gedigna arbetet med att se till att så många som möjligt vaccinerar sig. Vi behöver inte ytterligare skepticism vad gäller vaccineringsarbetet. Vi behöver fler som känner tillit till det så att vi kan stoppa smittan och rädda liv.

Anförande nr 74

Regionrådet **Starbrink (L)**: Ordförande! Jag håller med dig, Talla, och det är roligt att höra att du bekräftar att det är ett gediget arbete som görs när det gäller vaccinationen i vår region och att det är otroligt viktigt att vi upprätthåller prioriteringsordningen.

Jag tycker också att alla vårdgivare ska tänka på hur de hanterar detta. Jag är inte säker på att det kommer att se likadant ut hos alla vårdgivare eftersom förutsättningarna är väldigt olika. Numera kan man sedan ett par veckor tillbaka även använda Pfizers vaccin vid hembesök eftersom det kan transporteras. Det gör att möjligheterna att nå ut med det vaccinet har förbättrats.

Min bild är att vårdgivarna tagit till sig av kritiken och är mer noggranna nu. Men jag tvekar inte att följa upp detta om vi bedömer att det behövs ytterligare åtgärder och direktiv. Det finns inget hinder att ta fram sådana, men de måste vara träffsäkra. Låt oss fortsätta att diskutera det, Talla, i hälso- och sjukvårdsnämnden.

Utdelning av Region Stockholms pris Gyllene Äpplet 2020

Ordföranden: Vi ska nu gå vidare med dagens prisutdelning, och vi börjar med att lämna ordet till finansregionrådet Irene Svenonius.

Anförande nr 75

Regionrådet **Svenonius (M)**: Fru ordförande, fullmäktige! Det är en glädjens dag när vi får uppmärksamma medarbetare, anställda i Region Stockholm, som gjort alldeles speciella insatser. Vi har sedan många år tillbaka delat ut Gyllene Äpplet för att uppmärksamma medarbetare som åstadkommit förbättringar i verksamheten och på olika sätt utgör föredömen i verksamheten.

Nytt för i år är att vi dessutom har instiftat ett nytt pris, ett ledarskapspris, som på samma sätt ska uppmärksamma utveckling, förändring, förbättring i våra verksamheter och ledare som bidragit till det genom sitt ledarskap.

Vi har haft nomineringar till båda priserna, och sammantaget är 65 personer nominerade till båda dessa priser. Det är med andra ord mycket hedrande att utses till vinnare både av medarbetarpris och av ledarskapspris för konkurrensen är hård. Det är många duktiga i våra verksamheter som bidrar.

Pristagarna har i dessa fortsatt märkliga tider med covid-19 i förväg fått veta och ta emot sitt glasäpple, sina blommor och sitt diplom.

Jag har nöjet att först berätta om vinnaren av medarbetarpriset. Här har juryn haft följande motivering:

Med stor förmåga att utveckla nya samarbeten och processer har denna person medverkat till Karolinska Universitetslaboratoriets framgångsrika och storskaliga testning under covid-19-pandemin. Under stor tidspress hanterade han många komplexa frågor om logistik, tillgänglighet och IT-anpassning. Hans positiva inställning skapar engagemang och motivation samt ger förutsättningar för gott samarbete på olika nivåer.

Vinnare av Gyllene Äpplet år 2020 är Jimmy Stenmark, tillförordnad verksamhetsutvecklare, laboratoriet för närvård och preanalys, Karolinska Universitetslaboratoriet. Grattis!

Anförande nr 76

J i m m y S t e n m a r k: Tack så väldigt mycket för den fina utmärkelsen! Det är roligt att vi som jobbar lite grann bakom alltihop också får spotlighten på oss i dessa tider. Jag vill börja med att tacka mina kollegor som har nominerat mig, framför allt Helena Lööw, som skrev den fina motiveringen. Jag vill tacka ledningen för Karolinska som satsar på oss medarbetare och ser till att vi kan utveckla oss själva och utveckla verksamheten. Sedan vill jag avsluta med att även tacka alla samarbetspartner som vi har i den här storskaliga provtagningen. Det är inte bara vi i sjukvården utan även våra taxibolag, privata laboratorier, alla olika sorters ledningar som ser till att allt fungerar. Tack så mycket!

O r d f ö r a n d e n : Också från presidiets sida vill vi säga ett stort grattis till Jimmy och framför allt ge en stor eloge för det mycket lämpliga och tjustiga klädvalet.

Anförande nr 77

R e g i o n r å d e t S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Vi kan glädja både fullmäktige och pristagare med att både blommor och tårtor har budats till pristagarnas arbetsplatser, så att de som är på plats i dag, och håller avstånd, kommer att kunna fira tillsammans med pristagarna.

Vi hörde nyss om medarbetarpriset, och vi har i år också ett alldeles nyinstiftat pris. Vi vet att ledarskap är oerhört viktigt, att chefer och ledare gör skillnad för resultatet i verksamheten, för arbetsglädjen på arbetsplatsen och för hur vi når våra mål.

Juryen har bland de drygt 30 nominerade cheferna till detta första ledarpris utsett en pristagare, och motiveringen är:

Hennes ledarskap visar vägen till samverkan över gränser och utgår alltid utifrån patienternas bästa i hela vårdkedjan. Hon är proaktiv, prestigelös och inspirerar sina medarbetare att aktivt vara med och utveckla verksamheten. Med sitt ledarskap har hon förändrat sjukhusets grupp av kuratorer och psykologer till att bli en självklar del av avdelningarnas och mottagningarnas team kring patienterna.

Vinnare av Region Stockholms Gyllene Äpplet ledarpris, det allra första, är Nineveh Baresso, enhetschef enheten för kuratorer och psykologer vid Södertälje Sjukhus AB. Varmt grattis!

Anförande nr 78

N i n e v e h B a r e s s o: Tack så mycket för det fina, ärofulla och hedrande priset! Jag tackar så ödmjukt. Det känns jätteroligt och spännande att få ta emot detta fantastiskt fina pris. Jag vill passa på att tacka min chef Anna Bringby, som är verksamhetschef för paramedicin vid Södertälje sjukhus. Hon har verkligen tagit sig tid och sett mitt och mina medarbetares arbete här på sjukhuset och skrivit den fina och hedrande nomineringen. Jag visar här upp Gyllene Äpplet för webbtittare och andra, ett väldigt fint pris som jag verkligen är stolt över.

Jag är också så stolt över mina medarbetare som har jobbat hårt under pandemin men också bidragit till att kurators- och psykologrollerna blivit självklara och naturliga i de olika teamen på mottagningar och avdelningar på sjukhuset. De har jobbat i ett mycket ansträngt läge, tänkt utanför boxen, klivit fram, tänkt nytt och bidragit till krisstödsarbetet med insatser för patienter och närstående och även för personalen som haft det tufft och hårt i det ansträngda läget. Det känns jätteroligt att vi tillsammans har initierat dessa insatser men också

tillsammans med vår sjukhuskyrka och HR-avdelningen, som hjälpt oss. Vi jobbar med det fortfarande och försöker följa behovet som finns hos personalen. Vi har hittills haft nästa tusen deltagare, så vi vet att våra insatser behövs. Det känns väldigt spännande och också utvecklande att få bidra med dessa insatser.

O r d f ö r a n d e n : Stort grattis säger vi från presidiet även till dig, Nineveh!

§ 8 Ägaravisning och målstruktur för Almi Företagspartner Stockholm Sörmland AB (förslag 2021:1)

Anförande nr 79

Regionrådet H e m m i n g (C): Det här är ett ärende som vi behandlar årligen, och jag brukar då understryka hur oerhört viktigt Almis arbete är och hur stolta vi som Region Stockholm kan vara över att vi är deras viktigaste bidragsgivare vid sidan av staten. Jag ser, och jag vet att många av oss gör det, Almi som vårt kanske viktigaste näringspolitiska verktyg som verkligen gör skillnad, skapar jobb, gör det möjligt för människor att nå sin potential och utveckla sina idéer. Därför yrkar jag förstås bifall till regionstyrelsens förslag.

Jag konstaterar att alla tyvärr inte är lika nöjda. Vänsterpartiet är inte nöjda då de tycker att vi satsar på företag och vill att vi ska vara mer kritiska till tillväxtbegreppet. Där vill jag säga att min uppfattning är att vi som Region Stockholm alltid arbetar för att eftersträva en hållbar tillväxt. Vi tar hållbarhetsutmaningarna på stort allvar, och vi ser det som att stora delar av den tillväxt som befrämjas genom Almi sker i innovationsföretagandet, vilket bidrar till lösningar på hållbarhetsutmaningarna.

När det gäller SD:s kritik riktar den in sig på att det finns en särskild del i direktiven som innebär att man ska arbeta för att öka andelen företagare inom områdena kvinnor och invånare med utländsk bakgrund. Jag har förhört mig lite grann om detta, särskilt med Almis VD. Jag kan först och främst försäkra hela regionfullmäktige om att inga avsteg görs kring kreditvillkoren utan man gör precis samma bedömning av kreditvärdigheten i sin lånegivning ifall man tillhör dessa grupper. Däremot ser jag och majoriteten naturligtvis det som väldigt viktigt att säkerställa att vi tar till vara hela den entreprenöriella reserven. Det var intressant att höra från Carl-Henrik Koit att inte minst yngre företagare med utländsk bakgrund snarast är överrepresenterade när det gäller spännande tillväxtföretag.

Alldeles bortsett från det är det förstås viktigt att vi har möjligheter att arbeta för att stärka företagandet i hela befolkningen, inte minst från ett integrationsperspektiv. Det är en långsiktigt viktig uppgift. När vi kan förena det med kloka sunda företagsprinciper och affärsmässighet ska vi såklart göra det. Carl-Henrik hälsade också att man tyvärr ser en liten minskning i kvinnors aktivitet inom företagande. Det ser han som bekymmersamt då man uppfattar även det som en viktig breddning av den entreprenöriella reserven i vårt samhälle.

Jag är stolt att yrka bifall till regionstyrelsens förslag, och jag tycker att vi som kommer att rösta för förslaget kommer att kunna göra det med visshet om att det är ett företag som vet vad det gör och att det är ett mycket bra verktyg både för att skapa jobb och också för att främja integration och jämställdhet.

Anförande nr 80

Regionrådet S e h l i n (V): Tack, Gustav Hemming, för din inledning i ärendet! Det jag vill säga är att vi inte har någonting emot företag. Det är inte där vår kritik ligger. Vi har en kritik angående den särställning som ekonomisk tillväxt har i styrdokumentet. Vi ser att det finns en konflikt mellan ekonomisk tillväxt och ekologisk hållbarhet som inte behandlas tydligt i styrdokumentet.

Vi anser att ekologisk hållbarhet bör prioriteras före ekonomisk tillväxt då den ekologiska hållbarheten är själva grunden till allt. Har vi ingen ekologisk hållbarhet har vi heller ingen tillväxt. Det är där vår kritik ligger. Om styrdokumentet utgår från den ekologiska hållbarheten kan vi närma oss målet hållbar tillväxt, men om vi inte har den ekologiska hållbarheten i styrdokumentet är det mycket svårare att ens nosa på den hållbara tillväxten. Det har ingenting att göra med att vi skulle vara emot företag generellt.

Vi tycker att ett offentligt ägt bolag som Almi ska kunna ge stöd till verksamheter som bidrar till ökad förståelse och minskad klimat- och miljöpåverkan. Därför måste det vara tydligt i styrdokumentet, och därför vill vi återremittera ärendet så att ägaranvisningen och målstrukturen kan omförhandlas i enlighet med att det hela ska vara på en ekologiskt hållbar grund. Då kanske vi också kan nå målet om en hållbar tillväxt.

Anförande nr 81

Christina Wallmark (SD): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill bara säga att Almis uppdrag är att stödja småföretagare, bedöma deras utvecklingspotential och ge ekonomiskt stöd för det. Då kan aldrig kön eller härkomst vara en faktor som ska styra vilka företag som får medel framför några andra. Därför yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas förslag till beslut.

Anförande nr 82

Gabriel Kroon (SD): Jag vill återkoppla till Gustav Hemmings anförande, att man väljer att särskilt prioritera vissa grupper. Jag tycker att det är djupt olyckligt att man inte väljer att behandla de medborgare som bor i Stockholms län och eventuellt i Sörmland rättvist och jämlikt. Det är synd att man väljer att indirekt komma med direktiv som kan leda till viss diskriminering. Om man är en ung man till exempel, eller om man är en svensk man till exempel, finns det en teoretisk risk att man blir sämre behandlad jämfört med att vara en kvinna av utländsk härkomst.

Det är helt fel att man behandlar utifrån kön och härkomst. I stället ska man behandla utifrån företagets möjlighet till expansion, affärsgruppens kompetens. Det återstår väl att se hur voteringen kommer att falla ut, men det verkar som att Sverigedemokraterna är de enda som vill att man likabehandlas utifrån kompetens.

Anförande nr 83

Regionrådet Hemming (C): Det är inte någon diskriminering. Det här handlar om hur Almi arbetar för att nå ut med sin information, att mobilisera intresset, i viss utsträckning även företagsrådgivningen. Men alla företag behandlas lika.

Jag tycker att det är lite intressant att Sverigedemokraterna, vars hela verksamhetsidé ju utgår från invandringskritiken, ändå visar så oerhört lite intresse för att ta till vara möjligheter eller främja integration. Det är därför det här är ett av kriterierna, alltså för att det vid sidan av nyttan av att varje framgångsrikt företag skapar nya jobb, välstånd i samhället, möjlighet att betala för vår välfärd och så vidare tillkommer nytta när andelen som bedriver företag i gruppen människor med utländsk bakgrund, eller för den delen kvinnor, som är underrepresenterade i företagandet, startar företag. Det bidrar också till bättre integration och minskad ojämlikhet.

Det är konstigt att Sverigedemokraterna känner sig provocerade av någonting som sker utan att någon diskriminering sker och som bidrar till att minska de problem som bristande integration innebär.

Anförande nr 84

Gabriel Kroon (SD): Så klart ska vi främja integration men det ska ju inte vara på bekostnad av de människor som redan bor i Sverige. När Du och ni skriver in i ägardirektiven att ni tydligt ska prioritera individer av annat kön och individer med annan härkomst så innebär det ju också då att företaget får direktiv att prioritera just de grupperna på bekostnad av dem som inte inkluderas i detta.

Jag tycker så klart att det är väldigt positivt att vi har ökat företagande bland de grupperna, men Almis syfte måste ju vara att hela samhällsbefolkningen för hela Stockholm. Almis syfte måste ju vara att tillgodose hela Stockholms behov och framför allt att tillgodose behoven baserat på meriterna och kompetenserna.

Jag tycker inte att vi ska genomföra olika integrationsåtgärder som förstärker möjligheterna för vissa grupper medan de stärker möjligheterna för andra grupper, ofta grupper av annan härkomst än svenskar. Gör en likabehandling, behandla utifrån kompetens och var tydliga med de kriterier som gäller.

Anförande nr 85

Regionrådet Hemming (C): Det är ju det här som är så intressant, Gabriel, att ni till varje pris vill framhålla samhället som ett nollsummespel. Det är ju inte så att det är någon svensk företagare som inte får chansen därför att en invandrarföretagare får möjlighet att få kanske ökad information om möjligheterna att få hjälp via Almi och få sin goda företagsidé rättvist prövad bland andra.

Det är ju tvärt om så att ju fler människor som blir sysselsatta och ju fler som startar företag och ju mindre skillnad det är i arbetslöshet mellan svenskar och personer med utländsk bakgrund, desto större blir det samlade välståndet som vi bland annat kan satsa på Almi, som vi kan satsa på sjukvården och på kollektivtrafiken.

Den bild du och Sverigedemokraterna sprider om ett nollsummespel är logisk utifrån att er politiska idé är att spela på invandrarfientligheten. Men det har egentligen ingenting att göra med hur vi skapar välstånd därför att välstånd inte handlar om ett nollsummespel, det handlar om ett plussummespel.

Anförande nr 86

Gabriel Kroon (SD): Gustav, jag tror att vi i grund och botten har samma ingång, och det är att vi vill att så många stockholmare som möjligt ska kunna starta företag och kunna starta framgångsrika företag.

När du hänvisar till informella samtal med Almi:s VD och menar att den enda skillnad som kommer att uppstå mellan människor med svensk härkomst, män med svensk härkomst till exempel, och kvinnor med utländsk härkomst, om vi ska hårdra de här två grupperna, är att den ena gruppen kommer att få mer information än den andra gruppen.

Jag känner mig starkt osäker på den beskrivningen, Gustav, inte minst för att det här är tydliga direktiv om vad som ska prioriteras. Unga företag, expansiva företag med innovationsprojekt och även företag som består delvis av de här två grupperna, mer kvinnor och mer personer med utländsk härkomst, det är de som ska prioriteras enligt direktiven.

Om du har fört informella samtal med ledningen som ingen kan ta del av och som ingen kan verifiera och menar att det inte kommer att leda till någon typ av diskriminering när det gäller fördelning av lån och bidrag så är det en sak som återstår att se. Och det är en sådan fråga som gör att vi behöver ha en återrapportering. Jag vill verkligen understryka det.

Anförande nr 87

Regionrådet H e m m i n g (C): Informella samtal låter genast lite korrupt och farligt. Jag ringde helt enkelt VD:n för att jag ville få lite svar på frågor som jag hade. Alla i tillväxt- och regionplanenämnden har årligen möjlighet att ställa sina frågor direkt till Carl-Henrik Koit och andra företrädare för Almi eftersom de varje år rapporterar hur det går för deras verksamhet.

En viktig del i de förutsättningarna är att Stockholmsregionens och Sörmlands Almi har en tuffare uppgift så till vida att de resurser som man har att fördela i förhållande till andelen företag som startas är något snävare. Men detta garanterar dock att kreditgivningen enbart ges till företag som man bedömer har en väldigt god utvecklingspotential. Jag tror att farhågan för att dåliga företag skulle prioriteras framför bra företag är väldigt överdriven.

Anförande nr 88

Christina Wallmark (SD): Det är så signifikant i debatter där Sverigedemokraterna är inblandade att vi alltid av motdebattören få en åsikt klistrad på oss som vi egentligen inte har för att motdebattören sedan ska attackera den åsikten.

Man väljer att misstolka för att sedan kritisera. Jag tycker att det inte för debatten framåt.

Anförande nr 89

Regionrådet H e m m i n g (C): Jag tycker inte att jag brukar ta okynnesdebatter med Sverigedemokraterna, men jag tycker faktiskt att ni här har letat efter en motsättning att kunna fokusera på.

Jag känner inte till några exempel på missnöjda personer som har vänt sig till Almi Företagspartner och som känner sig diskriminerade. Däremot har jag information om att man gör på samma sätt när det gäller att bedöma kreditvärdigheten hos de olika företagen.

Jag tycker att det är en fullständigt legitim debatt, men jag anser att jag i denna har betydligt bättre argument än dem som ni har för att det också finns ett samhällsintresse i att ett tillväxtfrämjande företag som Almi också främjar integration och motverkar underrepresentation som innebär att vi bättre tillvaratar den entreprenöriella reserven i vårt samhälle.

Anförande nr 90

Christina Wallmark (SD): Bara för att Gustav Hemming inte känner till någon som har blivit åsidosatt på grund av de här reglerna så innebär det inte på något sätt att detta inte förekommer.

Sverigedemokraterna är naturligtvis också för ett bra företagsklimat och företagsutveckling. Det är bara diskrimineringen av personer som ska prioriteras som vi vänder oss emot.

Anförande nr 91

Regionrådet H e m m i n g (C): Då tolkar jag det som Christina sade är att skälet till att ni lade ett särskilt yttrande i det här beslutet och därmed inte fullt ut står bakom beslutet, inte är att det råkade stå människor med utländsk bakgrund i direktiven.

Anförande nr 92

Gabriel Kroon (SD): Jag vill egentligen inte förlänga den här debatten så mycket mer, men jag måste ändå hålla mig till saken och hänvisa till de företagsmål som finns i dokumentet som vi fattar beslut om i dag.

Två av de målen är väldigt konkreta. Det första är att andelen kvinnor av unika kunder ska öka jämfört med jämförelsegruppen. Det andra är att andelen med utländsk bakgrund av unika kunder ska öka jämfört med jämförelsegruppen. Detta är två tydliga mål som visar att bidragsutgivningen och långivningen till de företagsgrupperna ska öka.

När Gustav Hemming hänvisar till att det enbart är informationen som ska öka så är det ju helt felaktigt. Det står helt emot de mål som vi fattar beslut om i dag.

Jag skulle gärna vilja ha svar från Gustav Hemming på frågan om hur du tolkar de företagsmålen som är väldigt tydliga rörande att företag, kvinnor, individer av utländsk härkomst ska öka.

Anförande nr 93

Regionrådet H e m m i n g (C): Det sker inte genom att man gör avkall på de kriterier som är uppställda för att man ska ge kredit.

Det är alltså andra typer av åtgärder som handlar om att man ska få fram information och få fram ansökningar, inte genom att göra åtskillnad mellan olika ansökningar om krediter beroende på vilken bakgrund den sökande har.

Anförande nr 94

G a b r i e l K r o o n (SD): Men, Gustav Hemming, både du och jag vet att Almi har begränsade resurser, så de kommer att behöva prioritera.

Vi kan tänka oss ett teoretiskt läge där det finns två bolag som slåss om att få ett lån. Bolagen är likvärdiga på alla andra sätt och vis, men det ena bolaget ägs av en kvinna med utländsk härkomst och det andra bolaget ägs av en man med svensk härkomst. I detta fall kommer ägardirektivet leda till att kvinnan med utländsk härkomst prioriteras. Det är den prioriteringen som vi ifrågasätter.

I värsta fall kan det till och med vara så att skillnaden mellan bolagen består av en kompetensskillnad. Det bolag som nedprioriteras skulle kunna ha högre kompetensnivå, men de två andra faktorerna och kravet på att uppnå kvoten på fler kvinnor och fler individer med utländsk härkomst kommer att leda till att annars livskraftiga företag kommer att nedprioriteras, allt annat lika.

Jag tycker att detta är en oroande och osund policy som inte behandlar våra medborgare i Stockholm lika, utan som tydligt prioriterar vissa grupper och som tydligt markerar vilken vision vi har i vår regionala tillväxtpolitik.

Anförande nr 95

Regionrådet H e m m i n g (C): Nyckelordet i det som du precis sade, Gabriel, är just en teoretisk möjlighet. Jag har inte sett några indikationer, och jag tycker inte heller att ni hänvisar till några konkreta indikationer, på att någon sådan felbehandling av ansökningar hos Almi har skett.

Samtidigt vill jag naturligtvis inte sticka under stol med att jag tycker att det är klokt av staten och Region Stockholm att tillföra så mycket resurser till Almi att de har förutsättningar att utöver att arbeta enbart med hela samhället som en målgrupp, alla invånare, också kan ha förstärkta insatser riktade till personer med utländsk bakgrund och riktade till kvinnor därför att det tillför en samhällsnytta om vi får till stånd ökat företagande i de grupperna.

Anförande nr 96

Gabriel Kroon (SD): Jag vill avsluta med en väldigt enkel fråga till dig, Gustav Hemming.

Om du har två identiska företag och det ena företaget består av en företagsledare med utländsk härkomst och det andra företaget består av en företagsledare med svensk härkomst, tycker du då att det företag som ägs av en person med utländsk härkomst ska prioriteras?

Anförande nr 97

Regionrådet Hemming (C): Jag förstår, Gabriel, att du vill att jag ska svara på den frågan med ett ja eller ett nej. Det är därför att du vill spela upp det här som en motsättning kanske mellan män och kvinnor men kanske framför allt mellan personer med en lång svensk bakgrund och andra med en utländsk bakgrund. Det är nämligen er politiska idé att göra så. Jag kommer därför inte att svara på frågan.

Jag konstaterar att jag tycker att vi har bra förslag till direktiv. De främjar goda affärsmässiga bedömningar och de främjar tillväxt och dessutom tillväxt i extraledet som det innebär att få minskning av underrepresentationen av företagare i grupper som har lägre andel företagare eller lägre sysselsättningsgrad.

§ 9 Ersättning för kostnader för kvarvarande lokaler inom gamla sjukhusområdet vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna (förslag 2021:2)

Anförande nr 98

Regionrådet Svenonius (M): Fru ordförande! Jag vill bara yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 99

Regionrådet Hadzialic (S): Tack, snälla fru ordförande! Det är ingen hemlighet att Socialdemokraterna vill ta ett helhetsgrepp kring de strategiska vårdinvesteringarna i Region Stockholm. Vi tycker att styrningen kan bli bättre. Vi tycker också att det demokratiska inflytandet över vårdinvesteringarna bör förbättras. Detta bör manifesteras genom att regionstyrelsen, bland annat tillsammans med regionfullmäktige, ges större inflytande över dessa ärenden och processer.

Vi är övertygade om att det hade stärkt demokratin, men genom ett starkare demokratiskt inflytande så hade vi också fått bättre vård. Vi tror också att det hade stärkt oss som en konkurrenskraftig *life science*-region, en meditech-region och hanteringen av gamla Karolinska är ju, så att säga, bara ett exempel bland flera där regionens fastighetsinvesteringar och fastighetsprocesser kanske inte sköts riktigt på det sätt som man önskar som regioninvånare över även som förtroendevald.

Vi har ett par egna förslag från Socialdemokratiskt håll. Jag kan dessvärre inte yrka bifall till dem eftersom jag inte formellt har ett fullmäktigemandat, men mina partikamrater kommer att återkomma till yrkandet.

Anförande nr 100

Regionrådet Sehlín (V): Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till tilläggsbeslut till regionstyrelsens förslag!

Vänsterpartiet har länge velat ha en långsiktig strategisk utredning över vårdens lokalbehov de närmaste åren och även tiden efter det. Vi vill ha en utredning som visar vilka behov som

vården på lång sikt har. Det vill vi ha innan eventuella försäljningsplaner börjar presenteras och vi vill ha det innan en fullständig avveckling av gamla Karolinska sker. Vi vill se hurdan vården lokalbehov är på lång och på kort sikt.

Majoriteten är inte så intresserad av detta utan har redan avyttrat en del vårdlokalsfastigheter som vi kanske i efterhand kommer att se att vi har behov av. Regionen har också försökt att sälja gamla Karolinska, även om det just nu inte är aktuellt.

Det som vi också ser är att när Framtidens hälso- och sjukvård och framtidsplaner rullas ut så är inte vårdlokalerna ordnade. Det syns ju i det här ärendet. När Nya Karolinska öppnade huvudbyggnaden så var flera av de omkringliggande byggnaderna inte färdigställda, vilket ledde till att vårdverksamhet inte kunde flytta från gamla Karolinska.

Det här är en övergripande strategisk fråga det här, och precis som Socialdemokraterna skriver i sitt förslag till tilläggsbeslut så är det inte en enskild fråga för en nämnd, till exempel fastighets- och servicenämnden, utan det är en strategisk fråga för regionstyrelsen och för regionfullmäktige hur vi gör med våra lokaler och det behov som vården kommer att ha i framtiden av de här lokalerna.

Så i själva ärendet om att Karolinska får en ersättning för att de har haft en utgift som de egentligen inte skulle ha, så att säga, så har vi inget annat yrkande, men vi yrkar alltså bifall till S-förslaget om tilläggsbeslut och försöker åter en gång föra upp frågan om en långsiktig utredning av vården lokalbehov och också en anpassning till den dignitet som frågan har.

Den här frågan om vården långsiktiga lokalbehov kan inte ligga på en enskild nämnd utan måste samplaneras och tas upp tillsammans med de viktiga besluten inom hälso- och sjukvården.

Anförande nr 101

Robert Johansson (S): Kära ledamöter och åhörare! Flytten från gamla Karolinska har tagit alltför lång tid. Skälet är att Nya Karolinska sjukhuset i Solna inte byggts och planerats utifrån de vårdstrategiska behov som faktiskt finns. De tydligaste exemplen på detta är att en del läkare sitter i garderober och jobbar, och andra läkare och viss administrativ personal sitter i dyra externt förhyrda lokaler på hotellet mittemot.

Men det här problemet gäller egentligen inte bara Karolinska Universitetssjukhusets lokaler. Problemet gäller strategiska vårdfastigheter i hela regionen. Detta har även revisorerna framhållit i sin rapport nr 8 år 2019.

Men det stannar inte vid det. För det gäller inte bara vårdlokaler. Som min gruppledare och partivän Aida Hadzialic sade berör det även forskning och *life science*. Här finns alltså med stor sannolikhet fina samordningsvinster att göra för både tillväxt, livskvalitet och region.

Men frågorna ligger nu alltså på tre bord: fastighets- och serviceförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen och regionledningskontoret. Jag tycker att majoriteten bör se vårt förslag till tilläggsbeslut som ett konstruktivt förslag att faktiskt flytta fram positionerna i den här regionen för hur vi kan skapa världens bästa forskning och världens bästa sjukvård.

Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till tilläggsbeslut!

Anförande nr 102

Rolf Lindell (S): Bara för att lite grand fylla på det som Robert nyss sade så vill jag säga att jag tycker att det är oerhört viktigt att det är en struktur, för det är en strukturell fråga, det är en strategisk fråga som naturligtvis regionstyrelsen måste ha ansvar för. Men såväl hälso-

och sjukvårdsnämnden som fastighets- och servicenämnden borde faktiskt arbeta för att ta fram ett bra underlag.

Jag som nu har varit med och sett frågorna och suttit i fastighetsnämnden respektive fastighets- och servicenämnden ett tag kan ju intyga att intresset där är lika med noll från majoritetens sida för att ta fram strategiskt underlag för sådana här bedömningar.

Nu pratar vi om den pärla som vi möjligen har på sikt med gamla Karolinska, med de möjligheter vi har till att utveckla det till ett internationellt centrum för *life science* och så vidare om man sköter det på rätt sätt. Och vi vet också hurdan befolkningsutvecklingen i länet kommer att vara i framtiden. Vi måste satsa väldigt mycket på geriatrik till exempel. Den typen av bedömningar av framtida behov måste göras och även bedömningar av vilka möjligheter vi har att skaffa regionen ett strategiskt fastighetsinnehav.

Detta borde genomsyra majoriteten i såväl hälso- och sjukvårdsnämnden som i fastighets- och servicenämnden så att vi gemensamt kan ge ett bra underlag till regionstyrelsen för att fatta den här typen av strategiska långsiktiga beslut som är så nödvändiga och som vi saknar. Därför yrkar jag också bifall till socialdemokraternas tilläggsförslag!

Anförande nr 103

Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! När Rolf Lindell med flera försöker beskriva att det saknas strategiska underlag vill jag säga att det är så att fullmäktige har, inte bara en gång utan flera gånger utifrån gjorda analyser, fattat strategiska beslut om vilka fastigheter regionen långsiktigt kommer att behöva för att bedriva vård i egen regi och vilka utvecklingsmöjligheter som behöver finnas och vilka fastigheter som kan avvecklas utifrån en rad olika utgångspunkter som då fanns.

När det gäller Karolinska Universitetssjukhuset och hela det området där så är ju detta en enorm möjlighet för utveckling för forskning, för *life science* men också på sikt för bostäder. I grunden måste också den verksamhet som bedrivs vara med och avgöra vilka lokaler som över huvud taget är användbara. Vi ska ju inte lura oss själva.

De här gamla byggnaderna på Karolinska-området dömdes ut – långt innan jag var född, höll jag på att säga, men det skulle vara för mycket sagt – men redan i början på 2000-talet. Det är det som är hela grunden till att det byggdes ett nytt sjukhus. Det skulle kosta mer att bedriva modern vård med god arbetsmiljö i de gamla lokalerna. Den frågan är passé.

Det finns ett regelverk för hur vi investerar i och utvecklar våra fastigheter.

Anförande nr 104

R o l f L i n d e l l (S): Jag har följt fastighetsfrågorna i regionen och i det tidigare landstinget i ganska många år, inte bara i regionens fastighets- och servicenämnd utan även i landstingets fastighetsberedning som vi hade ett antal år.

Aldrig har jag mött något intresse från den styrande majoriteten att verkligen göra den här typen av långsiktiga överväganden. Majoriteten hänvisar i stället till sin försäljningslista, de behöver lite pengar för att budgeten inte går ihop och så säljer regionen en fastighet här och en fastighet där.

Att få fram en samlad syn på hur man vill använda exempelvis gamla Karolinska är ju oerhört svårt med allting som kommer fram.

Jag tycker fortfarande att både fastighets- och servicenämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden bör samla sig och komma fram med ett gemensamt underlag till regionstyrelsen så att vi kan få långsiktiga strategiska avvägningar i den här viktiga frågan.

Anförande nr 105

Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Vi har ett ansvar här i regionfullmäktige, och det är att se till att vi använder skattebetalarnas pengar på klokast möjliga sätt, att se till att få ut mesta möjliga vård och trafik för insatta resurser. Vi har inte ett ansvar för att se till regionen behåller eller investerar i fastigheter som ger dålig ekonomi och där vi kan bedriva mindre god verksamhet eftersom att lokalerna inte är anpassade för det. Det är faktiskt inte seriöst.

Nej, vi säljer inte för att budgeten inte går ihop. Den har gått ihop i minst 13 år i rad, ända sedan Socialdemokraterna förlorade valet år 2006. Vi frigör resurser för att kunna investera i kollektivtrafiken och i de kvarvarande fastigheterna. Detta är att ta ansvar långsiktigt för skattepengarna.

Anförande nr 106

R o l f L i n d e l l (S): Just därför är det ju så viktigt att man faktiskt tar itu med de strategiska frågorna.

Tiden går fort, utvecklingen runt omkring vårt land går väldigt fort och det nalkas alla möjliga problem som vi måste ta itu med. Däri finns bland annat bra fastigheter för det underlag som vi behöver för framtida sjukvård. Det underlaget måste vi ta fram gemensamt och det bör finnas för regionstyrelsens avvägningar.

Vi har inte det, men vi behöver det.

Anförande nr 107

Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag skulle ändå vilja ta tillfället i akt och påpeka några saker i det här ärendet.

För det första vill jag vara tydlig med vad som gäller specifikt lokaliseringen med gamla Karolinska, vad vi tidigare har kommit överens om i det underlag för majoritetsbildning som vi har, det vill säga att vi ska ha en situation där vårdlokalsbehoven följs upp innan Karolinska-området avyttras.

Med detta sagt vill jag bara påpeka några saker som jag tycker är problematiska i både Socialdemokraternas och Vänsterpartiets argumentation i den här frågan.

Det vi gör och fattar beslut om i det här ärendet handlar om att ge pengar till Karolinska för att de inte ska drabbas av en hyreskostnad som annars hade kostat pengar som vi vill att de ska använda till patienter. Men i förlängningen är det här ett cirkulerande av pengar.

De facto är kostnader för lokaler som inte används till vård onödiga kostnader för oss. Tittar vi på regionens utveckling när det gäller lokalkostnader under de senaste tio åren kan vi se att de har ökat kraftigt till följd av många faktorer.

Ett fel i Socialdemokraternas argumentation är att det skulle finnas en koppling mellan minskningen av antalet vårdplatser och att det skulle vara för lite lokaler. Någon sådan koppling finns över huvud taget inte. Jag är helt på det klara med att det finns ett bekymmer med minskningen av antalet vårdplatser, men det har att göra med personalsituationen – inte med lokalsituationen. Att vi sitter på stora och dyra lokaler som vi just nu inte har användning för riskerar att bli en hämsko för att faktiskt lösa situationen med vårdplatsbristen. Trots den oerhörda expansion av antalet vårdplatser som har skett under coronapandemin har lokaler aldrig varit den springande punkten. Älvsjö sjukhus behövde till exempel aldrig ens tas i bruk. Ingenstans har det varit lokalbrist i regionen, och särskilt inte när det gäller lokaler för akutsjukvård vid nya Karolinska.

Naturligtvis ska vi alltid jobba systematiskt och långsiktigt när det gäller vår lokalförsörjning, men vi kan inte ha en situation där vi står med lokaler som kostar pengar och som tar pengar från sjukvårdens personal och från patienterna. Vi måste faktiskt se till att resurserna används på bästa sätt. Här tycker jag att Socialdemokraternas argumentation haltar. De vill att vi ska sitta kvar med lokaler som vi de facto inte använder till de behov vi har. Vi måste hitta ändamålsenliga lokaler för de vårdbehov som finns. Jag delar helt uppfattningen att vi särskilt ska se över geriatriks lokaler på sikt, så att vi får ett större utbud. Det handlar dock inte om mer lokaler för akutsjukvård i centrala Stockholm.

Anförande nr 108

Rolf Lindell (S): Tomas, det är alldeles riktigt att man inte ska sitta med onödiga lokaler, framför allt inte dyra lokaler som inte används. Men den fråga som vi nu talar om handlar ju egentligen om de strategiska, långsiktiga framtidsfrågorna. En regionstyrelse med samordningsinitiativ måste ju ha ett underlag från både hälso- och sjukvårdsnämnden och fastighets- och servicenämnden när det gäller framtiden. Vad är det för behov som vi kommer att möta? Vad är det för lokalen vi behöver? Detta är viktigt. Men det intresset har inte funnits hela tiden, åtminstone inte när det gäller det som jag kan överblicka på fastighets- och servicesidan. Det är en stor brist. Jag tycker att ni borde ta tag i detta på ett helt annat sätt.

Anförande nr 109

Regionrådet Eriksson (MP): Fru ordförande! Jag delar faktiskt inte bilden av att intresset inte har funnits. I alla fall kan jag inte för egen del påstå det. Jag vill hävda att det är av stort värde att vi planerar och långsiktigt ser över våra lokalbehov. Jag tycker att det är någonting som vi faktiskt gör.

Däremot är det lite häpnadsväckande att man från oppositionens sida är så pigg på att åka län och rike kring till olika kommuner och lova dyra nya lokaler som kommer att pressa upp kostnaden för att bedriva vård i regionen och därmed också ta pengar från patienterna.

Ja, vi har stora behov av nya lokaler på vissa områden. Ja, vi kommer att behöva jobba med att lösa detta på ett resurseffektivt sätt. Men nej, att behålla just lokalerna i gamla Karolinska i all evighet tror jag inte kommer att vara någon långsiktig lösning på utmaningen.

Anförande nr 110

Regionrådet Hadzalic (S): Fru ordförande! Jag har en fråga till Irene Svenonius. Tycker regionstyrelsens ordförande att det är orimligt att regionstyrelsen och regionfullmäktige får ordentliga alternativ med ordentliga analyser och ekonomiska redogörelser när det gäller strategiska fastighetsinvesteringar som kommer att påverka regionens vård och konkurrenskraft i fråga om life science? Det kommer ju även att påverka vår framtida ekonomi.

Jag blir ärligt talat bestört över att Irene Svenonius är så nöjd med hanteringen av våra vårdfastigheter. Jag tror att jag talar för hela Region Stockholm när jag säger att nya Karolinska och det ekonomiska utfallet av den investeringen inte är något som vi kan vara direkt nöjda med, givet vad det har kostat skattebetalarna i vår region. Det finns dessutom all anledning att ifrågasätta fastighetsförsäljningar som en form av budgetregulator.

Fastighetsinvesteringar ska handla om långsiktighet. Det ska handla om ordning och reda i ekonomin. Vården ska få det den behöver för att kunna göra sitt. Vi ska också se till att det demokratiska ägarskapet över fastigheterna används på bästa möjliga sätt, det vill säga genom att vi återinvesterar och får mer pengar till regionen, vilket i sin tur skapar en grund för att vi ska kunna bedriva bästa möjliga vård och bästa möjliga kollektivtrafik.

Anförande nr 111

Regionrådet Broberg (M): Jag tycker att det är struntprat att vi inte skulle ha intresse för de långsiktiga lokalfrågorna. Vi ägnar väldigt mycket tid och kraft åt dem. Vi har fastighets- och utvecklingsplaner för vartenda sjukhus. När det gäller juvelen i kronan – det är ju så ni kallar gamla Karolinska – beslöt vi så sent som i maj månad om en ny inriktning för fortsatt arbete för detta område. Det pågår för fullt.

Jag tycker att vi har en långsiktig plan, och vi pratar visst om dessa frågor. Ni pratar strunt! Vi bedriver en långsiktig ekonomisk politik, och vi har under 14 år i rad visat att vi har en ekonomisk politik som går runt. Ni lovar allt till alla, och ni har hur mycket pengar som helst. Det är tur att det är vi som tar ansvar och inte ni.

Anförande nr 112

Regionrådet Hadzalic (S): Fru ordförande! Jag noterar att frågan ställdes till Irene Svenonius. Det var dock inte hon som svarade. Jag hoppas att hon fortfarande ska välja att säga något, men man vet ju aldrig. Men låt mig då riktar min fråga till Broberg. Jag frågar fortfarande: Är det inte rimligt att regionstyrelsen och regionfullmäktige ska ges tillfälle att yttra sig och har inflytande, så att det blir ordentliga analyser och ordentliga förslag som tar ett strategiskt tag om vårdinvesteringarna i Region Stockholm? Är det för mycket begärt ur ett demokratiskt perspektiv?

Anförande nr 113

Regionrådet Broberg (M): Vi bedriver ett mycket långsiktigt arbete vad gäller lokalfrågor och strategiska utvecklingsfrågor. Det kommer vi att fortsätta göra. Jag tycker, som sagt, att man kan vara fullt nöjd med det arbete som bedrivs, men jag förstår att oppositionen sällan är nöjd. Det är de ju nästan aldrig.

Anförande nr 114

Regionrådet Hadzalic (S): Fru ordförande! Då ber jag fullmäktige, alla åhörare, medier och alla andra som tar del av detta att notera att Charlotte Broberg inte svarade på min fråga, som handlade om vilket inflytande regionstyrelsen och regionfullmäktige ska ha över strategiska investeringar i Region Stockholm. Det tycker jag är ett stort demokratiskt underskott.

Detta handlar om hur våra skattepengar hanteras. Det handlar om hur vården hanteras. Men jag är inte förvånad, givet Region Stockholms historik, över att man inte främjar insyn, transparens och demokratisk delaktighet. Vi får väl acceptera att det är på detta sätt tills vidare, men min förhoppning är naturligtvis att stockholmarna ska ta till sig detta inför valet 2022, som definitivt kommer att vara ett vårdval. Här behöver vi en kursändring för mer insyn, mer transparens och mer demokrati.

Anförande nr 115

Regionrådet Sehlín (V): Fru ordförande! Jag vill i likhet med Aida lyfta diskussionen lite grann strategiskt. I likhet med de strategiska, långsiktiga trafikinvesteringarna, som till stor del beslutas i trafiknämnden, borde dessa frågor upp på regionstyrelse- och regionfullmäktigenivå. Detta är något som revisorerna och oppositionen ofta har lyft fram. Det handlar om att få en överblick, för det är väldigt kostsamma investeringar.

Det är investeringar som vi tycker är bra, men de är kostsamma, och då måste vi som regionfullmäktigeledamöter ha kontroll och insyn över dem. Det är samma sak på vårsidan som med trafikinvesteringarna: De strategiska investeringar och lokalbehov som kommer behöver vi i regionfullmäktige ha förståelse för. Då lyfter det också debatten. Då kan vi ju ha

en debatt på samma nivå, så att säga, i regionfullmäktige. Då har vi alla läst samma underlag och befinner oss på samma plan. Men då måste vi få del av underlagen och utredningarna för att kunna fatta välgrundade beslut om vilka lokaler vi ska ha kvar och om vilka lokaler vi ska utveckla.

Som jag sade inledningsvis, Tomas Eriksson, är vi inte emot att vi gör denna budgetjustering, men vi är emot hur man hanterar det långsiktiga strategiska ansvaret för de behov som finns inom vården i Region Stockholm.

Anförande nr 116

Regionrådet B r o b e r g (M): Jag kan bara konstatera att jag tycker att oppositionen far med osanning. Det Aida efterfrågar finns redan reglerat i styrdokument. Jag tycker att Aida får läsa på lite bättre innan hon ställer sig talarstolen nästa gång. Hon kanske skulle ägna mindre tid åt motioner om parkour och i stället ägna sig åt att läsa på de frågor som debatteras innan hon går upp i talarstolen.

Anförande nr 117

Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Jag tycker att Charlotte Broberg går till direkt personangrepp mot mig. De sakliga argumenten uteblir, och hon väljer i stället att angripa min person.

Jag tycker att vi i oppositionen i Region Stockholm har all rätt att framföra att vi tycker att ekonomin missköts. Vi har all rätt att framföra att de strategiska investeringarna missköts. Hela Sverige har noterat att så är fallet i vår region, exempelvis givet de stora kostnadsökningar som nya Karolinska manifesterade. Jag önskar att vi för framtiden håller oss till sakfrågorna. Jag kan också komma på ganska förfärliga saker att säga om personlighetsdrag som vissa ledamöter manifesterar, men jag håller mig för god för den sortens språkbruk i debatten. Jag tycker att demokratin i såväl Region Stockholm som i Sverige förtjänar mycket bättre!

Anförande nr 118

Regionrådet B r o b e r g (M): Jag vill bara säga att jag tycker att det är tråkigt med detta tonläge i debatten, men det är svårt när man hela tiden måste bemöta påståenden som inte stämmer. Det finns ju styr dokument som reglerar saker som ni väljer att bortse ifrån. Vad gäller påståendet att vi som majoritet inte skulle sköta ekonomin tycker jag dock att 14 år med en ekonomi som är på plus tydligt bevisar motsatsen. Er egen finansminister, Magdalena Andersson, har till och med berömt Region Stockholm för den goda ekonomin. Där är ni alltså oense med era partikamrater.

Anförande nr 119

Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag vill också hålla med om att jag tycker att vi ska ha en debatt som håller sig på en saklig nivå, även om den kan få innehålla spetsfundigheter. Jag tycker också att det finns gott om sakliga argument i det här sammanhanget.

Varje år i samband med budgetbeslutet antar vi en tioårig investeringsbudget, där vi försöker att så långsiktigt som möjligt peka ut riktningen och strategierna framöver när det gäller våra investeringsobjekt och renoveringsobjekt. Jag har alltså lite svårt att se att det skulle saknas en planering, som oppositionen hävdar. Vi vet också att på tio år hinner väldigt mycket av

verkligheten förändras. När jag började i Region Stockholm strax efter 2010 var alla överens om att det behövdes ett helt nytt akutsjukhus i Region Stockholm. Idag är den frågan i princip helt obsolet, därför att alla vet att det inte är tillgången till fysiska lokaler som är avgörande för tillgången till vårdplatser. Kartan ritas hela tiden om, och terrängen förändras hela tiden. Därför finns det anledning att hela tiden uppdatera den långsiktiga horisonten, och det gör vi när vi tar vårt årliga beslut om investeringsbudget. Det gör vi varje år i budgetfullmäktige.

Anförande nr 120

Rolf Lindell (S): Tomas Eriksson, jag håller med om det du sade senast. Just därför är det ju så viktigt att man får in denna typ av strategiska överväganden från de aktuella nämnderna till regionstyrelsen, så att vi kan göra en samlad bedömning av de här frågorna. Det ska inte bara ske en gång per år i samband med budgetbeslutet, för det händer väldigt mycket under tiden också. Det är du säger borde egentligen innebära att du röstar ja till vårt tilläggsförslag.

Anförande nr 121

Regionrådet Eriksson (MP): Jag tror att du missförstod mig, Rolf. Det är ju trevligt att vi ändå verkar kunna nå varandra lite grann i den här diskussionen. Men problemet om man sträcker ut tidshorisonten på det sätt som jag uppfattar att Socialdemokraterna i sitt yrkande vill — alltså att vi ska tala om lokalbehovet till år 2040 eller år 2050 — är att det är svårt att veta vad man ska förhålla sig till i ett sådant tidsperspektiv. Det enda vi säkert kan veta om hur vården kommer att bedrivas år 2050 är att det vi i dag kan gissa kommer att vara fel. Detta tror jag är den största otjänst vi kan göra Region Stockholm.

Vi behöver ta ansvar för det som är det här och nu och för den tidshorisont vi kan se framför oss. Jag uppfattar att den strategiska planering som vi behöver finns på plats. Men jag vill återkomma till grundfrågeställningen här, alltså det som gör att jag tycker att Socialdemokraterna är fel ute i sin argumentation. I grunden är ju er policy att behålla många vårdfastigheter som idag inte används till vård samtidigt som ni utlovar nya, trots att det inte är detta som är avgörande för vårdplatserna.

Anförande nr 122

Rolf Lindell (S): Så är det inte, Tomas, och det tror jag att du vet. Det handlar inte om att vi nu ska bestämma exakt vilka lokaler vi ska skaffa eller inreda, utan det handlar om att spana på vad som händer och vad det är för vårdbehov som utvecklas framöver. Vad är det för typ av verksamheter som vi som en framåtsträvande region kommer att behöva? Det är denna samlade bedömning om framtiden som vi ska försöka mejsla fram. Då kan vi inte bara hålla oss inom dessa båda nämnder, utan vi vill att regionstyrelsen ska göra den här typen av bedömningar, så att man successivt kan komma till en bra investeringspolicy för de behov som kommer framöver. Det är egentligen bara detta vi vill. Det är kanske mycket nog, men det är viktigt att ha en strategisk syn på framtiden.

Anförande nr 123

Regionrådet Eriksson (MP): Fru ordförande! Jag tror inte att jag på något sätt medvetet missförstår dig, Rolf, men det du nu säger får frågan att låta nästan filosofisk: Vad ser vi för utveckling av vårdbehov och vårdkonsumtion, och hur ska vården bedrivas långsiktigt? För just denna typ av frågor finns det ju numera ett helt organ i Region Stockholm som heter Långtidsutredningen. Där jobbar man just med att göra den typen av utblickar och framtidsspaningar. Jag tycker alltså att vi har det ganska väl förspänt på den fronten. Men jag återkommer till det som är kärnan i min argumentation: Lokaler måste mätas utifrån lokalbehov, och lokaler som inte används utan bara kostar pengar står i vägen för vård till patienterna och resurser till personal.

Anförande nr 124

Jonas Lindberg (V): Först tänkte jag bemöta lite av det som Tomas Eriksson talade om. Det handlar om att vi inte har någon egentlig brist på vårdlokaler i den här regionen utan att det snarare rör sig om personalbrist och att det har varit så under den här pandemin.

Det är ju delvis sant att det i huvudsak är personalbrist som är problemet, men vi har också en brist på fungerande vårdlokaler. Man har till exempel använt operationssalar till intensivvårdsavdelningar eftersom det inte har funnits tillräckligt med respiratorplatser inne på sjukhusen. Man har alltså logistiskt behövt ändra om på ett sätt som inte har varit helt fördelaktigt.

Det är alltså helt klart att vi behöver fler lokaler i systemet. Det är inte bara oppositionen som säger att vi behöver lugna oss med att sälja av vårdfastigheter och planera för hur lokalbehovet ser ut, utan det har även våra revisorer sagt i flera rapporter. Jag hoppas att också ni har läst de rapporterna. Man säger att det råder en stor diskrepans mellan det planerade vårdbehovet och de lokaler som man har tillgång till, och man måste ha ett mycket närmare samarbete i det arbetet när man ser vilket vårdbehov som finns och vilka lokaler som finns.

I psykiatrirapporterna talas det om undermåliga lokaler och stora renoveringsbehov. Vi vet att flera olika typer av vårdvalsaktörer har helt undermåliga lokaler som gör att de inte ens kan bedriva adekvat utbildning för ST-läkare. Vi vet att många närakuter inte har fungerande lokaler. Man har inte övervakningsplatser. Man har liksom fått lösa det ad hoc på olika, inte helt optimala sätt. Det är alltså klart att det finns ett behov av att inte göra sig av med lokaler för snabbt.

Som Tomas mycket riktigt säger finns det en framtidsutredning, som nu pågår, och det bästa är väl om man kan invänta den och se vilka behov vi kommer att ha kring år 2040 och framåt. Man talar redan om att det saknas 300 slutenvårdsplatser i geriatrik och 800 slutenvårdsplatser i akutsjukvården. Då behöver vi nog fundera på vilka lokaler vi har och om vi behöver göra upprustningar av de befintliga lokalerna eller inte.

Anförande nr 125

Regionrådet Eriksson (MP): Jag känner att frågeställningen glider i väg lite, Jonas. V kanske skulle kunna ha en flera timmar lång debatt om detta.

Jag delar inte riktigt din grundbild av frågan. Framför allt talar du om utförsäljning av lokaler. Jag har under min tid i regionen varit med om att fatta beslut om en utförsäljning av lokaler i större skala. Det gällde Bromma sjukhus. Där var motivet att vi därigenom skulle slippa att gå ut med en ny upphandling och riskera att Stockholms sjukhem inte skulle kunna fortsätta bedriva en god verksamhet i just den aktuella lokalen. Nu ger vi dem i stället möjlighet att expandera sin verksamhet på plats. Det är nog ett beslut som alla är väldigt nöjda med. Jag tycker fortfarande att det var ett helt rätt och riktigt beslut.

Till detta kommer naturligtvis, som du säger, att det i Långtidsutredningen pekas ut ett långsiktigt behov av lokaler. Det ska vi väl inte vara oeniga om. Men då handlar det om en uppdatering på tio års sikt. En långtidsutredning kommer ju ändå alltid att ändras till sin natur.

Anförande nr 126

Jonas Lindberg (V): Jag tror att den här debatten gled i väg redan innan jag kom med. Det jag mest ifrågasätter är att det skulle finnas en välförankrad plan där vårdbehovet framöver samverkar med planeringen av vårdfastigheter. Det tycker jag inte att det gör, och det tycker inte heller revisorerna. Inte heller hälso- och sjukvårdspersonalen tycker det. Vi är

åtskilliga medarbetare på Karolinska som tycker att vi kan använda de gamla lokalerna bättre. Det är hur som helst bättre än att göra sig av med dem. Jag tycker alltså att man behöver sansa sig lite grann och vara ödmjuk. Vi behöver göra ett omtag när det gäller vilka vårdlokaler vi behöver i framtidens hälso- och sjukvård.

Anförande nr 127

Regionrådet E r i k s s o n (MP): Jag skulle säga att det snarare är tvärtom. I verksamheten på Karolinska vill man bli av med de gamla lokalerna fortare än vad jag själv tycker är klokt och rimligt. Där tycker jag alltså att du har helt fel, Jonas.

Däremot har du rätt när det gäller psykiatrilokalerna. Därför har vi också i den här budgeten, inte minst från mitt partis sida, drivit på för att komma fram med satsningar på det lokalbehovet. Det bästa vi kan göra när det gäller lokalbehovet är att ta höjd för det vi kan se och det vi kan veta. Då handlar det om ungefär tio år framåt i tiden. Sedan får vi uppdatera planen kontinuerligt utifrån de ekonomiska resurser som finns. Men att, som bland andra Socialdemokraterna, påstå att vi har brist på lokaler här och nu som kortsiktigt påverkar våra möjligheter att öppna vårdplatser är ett felaktigt grundantagande. Tvärtom finns det ett motsatsförhållande: Lokaler som inte används är en belastning för vården, inte en tillgång.

Anförande nr 128

L o v i s a A n d e r s s o n (S): Det är fantastiskt att vi äntligen diskuterar husen som vi bedriver vård i! Men jag skulle vilja påpeka att det faktiskt inte bara är vård som bedrivs i lokalerna, utan det är väldigt mycket kringverksamhet. Det är sådana saker som vi hela tiden har pratat om att vi ville få plats med.

Detta handlar inte om att vi vill spara alla lokaler, men vi måste kunna titta på hur de utnyttjas, till vad och under hur lång tid. Tio års tid är ingenting i ett hus. Handlar det däremot om teknik är det en längre period. Vi måste göra skillnad på äpplen och päron, men framför allt tycker jag att vi ska göra planen tillsammans. Vi måste varje år revidera den utifrån den budget vi får. Det är självklart att Locum vill ha mer pengar. Vi vill att fler lokaler ska vara i toptrim. Vi vill att fler personalrum ska funka och att allting ska fungera bra på jobbet. Men vi måste hela tiden uppdatera våra planer, och vi måste göra detta arbete tillsammans.

Anförande nr 129

L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Jag ville bara göra ett kort inlägg apropå detta att man ser oanvända fastigheter som en belastning. Det måste man inte nödvändigtvis göra. Det är enorm efterfrågan på alla möjliga lokaler och fastigheter i Stockholm just nu, och det vore nyttigt med mer utredningar om hur man skulle kunna hitta alternativa användningsområden för fastigheterna i stället för att bara sälja ut dem.

Att grunda andra politiska områden, till exempel kollektivtrafik, på att man hela tiden säljer av fastigheter är inte hållbart i längden. Till slut har man sålt av alla fastigheter. Vi sverigedemokrater ser det som mycket intressantare att utforska hur man skulle kunna använda befintliga fastigheter även om de inte för ögonblicket används för vård. De skulle kunna användas för andra områden, kanske för att säkra den långsiktiga ekonomin för regionen.

§ 10 Bordlagd motion 2019:60 av Jerri Bergström (S) om regionens ansvar för planering av idrotts- och friluftsanläggningar (förslag 2020:75)

Anförande nr 130

Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att tacka Jerry för en bra och viktig motion och ett bra snack som han och jag hade i går, då jag fick ansvaret att ta debatten. Vi har nyss talat om gamla Karolinska sjukhuset, och jag ska hålla mig kvar i de trakterna, även om jag tänkte vända blicken lite söderut, mot den så kallade Hagastaden. Där har Stockholm stad och Solna planlagt för 3 000 bostäder vardera, men varken i Stockholm stads detaljplan eller i Solnas planprogram finns det någon enda idrottsplan. Det finns inte ens en enda liten basketplan. Faktum är att i Solnas planprogram nämns inte vare sig idrottshallar eller idrottsplaner med ett enda ord. Däremot finns ordet ”rekreation” med ett antal gånger, men det är inte samma sak.

Herr ordförande! Min avsikt är inte att peka finger mot Stockholm eller Solna för att få en debatt om Hagastaden, utan jag säger bara detta som ett tydligt exempel på något som jag tror finns på många platser i vår vackra region, framför allt när det gäller nybyggnation i närheten av kommungränser. Därför är Jerrys motion viktig.

Den minnes gode vet att Jerry tidigare har skrivit en motion om regionens lokaler. Medan den motionen handlade om vad vi som region kan göra som fastighetsägare handlar denna motion om vad regionen kan göra som regionalt utvecklingsansvarig, det vill säga vad vi kan göra utåt. Det handlar om hur vi tillsammans med kommuner, stat, fack, näringsliv, forskning och civilsamhälle kan lösa gemensamma problem. Jag tycker att Jerry har identifierat ett sådant problem. Här finns också en likhet med den motion han skrev tidigare, och det handlar om att vi kan lära oss av den inventering som kulturförvaltningen i regionen har gjort tillsammans med ett antal kommuner när det gäller anläggningar för smala idrotter.

Den här motionen handlar dock om att ta två steg till. Det handlar om att titta på bredare idrotter och framför allt om att föra denna dialog med kommunen och andra aktörer redan när kommunerna och regionen genomför sitt planarbete. Det handlar också om att främja minskade skillnader när det gäller medellivslängd. När fler får möjlighet till idrott stärker det folkhälsan.

Jag yrkar bifall till denna motion. Den ligger väl i linje med den regionala utvecklingsplanen och utvecklingsstrategin för Stockholm, så jag hoppas att fler partier kommer att stödja bifallsyrkandet.

Anförande nr 131

Regionrådet Hemming (C): Tack, Robert och Jerry, för denna motion! Jag håller naturligtvis med om att det finns en problematik här. Det tror jag att vi alla kan se. Det finns en pågående diskussion om planeringen av väldigt täta bostadsområden och hur de ska tillgodose de bredare servicebehov som invånarna har. Den diskussionen är värd att föra. Intentionerna här är utan tvivel goda.

Jag tycker dock att de förslag som finns i motionen redan i hög grad är tillgodosedda genom det arbete som vi gör. Det finns många utmaningar i en storstadsregion, och det här är en av dem. Det är inte självklart att det är den största. Jag kan nämna andra, som bostadsförsörjningen i stort.

Samtidigt är det klart att detta med idrottsanläggningar verkligen är en del av kärnan i det kommunala självstyret. Om vi från regionens sida skulle ta initiativ på alla områden där vi ser att det finns någon typ av brist i Stockholmsregionen tror jag att det skulle uppfattas som väldigt utmanande. Jag är tveksam till legitimiteten i att just regionen ställer sig i täten för

den här frågan. Det finns ju alla möjligheter att lösa den mellan kommunalt. Det finns samverkansytor mellan kommunerna som skulle kunna aktivera som kommunerna upplever ett behov av att lösa detta tillsammans. Det handlar förstås om Storstockholm på en större nivå men också om Nordostkommunerna, Södertörnskommunerna och liknande samarbetsytor.

Inom ramen för regionplaneringen finns redan den här typen av dialog. Detta är en av de saker som man belyser i dialogerna i planeringsfrågor med kommunerna och i bedömningen av kommunala planer. Man har tagit fram kunskapsunderlag både i arbetet med Rufs och när det gäller samhällsservice mera brett. Från regionens sida kan vi inte bifalla den här motionen. Om vi skulle markera att vi anser att vi har ledarskapet i den här frågan skulle vi skada vår legitimitet i de kommunala processer som är så viktiga i en storstadsregion. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 132

Bengt Larsson (V): Ordförande, fullmäktige! Detta är en väldigt viktig motion, och därför yrkar jag för Vänsterpartiets räkning bifall till den.

I många bostadsområden som förtätas finns det en brist på idrottsytor och idrottslokaler. När man bygger nytt tränger det undan en del redan befintliga idrottsytor. I de delar av regionen där man bygger nya stadskvarter kommer det att bli svårt att lösa bristen på idrottsytor i efterhand. En brist i en kommun återverkar också på grannkommunernas kapacitet. Detta motiverar att regionen försöker ta ett regionalt ansvar och grepp om försörjningen med idrottsytor och lokaler.

Då regionen redan har en dialog med kommunerna om hur det fysiska rummet planeras behöver man skapa en bild av hur det ser ut och kommunicera detta med kommunerna. Kommunerna skulle bli hjälpta med sina problem om regionen inventerade vad man kunde bidra med för att kommunerna ska kunna öka kapaciteten. Det finns starka opinioner. Idrottsrörelsen har organiserat upprop och krävt en bättre planering, antingen för alla idrotter gemensamt eller inom olika idrottsförbund. Flera idrottsförbund har också gjort egna, gedigna utredningar om hur man skulle kunna ta del i processen när det gäller lokaler och idrottsytor.

Att bara konstatera att detta inte är ett ansvar för regionen och att lämpliga lokaler saknas är att göra det väldigt lätt för sig. Vi vet att fysisk aktivitet i unga år är viktigt för alla. Då handlar det inte bara om ungdomar och barn utan också om vuxna och äldre, speciellt i dessa pandemitider. Som någon talare tidigare sade har vi som politiker ett ansvar för att skattebetalarnas pengar används på ett effektivt sätt. Därför bör vi också bifalla motionen.

Anförande nr 133

Robert Johansson (S): Herr ordförande! Tack, Gustav och Bengt, för bra inlägg! Självklart ska vi inte köra över kommunerna på något vis, och det tror jag inte att någon av oss egentligen har menat. Låt mig vara tydlig med detta, för den händelse att någon skulle tro det. Men som så ofta när det gäller problem – det spelar ingen roll om det är en interpersonell konflikt på ett kontor, brister i utvecklingstänk i en beslutsprocess eller bara en konflikt mellan olika intressen – räcker det ofta med någon lyfter på locket för att det ska bli möjligt för parterna i konflikten att prata med varandra.

Det är klart att kommunerna kan göra detta, antingen interkommunalt eller via Storstockholm, men min stora oro är att detta ska bli ett svarte petter-spel. Men den här gången kommer det inte att sluta med att någon snäll eller stor kommun blir sittande med svarte petter, utan det kommer att sluta med att vi blir sittande. Detta kommer i sin tur att leda till högre kostnader för hälso- och sjukvården i vår region. Bristerna i planläggningen

när det gäller idrottsplatser och idrottshallar gör att folkhälsan riskerar att drastiskt försämrans. Det säger sig självt.

Jag vill återigen yrka bifall till motionen.

Anförande nr 134

Regionrådet H e m m i n g (C): Låt mig förtydliga. Det finns målkonflikter i en region som växer väldigt snabbt. Detta med att bygga täta bostadskvarter och arbeta med förtätning i kollektivtrafiknära lägen är också en viktig princip för att skapa en hållbar stadsbyggnad och för att få många bostäder byggda. Dock måste naturligtvis de invånare som bor där också få tillgång till grundläggande samhällsservice i sitt omedelbara närområde eller en bit bort. Min bedömning är dock att detta kan bli väldigt svårt.

Jag tror inte att det är så enkelt som att Region Stockholm bara kan ringa till Nacka och Tyresö och säga att vi är beredda att leda en workshop om hur ni kan samplanera fritidsanläggningar. Om vi skulle göra det tror jag kanske inte att kommunerna precis skulle jubla och göra vågen, om jag får uttrycka det så. Vi kan inte heller ringa Storstockholm och säga att vi skulle vilja ha en särskild dialog om detta.

Samtidigt finns det processer som är på gång. Kulturnämnden har sitt uppdrag, som det står i svaret. Vi har arbetat med folkhälsopolicy. Det kommer att ges tillfälle att föra den här typen av dialog, och redan i dag hör detta till de frågor som tillväxt- och regionplaneförvaltningen för dialog med kommunerna om. I någon mening skulle jag alltså vilja säga att den här motionen redan är tillgodosedd. Jag tror dock att ni gör det alldeles för lätt för er om ni tror att regionen skulle kunna knäcka den här frågan utan ett starkt engagemang från kommunernas sida.

Anförande nr 135

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Herr ordförande! Tack, Robert, för en bra argumentation om Jerrys motion!

Det som slår mig när jag lyssnar på dig, Gustav, är att du är i sak egentligen verkar hålla med om det som motionären vill. Du verkar mena att detta är viktigt och angeläget och att vi också gör en hel del saker.

Jag tittar nu på vad motionären skriver i sin att-sats och vad motionären vill att vi ska ta ställning till. Där föreslås att nämnden får i uppdrag att utreda hur anläggningar för idrott och friluftsliv kan ges en större tyngd i regionens dialog med kommunerna och i det regionala planarbetet. Jag tycker att det är ganska okontroversiellt, och jag har lite svårt att förstå att du, Gustav, i ena stunden kan hålla med om att det är viktigt och i nästa stund inte hålla med. Vad är det egentligen som är problemet?

Robert tog ett exempel som gällde Hagastaden. Jag har som Solnapolitiker varit engagerad i att försöka få in mer idrotts- och friluftsliv i en tätbebyggd stadsdel. Detta är något som vi möter på väldigt många håll. Då tycker jag inte att det är något konstigt att regionen skulle kunna ta ett större ansvar. Det är ju vi som sitter med kostnaderna för sjukvård när den fysiska aktiviteten inte är på den nivå som vi skulle önska.

Vi borde ha ett egenintresse av att driva de här frågorna. Vi kan mycket väl driva dem utan att för den skull trampa på kommunernas planeansvar och så vidare. Däremot kan vi bidra till att hjälpa kommunerna att skapa gemensamma lösningar. Ibland kanske lösningen är att en idrottsanläggning ska ligga på ena sidan om kommungränsen men också utnyttjas av grannkommunen. Jag tycker att det är lite synd att man inte kan bifalla en motion som denna, som egentligen bara handlar om ett utredningsuppdrag för att se på möjligheter. Men

det är klart, vill man möta svårigheter ska man inte bifalla motionen. Jag tycker dock att den är enkel att bifalla och yrkar därför bifall.

Anförande nr 136

Bengt Larsson (V): Jag hör att vi egentligen inte står särskilt långt ifrån varandra. Gustav säger att kommunerna inte kommer att göra vågen om regionen tar ett större ansvar här. Men en sak kan jag lova dig, Gustav: Idrottsrörelsen, med potentiella väljare, kommer att ställa sig upp och göra vågen. Jag är själv väldigt aktiv inom idrottsrörelsen, så jag kan verkligen gå i god för det. Jag tycker att även majoriteten skulle kunna bifalla den här motionens intentioner. Återigen bifall till Socialdemokraternas motion!

Anförande nr 137

Regionrådet Hemming (C): Det är många saker som är viktiga här i världen och som Region Stockholm inte är ansvarigt för. Det finns frågor som riksdagen har ansvar för, och det finns sådant som kommunerna har ansvar för. Sedan finns det frågor som har en regional logik, där man från regionens sida kan eftersträva att hitta lösningar. Där måste vi prioritera var vi lägger vår kraft. Vi måste säkerställa att det finns en legitimitet för de initiativ vi tar.

När det gäller den utredning som nämndes som en tänkbar konsekvens av ett bifall till motionen har jag svårt att se vad den skulle kunna komma fram till som inte redan har tagits upp i de utredningar som redan är gjorda eller som är tillsatta. Motionen föreslår ett nytt uppdrag. Vi bifaller inte motionen om vi inte tycker att uppdraget ska förstärkas. Men på detta område finns det alltså redan en dialog med kommunerna.

§ 11 Motion 2019:46 av Robert Johansson (S) om att stoppa all handel med brasilianska varor och tjänster (förslag 2021:3)

Anförande nr 138

Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära ledamöter, åhörare! Jag vill börja med att sända ut ett antal tack. Först vilja tacka Mattias Vepsä, som är den som egentligen har skrivit motionen. Precis innan vi väckte motionen fick han dock det fina förtroendet att sitta i riksdagen, så han bad därför mig att lägga fram den. Jag vill också tacka förvaltningen för ett bra och detaljerat tjänsteutlåtande. Jag vill också tacka Regionledningskontorets för den värdefulla informationen att vi idag inte investerar i fossila tillgångar generellt och inte alls i några tillgångar i Brasilien.

Svaret blir dock för mig tämligen obegripligt. Det är inte Kafka liknande, men det finns ändå något som är uttalat. Jag tycker att både Regionledningskontoret och regionrådsberedningen läser min motion lite grann som fan läser Bibeln. En bidragande faktor är kanske att jag själv har gjort bort mig: Jag kunde ha gett min motion en lite rimligare rubrik. Den var lite för tuff. Jag kunde ha varit försiktigare i min formulering där. Men jag tror också att de gör det för att det blir svårt för majoriteten. Jag tror nämligen att majoriteten delar min åsikt när det gäller detta.

Bevarandet av regnskogen är jag nämligen övertygad om att det finns ett extremt stort stöd för i Sverige oavsett vilken partisymbol man har. Men det är klart att det finns en prestige i att inte bifalla ett förslag från oppositionen. Den ryggradsreflexen är inte den här majoriteten ensam om. Den finns nog i varje politisk majoritet, oavsett plats och färg. Då försöker man hitta skrivningar i motionen som man inte kan stödja.

I det här fallet pekar man på att man inte kan diskriminera ett helt land. Men det är man de facto beslutar om är ju motionens att-satser, och där kräver jag inget sådant. Det är inte rimligt att skattepengar stöder skövling av regnskog. Eftersom motionens att-satser inte

diskriminerar ett land per se utan enbart produkter eller tjänster som direkt eller indirekt och stöder skövlingen av regnskog i Brasilien borde den också kunna bifallas. Väljer majoriteten att bifalla min första att-sats kan jag köpa ett besvarande eller ett avslag när det gäller den andra att-satsen. Om det är så att vi redan idag inte investerar i fossila fonder borde ju den att-satsen vara besvarad.

Anförande nr 139

Regionrådet B r o b e r g (M): Herr ordförande! Roligt att du uppskattar svaret, Robert! Jag tycker också att det är ett mycket bra svar. Vi gör ju en hel del saker på det här området. Att vi landar i ett avslag tycker jag dock inte är särskilt dramatiskt.

Det du efterfrågar i den första att-satsen är ju att vi ska uppdra åt regionstyrelsen att omedelbart se över upphandlingar, så att vi inte direkt eller indirekt stöder Brasiliens skövling av regnskog i Amazonas. Vårt svar är att vi inte kan göra detta, eftersom det handlar om lagstiftning. Därmed kan vi inte införa sanktioner mot Brasilien, utan det måste i så fall göras av Sveriges regering, som i sin tur kan rikta en sådan uppmaning till EU. Detta är alltså inget som kan göras av Region Stockholm eller av någon annan upphandlande myndighet. Därför tycker jag att det är ganska naturligt med ett avslag på motionen, även om vi naturligtvis, i likhet med säkerligen nästan alla andra människor på jorden, inte tycker att man ska skövla regnskog i Amazonas.

Anförande nr 140

S t a f f a n N o r b e r g (V): Tack, Robert, för en bra och viktig motion! Framför allt tycker jag att att-sats ett känns angelägen. Man måste bidra till att begränsa Brasiliens skövling av regnskogar som vi alla vet pågår. Det är angeläget. Att det brinner i regnskogen är förstås tråkigt, men det är sådant som händer, och det kanske inte är något vi kan beskylla Brasilien som nation för. Däremot kan vi som del av världssamfundet och som region dra vårt strå till stacken för att minska skövlingen av regnskogarna. Det tycker jag är den viktiga frågan beträffande just skövlingen av regnskogarna. Det är en global fråga som vi från regionens sida ska bidra till.

När det gäller att-sats två funderar jag lite grann på vad Region Stockholm egentligen kan göra när det kommer till att deinvestera kapital ur fossila fonder och investeringar. Man deinvesterar, men hur många fossila fonder äger Region Stockholm i Amazonas regnskogar? Det kanske inte är så många, men det förändrar inte huvudinriktningen att bifalla motionen. Det gäller framför allt att-sats ett, som Robert var inne på. Att vi kan vara eniga om att-sats ett tycker jag är det centrala i motionen.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 141

L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Ordförande! Jag tänkte ställa en fråga om detta, om det finns någon kunnig i församlingen som kan svara på den. Nej visst, man kan enligt gällande lagstiftning inte införa sanktioner mot enskilda länder och utesluta dem från upphandling, men det finns möjlighet att ställa ganska detaljerade krav på vad det är man upphandlar, miljökrav med mera.

Därför undrar jag om det rent teoretiskt skulle finnas möjlighet, utan att naturligtvis koppla till den här motionen även om det är fråga om samma ämne, att formulera upphandlingarna på det sättet att det i praktiken skulle utesluta produkter från regnskogen, eller sådana som är kopplade till det. Det är min fråga ifall någon har möjlighet att svara på den.

Anförande nr 142

Tove Sander (S): Herr ordförande! Majoriteten motiverar avslaget med att det enligt principen om icke-diskriminering inte är möjligt att ställa krav som utesluter ett land och menar att det är möjligt att vara uppmärksam på vilka varor som påverkar Amazonas regnskogar.

Robert Johansson har inte föreslagit att Brasilien ska uteslutas från alla upphandlingar. Han har föreslagit att man ska se över upphandlingar så att man inte direkt eller indirekt stöder Brasiliens skövling av regnskog i Amazonas. Det är samma sak som att vara uppmärksam på vilka varor som påverkar Amazonas regnskogar. Här blir det ett felaktigt trixande med ord och hänvisning till lagstiftning som faktiskt inte är tillämplig på Robert Johanssons förslag.

Vi står inför en naturkatastrof. Vi måste alla göra vad vi kan för att rädda Amazonas regnskogar, och jag kan inte annat än vädja till majoriteten att ni tar det ansvaret i dag. Gör inte detta till en partipolitisk fråga, utan ta det ansvar som majoriteten av invånarna i Stockholm skulle vilja att ni tog.

Anförande nr 143

Regionrådet Broberg (M): När vi har motioner måste vi ta ställning till att-satserna. Det är dem vi måste ta ställning till. Den här motionen har en god intention, att vi inte ska stödja skövling av regnskogar i Amazonas, något som jag fullständigt kan ställa mig bakom, men vi måste dock ta ställning till att-satserna.

Den första att-satsen lyder: ”att uppdra åt regionstyrelsen att omedelbart se över upphandlingar så att vi inte direkt eller indirekt stödjer Brasiliens skövling av regnskog i Amazonas”. Det är något som vi faktiskt inte kan göra, och därför är det heller inte möjligt att bifalla den att-satsen. Jag tycker att det är ganska tydligt även om jag kan hålla med om att det är ett viktigt ändamål att inte skövla regnskogen i Amazonas.

Sedan gör vi en hel del saker inom detta område, och det var också det som efterfrågades. Vi har ganska noggrant redogjort för det, inte minst i serviceförvaltningens svar, där vi berättar om de varor som är aktuella och hur vi hanterar dem. Det gäller sockerrör, palmolja, soja och träråvara. Det finns noggrant beskrivet i svaret hur vi hanterar dessa varor så att vi ska göra på rätt sätt. Vi gör alltså saker, men vi gör det inom ramen för ett annat arbete.

Att bifalla en att-sats om upphandlingar när vi inte kan göra det tycker jag inte känns rimligt. Därför yrkar jag fortfarande avslag på motionen.

Anförande nr 144

Tove Sander (S): Men Charlotte Broberg, hur kan ”direkt eller indirekt stödjer Brasiliens skövling av regnskog” omvandlas till att Brasilien som land ska uteslutas från upphandlingar? Det är för mig helt obegripligt hur ni hamnar där.

Anförande nr 145

Regionrådet Broberg (M): Du läser ju bara slutet på att-satsen, Tove. Att-satsens början lyder: ”att uppdra åt regionstyrelsen att omedelbart se över upphandlingar ...”. Upphandlingar är det magiska ordet. Vi kan inte införa sanktioner mot Brasilien, men vi kan jobba med detta på annat sätt. Det gör vi också, vilket vi på ett väldigt noggrant sätt redogör för i motionssvaret.

§ 12 Motion 2020:19 av Msciwój Swigon (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD) om neutral flaggning på regionens fastigheter och i kollektivtrafik (Förslag 2021:4)

Anförande nr 146

Msciwój Swigon (SD): Herr ordförande! Region Stockholm hissar vid olika tillfällen flaggor vid sina fastigheter och i den regionala kollektivtrafiken. I Region Stockholms fastigheter är det till stor del upp till de enskilda verksamheterna att avgöra hur flaggningen ska genomföras. I kollektivtrafiken regleras flaggning enligt avtal med SL:s trafikentreprenörer. Flaggning kan till exempel ske vid speciella tillfällen efter beställning från trafikförvaltningen när det enligt dem bedöms vara lämpligt och rimligt. Det saknas helt enkelt konsensus om hur man går till väga. Riktlinjer om när och var man flaggar varierar och beror kort och gott på verksamheten.

Denna godtyckliga bedömning av flaggningstillfällena har bland annat lett till att man flaggar vid olika tillfällen i Region Stockholms verksamheter, att man avslår förfrågningar från organisationer och rörelser som vill flagga trots att det saknas tydliga principer för hur man ska avgränsa vissa organisationer och hissa flaggan för andra. Man flaggar godtyckligt baserat på enskilda busslinjer och på deras geografiska täckning. Därför anser vi sverigedemokrater att en strukturerad och övergripande policy för flaggning i Region Stockholms verksamheter bör tas fram.

Utöver det tydliga förhållningssättet som vi i dag efterlyser är neutralitetsprincipen av stor betydelse. Region Stockholm är en betydande arbetsgivare och tar emot kunder med olika trosuppfattningar och med olika politiska uppfattningar. Därmed anser vi att de ska bemötas på ett neutralt vis utan religiösa, filosofiska eller politiska symboler. Det finns inget objektivt sätt att avgöra vilka flaggor som är lämpliga och inte lämpliga. Därför ska grunden för hur flaggning sker vara som i dag.

Lagen om Sveriges flagga har förordning om allmänna flaggdagar. Det är den mest neutrala och konsekventa avgränsningen för att flagga med svenska flaggan som innefattar hela nationen och har officiell status. Den svenska flaggan är en symbol för Sverige och därmed i förlängningen för Region Stockholms verksamheter. Svenska flaggan står för jämlikhet, öppenhet, frihet och demokrati. Svenska flaggan inkluderar alla i samhället, den exkluderar ingen.

Jag vill också nämna att det finns flaggor som direkt representerar Region Stockholm och dess verksamheter och även organisationer, och de ska inkluderas i den regionala flaggpolicy som vi föreslår. Med det yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 147

Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Det är uppenbart att Sverigedemokraterna tycker att vi flaggar för ofta, att vi flaggar för mycket, att vi flaggar vid fel tillfällen och att vi använder fel flaggor. Jag tycker precis tvärtom.

Vi är Region Stockholm. Vi ska fortsatt signalera den stora öppenhet som byggt Stockholm till det vi är i dag. Under hundratals år har Stockholm i grunden varit en öppen och inkluderande stad, och det är ett signum för oss i den här regionen.

Vi ska kunna välkomna statsbesök med andra länders flaggor. Vi ska kunna välkomna till exempel Stockholm Pride när de har tusentals besökare för att fira att man får älska vem man vill när man bor i Stockholm. Och vi ska kunna lyfta fram och fira olika tillfällen.

Sverigedemokraterna skriver i sin motion att två nämnder ska ta fram en flaggpolicy. Det finns en flaggpolicy som i grunden regionstyrelsen är ansvarig för men som den tidigare landstingsstyrelsen haft ansvaret för sedan 2016. Jag tycker för min del inte att det behövs

något ytterligare. Jag tycker att vi ska fortsätta att flagga både på flaggdagar och på andra högtidsdagar som det finns anledning att fira såväl vid våra fastigheter som i kollektivtrafiken – med svenska flaggan, med andra länders flaggor om vi har officiella besök eller för den delen när vi har glädjen att välkomna Stockholm Pride till Stockholm.

Jag är stolt över det sätt på vilket vi flaggar i Region Stockholm. Därför yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut som innebär att Sverigedemokraternas motion avslås.

Anförande nr 148

Leonid Yurkovskiy (SD): Herr ordförande! Vårt förslag handlar om att Region Stockholm som offentlig aktör ska uppträda så neutralt som möjligt gentemot allmänheten, i detta fall med en neutral flaggpolicy som inte ger upphov till subjektiva bedömningar när det kommer till urval av flaggor och symboler och, som vi var inne på i föregående anförande, enskilda organisationer.

Jag vill tacka för och bemöta svaret på motionen. Jag börjar med påståendet att vi på något sätt skulle ha problem med hur ofta det flaggas. Det är direkt felaktigt. Det är inte frekvensen av flaggning vi kritiserar utan urvalsmetoden, alltså inte ens innehållet utan själva metoden först och främst. I motionssvaret görs en lista med positiva egenskapen för diverse former av flaggning. Det kan man absolut göra, det är inte särskilt svårt, men det svåra blir att sedan göra urvalet, att veta vilka flaggor man ska inkludera och vilka man ska exkludera. Vi menar att man med det förhållningssättet kommer att behöva göra en lång inköpslista på diverse flaggor och symboler som står för sådant som allmänt uppfattas som positivt. Motionssvaret bemöter alltså inte motionens huvudsakliga kritik, nämligen avsaknaden av en konsekvent urvalsprocess.

Anledningen till att regnbågsflaggan och Pride får så mycket fokus är att den sticker ut som en rörelse eller organisation med en värderingsladdad symbol. Just den organisationen är ju egentligen frikopplad från själva Prideflaggan. Den fattar egna beslut, exempelvis att exkludera på politisk basis. I svaret på motionen ger man en särställning till regnbågsflaggan för att den representerar öppenhet och inkludering. Där har vi ännu ett exempel på en högst subjektiv bedömning.

Det är nog också fel att påstå att regionens internationella nätverk på något sätt efterfrågar specifika flaggor. Att flagga vid representation är en sak men det är undantag från själva policyn. Det är inte den reguljära flaggningen. Om man har underlag för att vi måste flagga med EU-flaggan och så vidare då får det underlaget tas fram så att man kan ta ställning där och då.

Jag vill understryka att motionen har tre att-satser. Ifall man inte vill ha den utgångspunkt som vi vill ha med neutralitetsprincipen, om man har problem med neutralitetsprincipen, då finns fortfarande första och tredje att-satsen som man gärna får ta ställning till. Som jag förstår det har flaggpolicyn inte antagits på politisk nivå, i alla fall när det gäller fastighetsdelen har den antagits på förvaltningsnivå, åtminstone enligt det underlag som jag fick inför framtagandet av motionen.

Det här är enligt oss en fullt rimlig utgångspunkt. Trots innehållet i svaret på motionen menar vi att tesen för motionen fortfarande står stark. Med det yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 149

Regionrådet Tamsöns (M): Ordförande, fullmäktige! Tesen står stark, lät föregående talare meddela. Då ska vi komma ihåg att den där tesen tenderar att förändras beroende på vem i det partiet som är avsändare och i vilket medium den personen dyker upp. När den här frågan först väcktes och blev föremål för debatt var i samband med att trafiknämnden och

trafikförvaltningen yttrade sig om motionen. Då hette det från Sverigedemokraternas företrädare att man tyckte att Prideflaggan eller regnbågsflaggan var förknippad med en enskild organisation som Sverigedemokraterna å sin sida ville ta avstånd från. Därmed tyckte de att man i konsekvensens namn skulle ta avstånd från den flaggan i hela regionen. Det är en historiskt ganska grundlös idé eller tes då regnbågsflaggan ju är mycket äldre än Stockholm Pride. Därtill ska nämnas att det är en flagga som står mycket bredare just i sin idé om öppenhet och tolerans och människors lika värde, inte minst utifrån sexuell läggning och kopplingarna till hbtq-rörelsen och den ständiga fajt som där många gånger har behövt tas för just de värdena.

Den flaggan har i stor utsträckning fått stå som symbol för det som Sverigedemokraterna vill. Det är inte att stå upp för att den svenska flaggan ska användas eller användas mer eller för den delen att fler flaggor ska få göra regnbågsflaggan, den svenska flaggan, EU-flaggan och andra flaggor sällskap när vi talar om regionens flaggning, utan idén med motionen är att ta ned flaggor, att hala flaggor, att inte tillåta att de hissas. Det tycker jag är ett uttryck för en fattig syn på hur och på vilket sätt vi ska flagga.

Vi skulle snarare behöva mer av högtidlighållande, mer av firande, mer av glädje, mer av färg och mer av flaggande både på regionens fastigheter och också och inte minst på det som kanske är den här stadens och regionens blodomlopp och symbol för när vi ska fira och när vi ska högtidlighålla, och det är kollektivtrafiken. På så sätt, vill jag säga, skulle vi gärna vilja se SL-trafiken än mer stå i centrum för olika firanden. Må det vara de svenska flaggdagarna, må det vara Europadagen, må det vara att vi någon gång skulle stå värd för de olympiska spelen, må det vara när vi firar Pride och alla människors lika värde utifrån regnbågsflaggans kontext, i den bemärkelsen, eller må det vara att vi kanske står värd för en stor internationell kollektivtrafikmässa och därmed hyllar och hissar UITP:s flagga — mer av sådant är vad vi behöver. Jag tror dessutom att vi behöver vara lyhörda och tillåta mer av sådant. Det är ett bra sätt att jobba med marknadsföringen av vår stad och vår region och de värden som vi vill att de ska kännetecknas av.

Tesen förflyttar sig, som sagt. Argumentationen är i rörelse. Men någonstans kokar det hela ner till att hala ner flaggan man inte tycker om. Argumenten må skifta, men mitt argument i den meningen skiftar inte. Regnbågsflaggan ska hissas på SL-bussarna i alla fall så länge jag är trafikregionråd.

Anförande nr 150

Leonid Yurkovskiy (SD): Herr ordförande! Tack för svaret, Kristoffer Tamsons! Jag vill meddela att jag är väl införstådd med skillnaden mellan regnbågsflaggan och Stockholm Pride som organisation. Däremot hissar man flaggan av en anledning, och det är just att Stockholm Pride har sitt event där och då. Det går alltså inte att frikoppla det helt. Det är det ena.

Det andra är att Kristoffer Tamsons i sitt anförande begår samma misstag som finns i svaret på motionen i stort, nämligen att man börjar recensera enskilda flaggningar i stället för att recensera urvalsprocessen. Jag kan ha respekt för att man vill ha fler högtider och fira dem med flaggor eventuellt, men då reser sig frågan: Hur ska urvalet göras och av vem? Med logiken att regnbågsflaggan står för goda värderingar skulle man med samma argument kunna hissa Black Lives Matters symbol som på papperet står för antirasism eller valfri socialistisk symbol som på papperet står för arbetares rättigheter. Det blir en lång lista av symboler som man får ta ställning till.

Anförande nr 151

Regionrådet T a m s o n s (M): Så är vi då där när tesen förflyttas och argumentationen från det ena inlägget till det andra blir någonting helt annat. Nu står du här och säger att motionen handlar om att vi ska utvidga möjligheten att flagga på regionens fastigheter eller för den delen i kollektivtrafiken. Det är inte det ni skriver. Ni skriver att ni vill begränsa detta av den enkla orsaken att ni inte tror på en utvidgad idé om flaggning till fler företeelser, fler firanden, minneshögtider, eller för den delen firanden "rätt" utifrån ert sätt att se på det hela. Någonstans måste ju argumentationen hänga ihop. Man kan inte byta argumentation beroende på vilken fråga eller vilket ifrågasättande man får. Ni vill begränsa flaggningen i regionen, och vi är ganska många skulle jag tro som tycker att ni har fel i den uppfattningen. Dessutom har ni inte minst i medierna argumenterat felaktigt när det gäller synen på regnbågsflaggan.

Anförande nr 152

Leonid Yurkovskiy (SD): Herr ordförande! Tesen har inte förflyttat sig, utan det är samma att-satser som står. Det jag rättar i svaret från föregående talare är argumentationen som att-satserna och tesen bygger på, och det är väsentligt i den här frågan.

Jag kan tillägga att anledningen till att just regnbågsflaggan hamnat så mycket i fokus är att alla frågor från medierna handlat om den. Varför har frågorna handlat om den? Jo, för att det är den flaggan och symbolen som sticker ut i regionens övriga flaggning. Den subjektiva bedömning som man gjort är att just det eventet, den organisationen, den symbolen ska få utrymme.

Anförande nr 153

Regionrådet T a m s o n s (M): Ni har uttryckligen sagt att i och med att Sverigedemokraterna inte känner sig hemma i Priderörelsen anser ni inte heller att den flagga som ni anser förknippas med den ska få hissas i regionen, i officiella sammanhang. Det har jag sett svart på vitt i form av diverse uttalanden från era företrädare.

Man kan vända på denna fråga och konstatera att under det 80- och 90-tal då jag växte upp fanns det de som ville ta den svenska flaggan ifrån oss. Det gick vi inte med på, utan vi tyckte att den skulle få stå för de värden som är tidlösa, som ska hålla över tid. Det är i så fall viktigt i de lägena, ifall ni känner det, att vi snarare markerar att regnbågsflaggan har det breda inkluderande värde den har, oaktat vad en organisation som ni råkar tycka illa om hävdar eller vad ni hävdar om den. Ni får faktiskt lösa era problem sinsemellan. Det har ingenting med vare sig Region Stockholms flaggpolicy eller regnbågsflaggans inkluderande värde att göra.

Anförande nr 154

Beata Milewcyk (SD): Ordförande! Jag ska vara kort för jag tänkte egentligen inte delta i diskussionen, men jag reagerar när Kristoffer diskuterar öppenheten. Ja, självklart, men nu skulle vi diskutera vilken policy vi har, vilka flaggor vi ska ha och vilka regler vi ska ha. Att du säger att så länge du är där ska Prideflaggan hissas låter för mig som att du inte bryr dig om vad alla andra tycker och säger. Det som vi vill uppnå är att man kort och tydligt ska säga vilka flaggor som ska hissas, vilka tider och hur ofta. Alla har rätt att få veta det och också ha regler för det. Man lägger ord i munnen på oss när man ska svara på frågan. Man behöver inte berätta för oss vad vi tycker. Jag tycker att vi ska hålla oss sakligt till de frågor som vi vill ha svar på.

Anförande nr 155

Regionrådet T a m s o n s (M): Jag bara redogör för vad företrädare för ditt parti sagt i medierna i just den här frågan, vilka exempel den eller de personer valt att lyfta fram och med vilka argument. Jag hittar inte på det. Jag tror mig i detta se vad som delvis är en bevekelsegrund till varför motionen väckts. Utifrån de värderingar jag står för står jag inte bakom det. Jag tycker att jag också har en skyldighet att som demokratiskt folkvald och med de liberalkonservativa värderingar jag har markerat i den frågan.

Jag tycker att vår SL-trafik, som ett centrum för regionens många gånger mångfacetterade verksamhet med olika festivaler, firanden, högtidlighållanden och annat som finns, ska vara öppen för att delta i flaggningen och vara en del av den tradition som den flaggningen många gånger föder och ger över tid. En av de symbolerna tycker jag är regnbågsflaggan på våra SL-bussar någon enskild vecka om året för att just markera regionens inkluderande idé när det gäller en grupp som ofta varit väldigt utsatt för förtryck.

Anförande nr 156

B e a t a M i l e w c z y k (SD): Det jag vill säga är att du nu skulle svara på vår motion, det som vi skriver där, inte det som du har hört, läst eller någonting annat. Du har rätt att visa dina åsikter och vi har rätt att visa våra åsikter. Detta med att samhället är öppet och att alla har lika värde tycker jag inte bara är att visa upp en Prideflagga. Det är att vi ska visa respekt för varandras åsikter och då ska man hålla sig till att svara på de frågor som vi har ställt.

Anförande nr 157

Regionrådet T a m s o n s (M): Jag behöver ju inte vända er argumentation emot er för det gör ni ju väldigt väl själva med den typ av väldigt spretande och väldigt motsägelsefull argumentation som ni ju kommer med från en stund till en annan i just den här frågan.

Jag bara konstaterar och kan referera därtill, just utifrån det förslag som är lagt.

Jag kan också bara konstatera att i demokratier handlar det också om att bryta åsikter mot varandra, att både säga vad man tycker och vad man står för men också vara villig att försvara det man tycker och det man står för då det ifrågasätts och när dess intentioner ifrågasätts. Och det är just det jag gör i det här fallet.

Anförande nr 158

M s c i w o j S w i g o n (SD): Tack för svaret, Kristoffer Tamsons! Jag kan dock tycka att du inte har varit konsekvent i ditt svar. Särskilt gäller det du sade för att bemöta det som jag inledde vår motion med, om att det sätt som ni arbetar på i trafikförvaltningen skiljer sig från det som man gör när det gäller fastigheter. Vi flaggar inte för minoriteter.

I stället står du och pratar om en enskild rörelse som du själv förespråkar och du tycker ska ha en ensamrätt. Men det finns ju så många andra som har ansökt och vars ansökan avslås. Det är det vi efterlyser. Det är ju liksom att man har en grund som man står på, där man öppnar för alla andra och behandlar alla lika i vår verksamhet. Det gör vi ju inte i dag.

Anförande nr 159

Regionrådet T a m s o n s (M): Som jag nämnde är ju mitt perspektiv just SL-trafiken som en del av regionens verksamhet, och det har också varit dess idé under ett stort antal decennier, att göra den till någonting mer när det gäller att också återspegla vad som sker i staden, de firanden och olika typer av glädjeyttringar eller annat som på olika sätt kan ges en extra skjuts genom en symbol som SL.

Det kan handla om allting från den svenska flaggan, som ju är grunden till frågan om varför och hur vi flaggar till EU-flaggan, OS-flaggor eller flaggor som köps in eller som någon vill ha som en del i ett firande av en Eurovisionsschlagerfestival eller många andra uttryck som vi ju vet är viktiga och kan vara en symbol för att just markera vår trafiks del i det som händer i staden.

På så sätt skulle jag säga tvärtom.

Här är vi än mer inkluderande och vill än mer. Steg för steg på ett bra och klok sätt kommer vi säkert att se fler uttryck av det slaget, men vägen dit är ju inte att begränsa möjligheten att flagga eller att kunna ta in fler uttryck för hur, var och när vi vill flagga. Att begränsa möjligheten till flaggning, firande och fest på det sätt som Sverigedemokraterna vill, är ju att gå i den motsatta riktningen. Det är ju att börja begränsa, tycker jag, någonting som vi borde se mer av, det vill säga flaggning, och då gärna både i SL-trafiken och i regionens övriga sammanhang.

Anförande nr 160

M s c i w o j S w i g o n (SD): Tack, Kristoffer! Jag börjar faktiskt inse att du har på något sätt förstått informationen. Den ska ligga till grund för hur vi arbetar i Region Stockholm och en grund som i dag faktiskt saknas och inte är sammanställd för hur man arbetar och hur man ser på det här.

Om du sedan tolkar att det blir viss begränsning så är det något som du själv får stå för. Det handlar om att vi ska ha en grund där vi inte kan exkludera någon och egentligen ha en bra början på framtida diskussioner och hur man sätter upp ett regelverk som faktiskt är väldigt rättvist.

Anförande nr 161

R e g i o n r å d e t T a m s o n s (M): Ja, sådana regelverk finns ju också. Jag uppfattar att de förmodligen kommer att resultera i ett brett parlamentariskt stöd i den här församlingen när vi går till omröstning om er motion.

Sedan är det alltid som så, det har jag följt politiken tillräckligt länge för att veta, att det då och då dyker upp någon politisk kraft som på ett eller annat sätt endera vill kidnappa en symbol eller för den delen hala eller ta bort en symbol för att det inte passar deras idéer eller deras syften. Det är en debatt som vi i så fall gärna får ta, tycker jag.

Men jag tycker inte att ni ska frånsvara er de olika argument eller de olika uttalanden som ni faktiskt har gjort i medierna när den här motionen väcktes och när den började debatteras.

Då riktade ni väldigt tydligt in er på regnbågsflaggan, och ni anförde att den skulle halas för att ni inte kände er inkluderade av den. Och det tror jag är helt fel argumentation att ha när vi diskuterar hur och på vilket sätt vi ska bygga en mer inkluderande region, och flagga och fira mer, inte mindre.

Anförande nr 162

A n t o n F e n d e r t (MP): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare på webben! I det moderna Sverige har alla rätt att existera och att älska vem de vill utan att bli trakasserade av någon del av samhället för den sakens skull. Regnbågsflaggan togs fram i USA under 1970-talet för att påvisa just detta. Den står för stolthet och mångfald, den står för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter. Den står för respekt för medmänniskor och tolerans. Flaggan är en symbol för att uppmärksamma hur långt vi har kommit i Sverige kring HBTQ-personers rättigheter men är också en skarp påminnelse om att vi fortfarande

har länder i världen där samkönade relationer är olagliga och där detta i vissa fall till och med har dödsstraff som påföljd.

En vecka per år, i samband med att en organisation firar just dessa fri- och rättigheter, väljer Region Stockholm att hissa regnbågsflaggan. Att Sverigedemokraterna väljer att lyfta fram just denna flagga som något som inte är neutralt tycker jag är väldigt talande.

Det du säger när du inte ställer dig bakom regnbågsflaggan är att du inte står bakom allas rätt att älska vem de vill, leva med vem de vill eller gifta sig med vem de vill. För den överväldigande majoriteten i den här församlingen är de här rättigheterna en självklarhet och en neutral åsikt att kunna ställa sig bakom och flagga för.

Jag ber fullmäktige att notera att i Sverigedemokraternas Sverige är detta inte en neutral åsikt!

Utöver detta går det också att utläsa ur Sverigedemokraternas motion att en neutralitetsprincip inte bara ska utesluta regnbågsflaggan utan att denna princip också ska begränsas till de av riksdagen fastställda flaggdagarna – en princip som skulle förhindra regionen att flagga på vår lands nationella minoriteters nationaldagar. Flaggningsen är ett enormt viktigt verktyg för att göra det möjligt för regionen att ge de här grupperna en möjlighet att känna sig inkluderade i våra verksamheter efter årtionden av exkludering från samhällets gemenskap.

Så, även detta vill jag be fullmäktige att notera, alltså att Sverigedemokraterna inte ser våra nationella minoriteter och deras nationaldagar som något neutralt som vi kan flagga för!

Med detta sagt vill jag avslutningsvis å det kraftigaste yrka bifall till regionstyrelsens förslag att motionen ska avslås!

Anförande nr 163

Beata Milewcyk (SD): Ordförande! Jag börjar med att yrka bifall, med emfas yrka bifall till motionen!

Jag tycker inte om att man säger saker om mig som jag inte själv har sagt om mig. När jag inte kommer med pride-flaggan så betyder det inte att jag inte är öppet och har respekt mot alla och deras möjligheter att leva med vem de vill, älska vem de vill och sådant. För min del har jag respekt för alla och behandlar alla på samma sätt oavsett varifrån man kommer och vem man älskar och vad man gör. Man behöver inte prideflaggan för det.

Jag tycker inte alls om att man ska blanda allt annat utom det här som är sakgrejer i vår motion.

Ordningsfråga

Anförande nr 164

Jonas Lindberg (V): Jag vänder mig till er i presidiet. Jag undrar om det är rimligt att ett och samma parti begär tre repliker på varje inlägg? I vissa kommuner brukar man tillåta bara en replik per parti.

Förste vice ordföranden: Vi har inga sådana regler i vår arbetsordning som innebär att vi begränsar den typen av inlägg. Alla ledamöter har rätt att begära ordet.

Sedan är det naturligtvis vars och ens uppgift att använda denna rättighet på ett sätt som gör att man ändå upplever att det blir en rimlig behandling av ett ärende. Men vi har inga möjligheter att begränsa detta. Vår arbetsordning tillåter detta.

Anförande nr 165

Gabriel Kroon (SD): Jag tycker, Jonas, att det är klart att vi ska ha effektiva fullmäktigesammanträden, men det innebär också att Vänsterpartiet kan ha ett effektivt anförande under interpellationsdebatterna som verkligen dra ut på tiden under förmiddagen som gör att vi får sitta kvar länge.

Ska vi ha ett effektivt fullmäktige så får alla se till att bidra och inte bara ett parti.

Fortsatt sakdebatt

Anförande nr 166

Anton Fendert (MP): Jag ska snabbt försöka svara på det här. Det är ju så att du är medlem i ett parti som har uttryckt just de här åsikterna och då får man stå till svars för att man är medlem i just det partiet.

Regnbågsflaggan är en symbol, en vedertagen symbol, för just de fri- och rättigheter som vi nu diskuterar.

Det som Sverigedemokraterna anför i den här motionen och i fullmäktigedebatten är att de vill hala den här flaggan.

Anförande nr 167

Beata Milewcyk (SD): Ordförande! Jag vill ärligt säga att jag känner mig ledsen att man går på personer på ett sådant sätt.

Jag vet vilket parti jag är medlem i, jag kastar inte sådana ord på medlemmar hos Moderaterna, och jag tycker att man verkligen ska hålla sig till vad vi har sagt och vilka frågor har vi ställt i den här motionen.

Allt det här spårar ur och allt det här handlar om våra åsikter. Men i ett demokratiskt land har vi rätt till våra åsikter oavsett om någon gillar dem eller inte. Jag skulle väl säga att diskussionen går lite åt fel håll just nu.

Vi fick svar på våra frågor, man vill inte vara öppen om vad man kallar sig själv för den här som står för alla sådana fina värderingar.

Anförande nr 168

Anton Fendert (MP): Ordförande! Om det är så att Sverigedemokraterna inte lägger orden i munnen eller ej på mina moderata kollegor eller på mig och mina partikollegor i Miljöpartiet låter jag vara osagt. Det kan vi nog se i resten av den här fullmäktigedebatten.

Jag tycker att det är en viktig demokratisk princip att man ska stå upp för det som man anför i en motion eller anför i en fullmäktigedebatt. Det som faktiskt anför i den här motionen är Sverigedemokraterna vill hala regnbågsflaggan och ni vill hala nationella minoriteters flaggor på deras nationaldagar.

Den åsikten tycker jag att Sverigedemokraterna kan stå upp för. Det är precis det som jag har anfört i mina anföranden.

Anförande nr 169

Msciwój Swigon (SD): Herr ordförande! Det är så att Anton Fendert påstår helt felaktiga saker, sådant som inte stämmer med verkligheten.

Det är så att Region Stockholm faktiskt inte flaggar i kollektivtrafiken för minoriteter. Det gör man inte. Regnbågsflaggan finns inte över hela Stockholmstrafiken heller.

Nästa gång vi har en diskussion och debatt, Anton Fendert, är mitt tips till dig att du går igenom dina handlingar, förbereder dig lite och läser på hur det är innan du påstår saker och ting som inte stämmer överens med verkligheten.

Anförande nr 170

Anton Fendert (MP): Ordförande! Härskarteknikerna flödar!

Det är klart att jag som ordförande i Region Stockholms hållbarhetsberedning har full koll på vilka delar av regionen som genomföra olika flaggningar på olika dagar. Det är en del av vårt arbete att stärka den sociala hållbarheten i Region Stockholm. Och det kan jag lova dig, jag kommer att arbeta för att vi kommer att inkludera fler flaggor såväl inom kollektivtrafiken som på regionens fastigheter. Vi bör flagga på nationella minoriteters nationaldagar. Vi bör flagga när det finns andra saker att fira, precis som min moderata kollega Kristoffer Tamsons anförde tidigare.

Anförande nr 171

Msciwój Swigon (SD): Herr ordförande! Då får jag det att stämma. Anton håller på att arbeta för att det ska vara jämlikt och öppet för alla andra i Region Stockholms verksamhet. Det är precis det som vi föreslår också.

Jag hoppas att vår motion har väckt lite tankar och idéer hos styrande politiker och partier och att arbetet fortsätter och ger resultat.

Anförande nr 172

Anton Fendert (MP): Ordförande! Jag noterar att Sverigedemokraterna inte riktigt håller partilinjén här.

I ett tidigare inlägg bad en talare andra att inte lägga ord i munnen på andra och sedan valde nästa talare från samma parti i samma ämne att lägga ord i munnen på den som han debatterar mot. Ni följer inte riktigt någon röd tråd i det här fallet.

Det är klart att vi arbetar med de här frågorna, och jag kan lova att vi kommer att fortsätta att arbeta med dem.

Det som Sverigedemokraterna anför i sin motion är inte att man ska utveckla arbetet med vilka flaggor vi använder under olika firanden utan att man ska begränsa flaggningen till att enbart gälla den svenska flaggan. Det tycker jag är fel, och denna åsikt kommer jag att fortsätta att stå upp för.

Det jag har lärt mig under den här fullmäktigedebatten är att det är väldigt tydligt att Sverigedemokraterna inte står upp för de här principerna, de som resten av fullmäktige torde stå upp för.

Anförande nr 173

Leonid Yurkovskiy (SD): Herr ordförande! Jag ska försöka hålla mig ganska kortfattad. Det råder en viss ironi när Miljöpartiets representant väljer att tala om härskartekniker när han samtidigt väljer att frångå sakfrågan till ganska stor del för att signalera värdegrund i stället och påstå att vi har tagit avstånd från prideflaggan, regnbågsflaggan, och vad den står för, och att man har problem med någon enskild organisation.

Faktum är att varken jag eller någon annan av mina partikollegor här har recenserat prideflaggan. Faktum är att Sverigedemokraterna faktiskt inte lägger någon värdering i prideflaggans betydelse i den här frågan mer än flaggans attribut som en politisk och organisatorisk symbol till viss del.

Hade regionen flaggat för någon annan rörelse, organisation eller värderingsladdad symbol, ja, då hade ju fokus utan tvekan också hamnat på den flaggan i stället.

Anledningen till att prideflaggan tas upp till diskussion är just att den har en särställning i regionen bland alla symboler och flaggor. Det är därför det är den man väljer att ta upp. Hade det varit en blåsippa som hade hissats så hade vi väckt exakt samma motion.

Anförande nr 174

Anton Fendert (MP): Ordförande! Faktum i motionen kvarstår. Det som Sverigedemokraterna föreslår är ju att samtliga flaggor ska halas till förmån för att bara den svenska flaggan ska få hissas. Det tycker jag är fel.

Sverigedemokraterna vill hala de flaggor som står för olika typer av värden som alla vi här borde kunna ställa oss bakom allihop. Allas lika rätt att älska vem man vill borde inte vara något annat än en neutral åsikt, men i Sverigedemokraternas motion och i de ord som Sverigedemokraternas representanter i debatten för fram i den här fullmäktigedebatten och i de mediala utspel som partiet har gjort före den här fullmäktigedebatten så betonar partiets företrädare att den här flaggan och dess budskap inte är neutralt. Det tycker jag är värt att notera.

Anförande nr 175

Leonid Yurkovskiy (SD): Ordförande! Anton Fendert, vi förstår att du tycker att det är fel men du har fortfarande inte angripit vare sig vår argumentation eller sakfrågan i sig. Det här handlar fortfarande inte om vilka värderingar som man väljer att ställa sig bakom eller inte. Det handlar om urvalsprocessen och varför man har valt att särbehandla en symbol.

Frågan kvarstår: Hur ska man göra urvalet? Den frågan har ingen av föregående talare besvarat, och jag befarar att ingen av de kommande eller väldigt få av dem kommer att kunna svara på den frågan.

Anförande nr 176

Anton Fendert (MP): Ordförande! Jag tycker att det är flera talare i den här debatten som har försökt svara på Sverigedemokraternas frågor, men det är tydligen så att de inte är nöjda med de svar de får. Det får stå för Sverigedemokraterna.

Jag tycker att det finns en väldigt stark tydlighet i de svar som såväl Irene Svenonius som Kristoffer Tamsons har givit tidigare. Även från de här senare debattutbytena tycker jag att det finns ganska många tendenser till svar på era frågor.

Om Sverigedemokraterna inte är nöjda med de svaren så får det stå för Sverigedemokraterna.

Det som Sverigedemokraterna anför i de här motionerna är just att man tycker att ingen annan flagga än den svenska flaggan är tillräckligt neutral för att Region Stockholm ska hissa den. Det tycker jag och många av mina kollegor är direkt fel.

Det finns många flaggor som är värda att hissa just för att fira fri- och rättigheter, för att fira större evenemang i staden och för att uppmärksamma människor på viktiga höjdpunkter under året. Detta kommer vi att fortsätta att stå för.

Förste vice ordföranden: Talarlistan i det här ärendet består nu av tio talare. För er som funderar på när vi ska sluta i kväll så vill jag informera om att risken just nu är väldigt stor att vi kommer att hålla på till kl. 21:00 som är vår sluttid.

Anförande nr 177

Ann Mari Engel (V): Flaggningsfrågan är ju en känd symbolfråga för Sverigedemokraterna som ni nu låtsas lyfta till en principiell nivå. Man kan ju påminna om att Svenska flaggans dag, eller nationaldagen som det är numera, firas till åminnelse av 1809 års regeringsform. I den regeringsformen fastslås de medborgerliga rättigheter som vi har, nämligen tryckfrihet, religionsfrihet och yttrandefrihet.

Sverigedemokraterna föreslår nu att vi i regionen enbart ska tillåta neutral flaggning. Men det de säger och det de menar är att vi ska stoppa prideflaggan och att vi ska stoppa de nationella minoriteternas flaggor. De ska inte få förekomma på regionens flaggstänger eller i kollektivtrafiken. Det säger de uttryckligen. De utpekar också intressant nog Eurovision Song Contest som en ideologiskt och politiskt selektiv organisation. Det tyckte jag är lite spännande.

Sedan skriver SD att flaggning signalerar identitet och värderingar. Det är ju precis det. Det är ju tydligt vilka värderingar ni har och vilken identitet som man inte får signalera enligt er. Vi känner igen det från andra länder i Europa – och de spåren förskräcker!

Ni kan gärna läsa på lite i regeringsformen och om yttrandefriheten.

Förvaltningarna har svarat väldigt klokt på motionen. De anser att förslaget ska avslås. De hänvisar till att det redan finns tillräckliga riktlinjer som är mycket restriktiva. Det verkar inte vara någon risk för att det ska bli någon inflation i flaggning.

Vi i Vänsterpartiet yrkar förstås avslag på det här segregering och fördomsfulla förslaget!

Anförande nr 178

Fredrik Saweståhl (M): Ordförande! Den här motionen är ju intressant på väldigt många sätt. Till att börja med kan jag konstatera att jag inte är helt förtjust i er rubrik. Borde inte rubriken vara Dags för ett tråkigare Stockholm?

Om Region Stockholm väljer att hala flaggor av alla de sorter, oavsett om man väljer att hala regnbågsflaggan eller hala den samiska flaggan eller Tornedalsfinnarnas flagga eller om vi slutar uppmärksamma stora evenemang i Stockholm som vi står värd för såsom ishockey-VM eller Eurovision Song Contest eller något sådant, så kommer det att bli ett tråkigare Stockholm.

Den svenska flaggan är fantastisk och den är vacker. Man mår bra när man ser den, i all fall gör jag det. Den står för mina värderingar, men det gör också de här andra sakerna. I ett modernt Stockholm, i ett Stockholm som är kreativt och ligger i framkant i världen så finns det nämligen ett utrymme för detta, och vi behöver ha den här synligheten för alla dessa typer av olikheter som de här olika flaggorna representerar oavsett vilken av dem som vi talar om.

Egentligen borde vi fundera över hur vi kan flagga mer och göra mer för att lysa upp och synliggöra all den mångfald och allt det positiva som finns i Stockholm och i Stockholmsregionen. Utifrån det perspektivet kanske ni skulle byta rubrik på den här motionen.

Det är också intressant att se att den här motionen också är en del i någon form av serie som just nu spelas runt om i Sverige. I mängder av kommuner och regioner väcks liknande motioner och förs den här typen av debatter. Då måste man fråga sig varför det sker? Finns det inte större och viktigare problem att hantera eller attackera än att ge sig på hur många olika flaggor som vi hissar på våra flaggstänger eller sätter upp på våra bussar? Trots allt är vi ansvariga för sjukvård, kollektivtrafik, kultur, regionutveckling och så vidare. Vi omsätter hundratals miljarder, och ändå hamnar vi i den här typen av symbolfrågor, inte bara här utan överallt i landet.

Det känns nästan som om Sverigedemokraterna är ute likt Don Quijote och jagar väderkvarnar i den här frågan.

En annan aspekt som man också kan lägga på den här frågan är att detta är lite ungdomsförbundsaktigt. Någonstans på vägen borde de flesta ha vuxit ifrån detta beteende, det vill säga det där med att provocera och syssla med symbolfrågor. I den vuxna politiken är det kanske inte detta vi gör i första hand, särskilt inte med tanke på hur mycket energi företrädare för ert parti på nationell nivå försöker lägga ner på att försöka vara mindre kontroversiella och mer öppna för att andra partier ska vilja prata eller samarbeta med ert parti. Och nu agerar ni på det här sättet. Det ökar inte den möjligheten, kan jag konstatera.

Låt oss stå upp för ett lite roligare Stockholm med många flaggor och rösta avslag på den här motionen!

Anförande nr 179

Leonid Yurkovskiy (SD): Herr ordförande! Tack för svaret, Fredrik Saweståhl! Att man tycker att det kan vara tråkigare om förslaget går igenom är en personlig åsikt som jag kan ha respekt för ifall man tycker det. Den synpunkten har mer bäring än mycket av innehållet i de tidigare anförandena, om jag ska vara helt ärlig.

Frågan kvarstår: Hur ska vi göra urvalet av vad vi flaggar för och vad vi inte flaggar för? Den frågan kvarstår och den bollar jag tillbaka till Fredrik.

Anförande nr 180

Fredrik Saweståhl (M): Tack, Leonid! Ett tråkigare Stockholm vill ju ingen av oss ha. Hur vi gör det här urvalet tycker jag inte är en särskilt komplicerad fråga.

Det är klart att vi ska flagga med den svenska flaggan, gärna så ofta som möjligt. Vi ska flagga med de nationella minoriteternas flagga på deras dagar, vi ska flagga som vi gör för de nordiska länderna och vi ska flagga för stora internationella evenemang eller för den delen för stora evenemang som går av stapeln i Stockholm. Det tycker jag är en ganska bra princip för regionens urval. Det är ungefär där vi befinner oss.

Nu har mycket av den tidigare diskussionen handlat om regnbågsflaggan, och i det sammanhanget vill jag understryka att Stockholm Pride är, med mycket bred marginal, Stockholms största årligen återkommande evenemang. Det gör också att det är av den digniteten att det evenemanget är värt att flagga för.

Anförande nr 181

Christer Mattsson (M): Herr ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut! Detta är mitt första anförande i den här talarstolen. Jag önskar innerligt att detta anförande inte skulle behövas.

Att vi fortfarande behöver debattera denna fråga år 2021 är något som gör mig riktigt bedrövad, men motionen berör mig personligen så det är omöjligt för mig att inte bemöta åsikterna i den.

Motionen föreslår en neutral flaggningspolicy men är utan undantag allt annat än neutral! Först går motionen emot ett uppdrag som regionen faktiskt har som särskilt förvaltningsområde för de officiella minoritetskulturer som vi har i Sverige. Motionen är ett aktivt ställningstagande mot dessa minoriteter, avsiktligt eller inte, när det i motionen framhålls att regionen inte ska flagga på deras nationaldagar. Ett aktivt ställningstagande mot flaggning är allt annat än neutralt i detta fall.

Det som dock gör mig mer personligen berörd är att motionen framhåller att Region Stockholm inte ska flagga med regnbågsflaggan under Stockholm Pride, och kallar dessutom regnbågsflaggan för politisk eller filosofisk – dock oklart vilken kategori den anses falla inom.

Regnbågsflaggan är sannolikt en av få flaggor som är direkt opolitisk i sig då den inte står för något annat än alla människors lika värde. Det är min och många andra stockholmars flagga. Det är den flagga som gör att vi vet att vi är lika mycket värda som andra och att vår kärlek är lika mycket värd som andras. Att inte hissa regnbågsflaggan under Prideveckan är ett aktivt ställningstagande mot oss stockholmare.

Ju tidigare vi vet att unga HBTQ+-personers psykiska hälsa är sämre än deras jämnåriga straighta vänners hälsa kan Region Stockholms flaggning vara det som gör en positiv skillnad i deras liv.

När vi vet att många unga människors sexuella läggning inte alltid accepteras av deras familjer kan Region Stockholms flaggning vara det som gör positiv skillnad i deras liv. När vi vet att många personer känner sig tvingade att dölja vem de verkligen är kan Region Stockholms flaggning vara det som gör positiv skillnad i deras liv, det som gör att dessa personer börjar må bättre eftersom de ser att de är lika mycket värda som andra, att deras kärlek är lika mycket värd som andras och att de har en oinskränkbar rätt att leva sitt liv fullt ut. Det kan till och med hjälpa dessa personer att inte behöva söka vård!

Jag hör ofta människor säga att det väl inte är svårt att leva öppet som homosexuell i dag och att priderörelsen inte behövs. De personerna vill jag bara påminna om alla idrottsmän som inte kommer ut innan de har avslutat sina karriärer av rädsla att förstöra karriären, att vi ännu inte har en öppet homosexuell person på elitnivå i en lagsport – och låt oss aldrig glömma terrordåden mot klubben Pulse i Orlando år 2016.

Staten, regionerna, kommunerna och offentliga myndigheter stöttar, deltar i och flaggar även under prideevenemang, och allt det är en del i att motverka de problem som finns. Vi löser inte alla problem men vi hjälper.

När jag kom ut och stod inför detta var jag vettskrämd. Jag vet att en regnbågsflagga på Landstingshusets flaggstång hade hjälpt mig, och jag vet att den hjälper andra i dag.

Anförande nr 182

Regionrådet N ä s s é n (M): Ordförande! Jag vill verkligen instämma med föregående talare. Det var en fin debut i talarstolen. Jag vill sammanfatta debatten lite grann. Den är ungefär som historien om en mamma, eller om det var en mormor, som såg sitt barn eller barnbarn gå vaktparaden. Hon konstaterade då att det bara var den egna sonen som gick i takt.

Med detta vill jag uppmana Sverigedemokraterna att fundera på om det kan ligga något i den samfälliga kritiken. Om man är engagerad i hur vi flaggar skulle man kunna understryka att det är viktigt att vi stadfäster att vi ska flagga med prideflaggan under exempelvis prideveckan för att visa det som många här har lyft fram, det vill säga att ha med sig att

diskriminering och utanförskap för hbtq-gruppen är en viktig del av vår historia som vi inte ska glömma. Det hade kunnat göra att kanske fördomar eller missuppfattningar om Sverigedemokraternas ideologi hade kunnat undanröjas. Fram till dess får jag helt enkelt nöja mig med att yrka bifall till regionstyrelsens avslagsyrkande.

Anförande nr 183

Leonid Yurkovskiy (SD): Jag vill bara replikera helt kort. Jag tackar för svaret och vill även tacka Fredrik Saweståhl och hans kollega för de politiska strategianalyser de gjorde för Sverigedemokraternas räkning.

Trots svaret och tidigare svar från Moderaterna om hur man gör sitt urval mynnar det ut i en subjektiv bedömning, det vill säga ni tycker att dessa saker är bra och därför ska det flaggas för dem. Själva processen är fortfarande bristfällig. För fastigheternas del har beslut fattats på förvaltningsnivå. Vi vet alltså inte huruvida det finns en enighet och konsensus om exakt vilka organisationer det ska flaggas för och inte.

Enligt mig kvarstår problemet. Om liknande repliker skulle komma härefter sparar jag i så fall mitt svar till slutet, om det skulle behövas. Som det låter nu kvarstår som sagt problemet.

Anförande nr 184

Regionrådet Hemming (C): Det är nu 13 år sedan SL-bussarna började köra med regnbågsflaggan i samband med pride. Man kan väl betrakta det som en sedvänja. Intressant nog ställer sig de förment kulturkonservativa Sverigedemokraterna upp här och för fram abstrakta principer och önskemål om en byråkratisk process för att gå till storms mot en sedvänja. Så ligger det dock till.

Motionen blir precis så som Fredrik Saweståhl och Ann Mari Engel påpekade. Det känns inte trovärdigt att det verkligen handlar om ordning och reda i flaggpolicyn, utan detta är en del av ett mönster som går igen i många kommuner och regioner i Sverige där Sverigedemokraterna väcker denna fråga. Det är också tydligt vilken flagga som föranleder den plötsliga iveren för ordning och reda och abstrakt rättvisa.

Reaktionen från oss och andra partier har att göra med att vi ser mönstret. Det är inte särskilt många kommuner som har följt Sverigedemokraternas önskemål. Det handlar, vad jag känner till, framför allt om Sölvesborgs kommun som verkligen har verkställt detta och har slutat att flagga med prideflaggan. Man kan titta på andra länder, till exempel Polen, som ligger långt fram i en högerpopulistisk utveckling, medan vi bara befinner oss i en tidig fas av detta. I Polen har en tredjedel av landets yta och över hundra städer utropats som hbtq-fria zoner. Sverigedemokraternas problem är att vi andra ser detta som ett led i den kulturkamp som ni öppet talar om att ni vill föra. Vi ser att linjen går i denna riktning. Det handlar om att försvåra arbetet med inkludering och så småningom främja den kulturkamp som ni vill föra.

Det är därför väldigt viktigt att alla vi i andra partier som inte alls ställer upp på det här gör tydligt att vi ser detta och klargör att vi inte tror att det handlar om ordning och reda utan om en kulturkamp som är riktad mot minoriteter och inkludering.

Anförande nr 185

Regionrådet Sjöström (S): Herr ordförande! Inledningsvis vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut om att avslå motionen. Låt mig även säga att det inte är varje dag jag är fullt ut överens med Irene Svenonius, men i denna fråga förhåller det sig helt klart så. Jag delar också Kristoffer Tamsons uppfattning. Han gav till uttryck att det tydligt kommer att synas när vi är framme vid votering av motionen vad bredden och en klar majoritet av fullmäktige står för.

Detta är för mig och Socialdemokraterna en fråga om värderingar. Det handlar om en symbol för öppenhet, mångfald, inkludering men också för traditioner. Det handlar om solidaritet. Vi tycker att frågan handlar om vilket Stockholm, vilken region och vilket Sverige vi ska ha i framtiden och vilken värld vi ska leva i. Som nation har vi tagit ställning för mänskliga rättigheter. Vi har skrivit på FN:s olika konventioner för människors rättigheter. Som nämndes tidigare i debatten har vi dessutom erkänt nationella minoriteter, vilket också inkluderar att det finns olika förvaltningsområden, bland annat i vår region.

Det här är en fråga om hbtq-personers rättigheter, vilka tidigare i debatten har belysts starkt, och den kamp som under många år har ägnats åt att få ett erkännande. Det handlar också om att ge bidrag och stöd till den kamp som pågår runt om i världen för att hbtq-personers rättigheter ska respekteras. Vi kan i en del av våra grannländer, exempelvis Ryssland, se hur detta dagligdags kränks.

Vi har sett detta upprepas runt omkring om vi ser några år tillbaka i Europas historia, men vi ser det också i dag i andra delar av vårt land. Det här är naturligtvis en debatt som Sverigedemokraterna gärna vill ha. De försöker göra det till en teknisk debatt i stället för att det ska handla om vad det egentligen gäller, nämligen att de vill ha en kulturdebatt i Sverige.

Det finns ytterligare något som jag är helt överens med Kristoffer Tamsons om. Det är att regnbågsflaggan ska fortsätta att hissas. Den ska hissas för prides skull, för hbtq-personers rättigheter, mot diskriminering av alla de slag och för rätten att älska vem man vill. Jag håller även med om det som Fredrik Saweståhl sade i sitt inlägg om att det finns andra viktiga frågor som behöver få diskuteras i denna sal. Vi har ägnat väldigt mycket kraft och diskussion åt denna motion för att det är viktigt för många av oss att markera mot den, men i grunden har vi viktiga frågor om samhällsservice och sjukvård att behandla.

Anförande nr 186

A n n a H o r n (L): Jag vill inledningsvis säga tack till alla moderater, socialdemokrater, centerpartister, vänsterpartister och miljöpartister som har bidragit i debatten och visat att vi står enade i arbetet för alla människors lika värde och alla människors möjlighet att få älska dem de själva vill.

Denna motion faller på sin egen logik. Det finns ingenting som är neutral flaggning. Jag är just nu inne på Nationalencyklopedins hemsida och läser om flaggor. Det står så här: "flagga, duk av symbolisk innebörd". Det finns alltså ingenting som är neutral flaggning. Även den svenska flaggan är icke-neutral. Den är en symbol för någonting.

Jag är glad över att vi lever i en region där prideflaggan hissas på grund av dess symbolik och att den ska fortsätta hissas.

Anförande nr 187

M i c h a e l a H a g a (C): Herr ordförande! Vi ska såklart visa att vi är en öppen huvudstadsregion – öppen på många sätt – där alla är lika mycket värda, där alla har rätt att älska vem man vill och där vi står upp för allas rätt att vara den man är. Vi ska fortsätta hissa flaggan och inte låta konservativa krafter lägga band på eller begränsa oss. Det finns för många exempel på det i andra länder. Det finns länder där homofoba lagar blir verklighet och där människor dagligen lever med hot och trakasserier i sin vardag.

Vi ska visa att dessa krafter inte ska ta plats i vårt samhälle. Vi kan göra valet genom att flagga med regnbågsfärgerna. Låt oss med det som SD anser vara en godtycklig flagga visa att vi i denna församling står för en fri och jämlik region – en färgsprakande region. Det är en viktig symbol och en flagga som jag och Centerpartiet liksom andra partiet gärna ser vaja i vår kollektivtrafik och på andra platser i regionen.

Motionen ska givetvis avslås. Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 188

Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Man kan naturligtvis fundera på det vettiga i att förlänga debatten, men jag tycker att det finns ett principiellt värde att ta den risken. Sverigedemokraterna försöker ju gå in i diskussionen med argumentet att de har lagt fram ett neutralt förslag som väcker en principiell fråga som ska fungera i en neutral kontext. Detta slags argumentation faller lite och får ett löjes skimmer när man ser på Sverigedemokraternas historia i sammanhanget.

Debatten om Sverigedemokraternas historia och grund har förts många gånger, men man behöver inte gå särskilt långt tillbaka. Vid en snabb googling om detta hittar man flera exempel. Den 16 juni 2020 ansåg en sverigedemokratisk nämndeman att transsexualitet är en mental sjukdom och att det aldrig kan bli normalt. Jag tittar längre ned på listan över olika fantastiska citat. Jag läser: SD-politiker försökte stoppa ett författarsamtal om hbtq på bibliotek. Det var den 30 oktober 2019. Den 9 juni 2019 försökte en SD-ordförande förbjuda prideflaggan, alltså samma fråga som vi nu diskuterar. Personen i fråga sade att den ifrågasatte heteronormen.

Bara dessa citat är alltså ungefär ett år gamla. Sverigedemokraterna är ganska tendentiösa när det gäller vad de vill åstadkomma i frågan. Gustaf Hemming visar på ett talande sätt och utifrån referenser till andra länder i Europa hur tydlig Sverigedemokraternas egentliga slutpunkt i frågan är. Det är länder som Sverigedemokraterna dessutom många gånger uttryckt är deras ideologiska förebilder.

Jag är stolt och glad över att vi här i dag kommer att besluta om att avslå motionen. För egen del tycker jag att det är bra att Sverigedemokraterna gång efter annan påminner mig om att en av de viktigaste saker man som politiker i denna region kan göra är att sätta stopp för Sverigedemokraternas politiska inflytande.

Anförande nr 189

M a r i a F ä l t (KD): Jag vill å Kristdemokraternas vägnar yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut. Det har sagts mycket gott från alla partier utom Sverigedemokraterna. Jag vill därför bara yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 190

Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Som föredragande i regionrådsberedningen vill jag tacka för en oerhört bra diskussion om motionen. Det framstår som glasklart att en väldigt stark majoritet står bakom att vi ska fortsätta att vara en välkomnande region som står för öppenhet, jämlikhet och allas lika värde. Vi ska fortsätta att hedra vår egen nationaldag, nordiska länders nationaldagar och gästande statsbesök. Vi ska med glädje också välkomna Stockholm Pride genom att flagga både inom SL och här vid Landstingshuset. Det är precis så jag vill att Stockholm ska vara. Det är så som Stockholm genom århundrandena har vuxit fram. Man har bejakat öppenhet, inkluderat människor och låtit var och en leva sina liv utan pekpinnar. Så ska Stockholm fortsätta att vara.

§ 13 Motion 2019:53 av Talla Alkurdi m.fl. (S) om behovet av en jämlik primärvård i hela länet (förslag 2021:5)

Anförande nr 191

Regionrådet A l k u r d i (S): Motionen handlar om god och nära vård. En god och nära vård är inte bara en åsiktsförklaring, utan det är också något som kräver reformer och handlingskraft. God och nära vård kräver att man ser till att det inte finns några vita fläckar på den så kallade vårdkartan. God och nära vård handlar egentligen om jämlik vård. Det är detta våra

att-satser handlar om. Regionen ska ge rätt förutsättningar och rätt verktyg till vårdcentralerna att säkra vården runt om i hela länet.

Jag har under mandatperioden noterat att vissa organisatoriska förändringar har gjorts för att se till att exempelvis våra vårdcentraler kan samverka lite mer. Det görs dock samtidigt som regionen har haft en doktrin som går ut på att splittra upp vården mycket mer. Andemeningen från de styrande tycks vara densamma; man vill införa fler vårdval.

I motionen lyfter vi fram vikten av att ha en etableringsstrategi för att se till att det finns god och nära vård i hela länet. Vi tar också upp att samverkan inte bara är något som finns i avtal, utan vi måste se till att vårdcentraler får ett områdesansvar så att man kan genomföra ett slags passiv listning. Vår region är nämligen den enda region som låter invånare vara olistade så att de inte hör hemma hos någon vårdcentral alls. I andra regioner sker en form av passiv listning tills man som individ gör ett annat val.

I motionen lyfter vi också upp vikten av att ge rätt ersättning för att täcka upp för de hälso-klyftor som finns i regionen. Det kan göras genom att man ökar CNI-delen i ersättningsmodellerna.

I vår motion har vi en hel del att-satser, och de utgör egentligen bara en del av det som vi socialdemokrater anser behöver tillkomma för att ge god och nära vård till hela länet och inte bara till vissa delar. Så länge vi inte skapar jämlika förutsättningar kan vi inte säga att vi arbetar för en god och nära vård.

Magnus Isaksson är läkare, och han arbetar på Tensta vårdcentral. Hans inlägg i debatten om hur primärvården har utvecklats – eller inte utvecklats – i Region Stockholm har fått stor medial spridning. Jag hoppas att alla regionfullmäktigeledamöter tar till sig av hans inlägg i debatten.

Anförande nr 192

Regionrådet St a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Denna motion handlar om primärvården och hur den kan utvecklas. Sedan flera år tillbaka pågår ett viktigt utvecklingsarbete som går hand i hand med den nationella utvecklingen där bland annat utredningen om god och nära vård är en viktig inspirationskälla. Jag tror att vi på ett bra sätt har bidragit till denna utredning.

Förslagen tar fasta på mycket av det som vi behöver arbeta vidare med. Vi behöver säkerställa att vi även fortsättningsvis har ett gott vårdutbud i vår växande region. Glädjande nog väljer allt fler vårdcentraler att etablera verksamhet här i vår region. Det är mycket glädjande, eftersom vi växer och behöver ha fler vårdcentraler på plats.

En jämlik tillgång till primärvård i länet är en högt prioriterad fråga för oss. Det är en grundförutsättning för att skapa den goda hälsa i befolkningen som vi alla, tror jag, vill se. Vi har nyligen infört ett nytt förfrågningsunderlag för husläkarmottagningarna. I det har en stor förändring gjorts för hur resurserna fördelas och riktas till de vårdcentraler som har många patienter med sämre hälsa och tyngre diagnoser. Det finns förstås också ett socioekonomiskt tänkande i detta som kommer att göra att vi träffar rätt.

Det finns en tradition här i regionen – i varje fall under de år som jag har varit med i hälso- och sjukvårdsnämnden – att försöka hitta blocköverskridande eller partiöverskridande synsätt i dessa frågor. I mångt och mycket tycker jag att de förslag som ni lägger fram är kloka och ligger helt i linje med det som vi i majoriteten själva arbetar för. Motionen är därför spännande och väl värd att ta till sig.

Det finns också vissa skillnader mellan våra åsikter. Jag hör till dem som inte tycker att jag och andra tillhör en vårdcentral. Det är snarare tvärtom så att vårdcentralerna tillhör oss, oss stockholmare eller invånare i länet. Det bästa sättet att få alla att lista sig är att se till att det är attraktivt att vara listad hos våra husläkarmottagningar. Vi ser också en ökad listning i länet, vilket är välkommet. På denna punkt kan jag alltså inte gå Socialdemokraterna till mötes. Jag tycker att vi ska ha en frihet att välja var vi vill vara listade och om vi vill vara listade.

Jag blev också bekymrad över Magnus Isakssons inlägg, som Talla Alkurdi nämnde, där han beskriver att han slutar på en vårdcentral för att börja arbeta på en annan. Jag blir bekymrad över den bild han ger av rekryteringssvårigheter och annat i Tensta. Nu tog min talartid slut så jag får återkomma om detta i ett senare inlägg.

Anförande nr 193

G a b r i e l K r o o n (SD): Motioner som denna då vi diskuterar primärvården brukar komma upp vid i stort sett varje fullmäktigesammanträde. Tyvärr landar det ofta i slutsatsen att man hänvisar det hela till primärvårdsstrategin och att man förväntar sig att denna strategi kommer att ge avkastning på sikt.

Primärvårdsstrategin är i sig en väl utarbetad plan och vision över hur primärvården ska fungera. Jag tror att de flesta partier i grund och botten är överens om huvuddragen i den. Där det däremot råder oenighet och det som kanske är det mest avgörande för en fungerande primärvård utöver regelverk och styrformer gäller ersättningsmodeller och inte minst resurstillskott till en primärvård som man anser ska ta ett större ansvar. Man har tidigare försökt göra något slags växling genom att delvis växla pengar från sjukhusen till primärvården, men man missar samtidigt att sjukhusen behöver en omställning. De senaste årens budgetar har heller inte inneburit några större reella tillskott till primärvården. Där har man med nöd och näppe klarat inflation och lönekostnader.

När man lägger upp stora visionära framtidsdokument men inte följer upp sina skriftliga ord med pengar skickar man en stark signal till professionen. Motionären har fått som svar att det här är på gång och att det kommer att genomföras. Jag är oroad över att det inte alls stämmer och att de bristande finansiella medlen i verkligheten kommer att leda till att vi även i fortsättningen kommer att ha en kraftigt nedrustad primärvård.

Sverigedemokraternas vision är en primärvård som fokuserar på de äldsta och sjukaste. Det är nämligen där de största vårdkostnaderna finns, och det är där de undvikbara slutna vårdtillfällena kan undvikas. Det gäller inte de digitala enkla besöken, även om det ska finnas en digital vårdform. Men man måste alltid ha i åtanke varför man har den digitala vårdformen. Vad ska den tillföra? Är det kostnadseffektivitet? Är det kvalitetseffektivitet? Vad lämpar den sig till? Att bara korta vårdtiderna för enkla besök skulle kunna leda till att de begränsade resurser som krävs för att genomföra strategin ytterligare urgröps.

Jag tackar för ordet och avslutar med att påpeka att vi avstår från att delta i beslutet. Vi hänvisar i stället till vår egen vision i vår budget.

Anförande nr 194

J o n a s L i n d b e r g (V): Jag vill tacka Socialdemokraterna för en väldigt bra motion, som vi i Vänsterpartiet vill yrka bifall till. Vi tycker att den innehåller bra att-satser och en bra problembeskrivning. Man beskriver det som kanske är det största problemet i vår region i dag. Vi har en primärvård som i många områden bygger på dålig tillgänglighet, och den är extremt ojämlig. Jag tycker att det hela pekar på att man måste våga prioritera vissa slags åtgärder för att få bukt med det här. Man måste gå längre än vad primärvårdsstrategin och genomförandeplanen för primärvårdsstrategin hittills gör. Man måste även gå längre än den budget gör som du, Anna Starbrink, med flera stod bakom.

Vi uppskattar att man har ökat uppräknningen till husläkarmottagningarna mer. Det är bra att man har en högre andel CNI i ersättningssystemet än vad man har haft förut, men Stockholm har fortfarande lägst kapitationsersättning i hela Sverige. Samtidigt som man flyttar över resurser till många vårdcentraler flyttar man även över fler uppdrag till dem. Det blir väldigt svårt för en del att hålla näsan över vattenytan.

Politiken måste kunna ta mycket större ansvar för att förstärka primärvården i hela vår region och leva upp till det som Riksrevisionen sade redan 2014, nämligen att man måste våga tillämpa hälso- och sjukvårdslagens undantagsbestämmelse om att särbehandla vårdgivare i särskilt utsatta områden för att förstärka vården där. Det kan handla om att exempelvis ge distriktsläkare kompetensutvecklingstid på arbetstid och göra riktade insatser för det. Man måste också ha en mycket högre andel CNI-ersättning och kanske ge särskilda ersättningar – mer än vad vi har i dag – för att man verkar i områden med hög ohälsa.

Även i barnkonventionen sägs det att barn ska ha en geografisk närhet till primärvård. Det måste vara förpliktande för oss att föreslå skarpa politiska beslut om att bygga ut vårdcentraler i vår region. Det handlar både om att förstärka dem vi har och om att se till att fler tillkommer. Jag blev bekymrad när det visade sig att vi inte hade startat en enda egen vårdcentral i regionen sedan lagen om valfrihet kom 2009. Man har helt förlitat sig på att detta ska ske i en marknadsstyrd modell där vårdbolag får auktorisera sig in i vårdvalssystemet.

Nu har systemet över tio år på nacken. Vi måste inse att det har reella biverkningar. Även om en del av er inte vill avveckla det här måste man åtminstone kunna ha en bra symtomlindring av sidoeffekterna. Det tycker jag att den här motionen innehåller.

Anförande nr 195

Magnus Nilsson (S): Jag vill ta upp ett missförhållande som inte omedelbart ligger i det som tas upp i motionen men som mycket lättare skulle kunna hanteras om vi fick vårdcentraler med områdesansvar, som det talas om. Jag sitter sedan några år tillbaka i stadsdelsnämnden på Södermalm. Vi har bland annat ansvar för särskilda boenden för äldreomsorg och omsorgsboenden. Precis som på andra håll har pandemin inneburit en ökad dödlighet bland dessa. Det som har hänt i länet och som också har drabbat oss kan illustreras med två siffror. Den ena siffran är 18 och den andra är 40. Av det totala antal personer i Sverige som bor på särskilda boenden finns 18 procent i Stockholm. Det är lite mindre än vår andel av befolkningen, vilket förklaras av att medelåldern här är lägre. I vårt län finns alltså 18 procent på äldreboenden. Men andelen av dem som har dött i covid-19 på äldreboenden är mer än dubbelt så hög. Av dem som har dött på äldreboenden finns 40 procent i vårt län.

Det finns säkert många förklaringar till detta, men det är svårt att värja sig mot att det kan handla om hur vårdansvaret på äldreboenden är organiserat. I Stockholms län svarar två inhyrda läkarföretag för 90 procent av denna verksamhet, om jag är rätt informerad. I Stockholms stad är det, såvitt jag förstår, 100 procent. Jag tror inte att det är många med ansvar för äldreomsorgen som är nöjda med denna lösning. Vad gäller pandemin tror vi att denna organisation har bidragit till den höga dödligheten i vår stadsdel. Det är säkert inte den viktigaste orsaken, men det är svårt att tro att det inte har bidragit.

Vi skulle vilja att våra lokala vårdcentraler tog över ansvaret, men som det ser ut i dag kan vi inte besluta om det. En sådan lösning borde vara standard och utgöra en del av områdesansvaret för vårdcentralerna.

I majoritetens svar talas det om vikten av valfrihet, men för dem som bor på äldreboenden finns ingen möjlighet att själva välja läkare. Många är dessutom i ett sådant skick att hela tanken på ett aktivt vårdval är kränkande. De som driver boendena eller stadsdelsnämnderna, som betalar för detta, får heller inte vara med och påverka detta. Det finns inga vårdcentraler med områdesansvar.

Jag upprepar det jag sade: I vårt län finns 18 procent av dem som bor på äldreboenden. Av dem som dött i covid-19 finns 40 procent här. Jag tror att siffrorna hade sett bättre ut om det medicinska ansvaret för äldreboenden hade legat hos vårdcentraler med områdesansvar. Jag yrkar därför bifall till motionen.

Anförande nr 196

Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag vill först avsluta det resonemang som jag inledde tidigare, det vill säga om situationen i Tensta och andra områden som socioekonomiskt har det ganska tufft. Där behövs fler åtgärder, och där är den nya ersättningsmodellen en viktig nyckel.

I övrigt har mycket intressant tagits upp i debatten. När det gäller frågan om läkarmedverkan i särskilda boenden har vi i hälso- och sjukvårdsnämnden gett ett uppdrag om att dra lärdomar av pandemin och se hur vi kan utveckla och stärka läkarmedverkan.

Jag tycker inte att vi ska behöva gissa hur det har varit i äldreomsorgen, i äldrevården och inom vår egen sjukvård, utan vi ska följa upp detta noggrant. Jag vill därför rekommendera läsning av nya rapporter som har kommit till hälso- och sjukvårdsnämnden. Vi ska i nämnden dessutom få en föredragning av professor Peter Strang, som har tittat på just de avlidna bland boende på äldreboenden. Det handlar om personer boende på äldreboenden som har avlidit antingen på sitt äldreboende eller på sjukhus. Detta ger mycket viktig information och ger också en viss upprättelse till äldreomsorgen, som ju i medierna har lyfts fram som väldigt problematisk. Detta vill jag gärna rekommendera er.

Många har återkommit till områdesansvar. Vi har nu fattat beslut om att ge husläkarmottagningarna i geografiska områden ett visst ansvar för samordningen för äldre personer i det egna området. Det svarar på ett behov som vi tydligt har sett.

Alltjämt tycker jag att det är viktigt att var och en har rätt att välja. Min erfarenhet är att valfriheten inte blir mindre viktig när beroendet av vård och omsorg och samhällets välfärdsinsatser ökar. Då blir tvärtom egenmakten ännu viktigare.

Jag vill med detta yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 197

Henrik Eriksson (C): Jag instämmer i det som Anna Starbrink sade. Det står mycket klokt i motionen, men det jobbas i primärvårdsstrategin med det mesta. Vissa saker är dock svåra. Vi i majoriteten, och särskilt vi i Centerpartiet, tror väldigt starkt på människors egen förmåga och kunskap att göra egna val. Valfriheten är därför väldigt viktig. Det är viktigt att varje invånare i regionen är delaktig i sin egen vård och processen kring den. Vi har en stark tro på att individen tillsammans med professionen kan vara med och ta ansvar för sin egen hälsa. Att få vården närmare patienterna är därför en viktig del.

Jag har en liberal grundsyn och en stark tilltro till människans egen förmåga. Då är det helt omöjligt att förstå hur något kan bli bättre genom det som Socialdemokraterna föreslår, det vill säga att tvångslista regionens invånare hos den vårdcentral som ligger närmast. Jag har den största tilltro till att invånarna i Stockholms län både kan och vill välja vilken vårdcentral de är listade på och även om de över huvud taget ska vara listade. Det klarar invånarna själva att välja. Jag tycker att denna frihet är väldigt viktig att värna. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 198

Regionrådet Alkurdi (S): Det gläder mig att höra av representanterna för den blågröna majoriteten att de uppskattar stora delar av motionen. Jag hade gärna sett att de delar som uppskattas i mycket större utsträckning hade beaktats i primärvårdsstrategin. Det handlar ändå om att-satser som innehåller mer övergripande strategiska åtgärder, och de behöver inlemmas i primärvården. Det är synd att man har valt att inte ta med dessa delar. Jag hoppas att man kommer att göra det i närtid.

Under pandemin har vi sett vikten av samordning och samverkan. Ett områdesansvar, så som vi avser med det, handlar inte bara om passiv listning av invånare som inte är listade, utan det handlar också om att tydliggöra samverkan med kommunerna och civilsamhället. Det kan exempelvis gälla särskilt sköra äldre eller det vi såg i början av pandemin. Under våren drabbades många i Järvaområdet och andra socioekonomiskt utsatta områden av covid-19. Detta hade kunnat avhjälpas om man hade samarbetat bättre med kommun och civilsamhälle.

Jag vill påpeka att listning är det viktigaste verktyget för att skapa kontinuitet. Därför är det också viktigt att vi ser till att alla invånare är listade hos någon husläkarmottagning. Kom ihåg att era partikamrater i andra regioner tycker att det är viktigt att ge rätt förutsättningar till vårdcentralerna att kunna arbeta på ett hälsofrämjande och förebyggande sätt. Här sticker Region Stockholm ut bland de partikonstellationer som ni har runt i landet. Jag hoppas att ni drar lärdom av dem. Listning handlar också om att reglera annat. Det var bara Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som ville ha en reglering av hur man kan omlista sig, apropå de digitala vårdtjänsterna. Det är lite High Chaparral i hur man kan lista sig. Vi menade att det behövde finnas ordning och transparens för listning och omlistning.

Jag vill slutligen lyfta fram hur viktigt det är att förstå hur vårdbehov och vårdkonsumtion hänger ihop. Vi vet sedan tidigare att de som har ett stort vårdbehov har en lägre vårdkonsumtion. Vårdcentralerna måste därför ha en palett av verktyg för att kunna arbeta gentemot individer eller områden där man vet att vårdbehovet är stort, kanske genom att man kallar till hälsokontroller.

Anförande nr 199

Daniel Carlstedt (S): Fru ordförande! Jag ber om ursäkt för det tekniska strulet jag orsakat. Det fungerade jättebra i Teams i förmiddags, och sedan har det fungerat jättebra att följa mötet på Skype. Men jag var kanske alldeles för laddad och väntade för länge på att få tala på grund av flaggdebatten. Äntligen ska jag nu få tala om denna viktiga fråga!

Vår motion handlar helt enkelt om att vi i detta virtuella fullmäktigerum ska ta det ansvar som vi har fått av invånarna i Stockholms län, det vill säga att planera för och se till att det finns sjukvård på alla ställen och för alla som bor här. Det håller inte att som den styrande majoriteten gör lämna över till marknaden. Då får vi inte det som Anna Starbrink tog upp, att det blir *vår* vårdcentral, utan vi blir kanske vårdbolagens patienter och vårdbolagen etablerar sig på de ställen där de kan göra mest vinst och där patienterna är mest lönsamma. Många stockholmare lämnas i så fall utan den vård som de skulle behöva.

Den viktigaste punkten i vår motion är den allra sista. Detta är något som försvinner i ett system där man betalar vårdgivare utifrån att de botar eller behandlar tillräckligt många sjuka patienter. Därigenom finns ingen lönsamhet för att ta hand om och se till att människor inte insjuknar. Av detta skäl tycker vi att det är viktigt med ett områdesansvar och att man hittar ett sätt att ta hand om alla dem som inte är listade någonstans i dag. Vem ska se till att de får hälsosamtal och hjälp med att förbättra hälsan så att de slipper bli sjuka och slipper bli en av de pinnar som vårdbolagen sedan ska få betalt för efter att de botat dem? Vårdgivarna hade ju i stället kunnat jobba förebyggande.

Det finns många godbitar i vår motion. Den är väldigt viktig, tycker jag. Det är vi här inne som ska styra var vården ska finnas, att vård ska finnas som täcker alla behov och att den är god, nära och jämlik. Vi kan därför inte lämna över ansvaret till marknaden, för då får vi ytterligare en vårdcentral i Gallerian och inte där den faktiskt skulle behövas.

§ 14 Motion 2019:54 av Elinor Odeberg (S) och Robert Johansson (S) om att barn- och ungdomspsykiatri behöver mer erfaren personal (förslag 2021:6)

Anförande nr 200

Elinor Odeberg (S): Fru ordförande, åhörare, fullmäktigeledamöter! Motionen handlar om hur vi kan stärka kompetensförsörjningen inom barn- och ungdomspsykiatri. Det är en verksamhet som behandlar barn med svår psykiatrisk problematik. Det kan handla om suicidrisk, autism och emotionell personlighetsstörning. Inte sällan finns en stor samsjuklighet och komplexitet i gruppen. Trots denna patientgrupps särskilda skörhet är barn- och ungdomspsykiatri en verksamhet som präglas av stor personalomsättning, något som förvaltningen också anför i sitt svar.

Vi vill två saker med vår motion. Dels vill vi ha en ökad kontinuitet genom att man ersätter inhyrning av personal med faktiska anställningar. Dels vill vi rätta till den snedvridna konkurrens som råder i dag mellan barn- och ungdomspsykiatri och bland annat första linjens psykiatri i primärvården.

I första linjens psykiatri inom primärvården har vi haft ett krav på två års erfarenhet av barn- och ungdomspsykiatri, vilket i praktiken innebär att man bara tar psykologer från BUP eftersom det bara är där man kan förvärva denna erfarenhet. Man rättar heller inte till detta i det nya förfrågningsunderlaget för första linjen, utan man kräver fortfarande ett års erfarenhet av barn- och ungdomspsykiatri. Det borde kanske snarare vara det omvända: De som arbetar med de absolut svåraste fallen borde kanske ha mer erfarenhet än de som arbetar med den lättare och lindrigare psykiska ohälsan inom primärvården. Vi menar därför i motionen att kraven behöver harmoniseras.

Vad gäller kostnaderna för hyrpersonal minskar regionen förvisso dessa lite grann, men når inte målet om att låta max 2 procent av personalkostnaderna gå till hyrpersonal. Detta drivs som mest inom psykiatri. Under 2019 och 2020 ökade inhyrningen med 5,4 procent inom psykiatri. Det här är enligt oss helt ohållbart. Vi behöver ha kontinuitet för denna sköra patientgrupp. Vi måste harmonisera så att det inte uppstår en konstig internkonkurrens mellan våra verksamheter. Vi behöver få erfarna och duktiga psykologer också på BUP.

Bifall till motionen!

Anförande nr 201

Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige och alla åhörare! Låt mig inledningsvis yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Detta är ett viktigt område, och det tror jag att alla tycker. Ett stort utvecklingsarbete pågår inom regionen avseende barns och ungas psykiska hälsa. Inte minst gäller det de tidiga insatser som behövs för att möta unga människors behov. Det finns en historia av ett stort utvecklingsarbete som pågått i många år. Psykiatri har därigenom blivit mer tillgänglig i den första linjen inom primärvården. Vi ser att det finns många lärdomar att dra därur. Det finns ett stort behov av utveckling för att få ett heltäckande nät över hela regionen. Det är precis nu som denna stora förändring har påbörjats och tar vid. Det sker genom ett utvidgat uppdrag till samtliga vårdcentraler för att de ska tillgodose behovet av vård vid måttlig psykisk ohälsa bland barn och ungdomar. Vi ska förstås också arbeta vidare för alla i alla åldrar.

Det är viktigt att lägga kraften på tidiga insatser, men det är naturligtvis också oerhört angeläget att vi har en väl fungerande barn- och ungdomspsykiatri för dem som har större behov och kanske allvarliga diagnoser, något som motionärerna pekade på. Även där pågår ett stort arbete.

En viktig fråga är att säkra kompetensen. Jag tror inte på att säga att vi nu förbjuder hyrpersonal. Då går vi nog miste om en viktig resurs i vissa situationer. Hyrpersonal ska man ju använda när det handlar om en tillfällig vakans, kanske vid en sjukfrånvaro eller under en rekrytering av den fasta personalen. Det gäller att rekrytera fast egen personal, och för att det ska vara möjligt krävs flera som utbildar sig för att arbeta inom detta viktiga fält. Det känns därför viktigt och angeläget att vi i regionen arbetar aktivt för att till exempel öka antalet ST-block inom det här fältet.

Jag tycker att det är ett viktigt utvecklingsområde. Väldigt mycket görs i psykiatrieredningen under Susanne Nordlings ledning. Än mer kommer att behöva göras i framtiden, då vi vet att den psykiska ohälsan utgör en stor del av den totala ohälsan i vårt samhälle. Jag kan dock inte se att alla de förslag som Socialdemokraterna nu lägger fram är rätt väg att gå. Jag upprepar därför att jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 202

Elinor Odeberg (S): Av de 370 miljoner som vi lägger på hyrpersonal går 70 miljoner till psykiatrin, och andelen för psykiatrin ökar.

När jag gjorde verksamhetsbesök – då vi fortfarande kunde göra fysiska sådana – på flera BUP-mottagningar sade en person: ”Jag måste vara knäpp som har tagit en fast tjänst här.” Kollegorna skrattade och var såklart väldigt lyckliga över att denna läkare var fastanställd. Det är inte en lyx som är alla BUP-mottagningar förunnad. En annan mottagning uttryckte det som att de inte ens brydde sig om att sätta upp någon namnskylt längre, eftersom omsättningen bland barn- och ungdomspsykiatrikerna är så hög. Vi kan inte vara nöjda med denna personalpolitik. Regionen måste jobba mycket hårdare med det här.

Jag konstaterar att förvaltningen instämmer i problembilden vad gäller primärvården kontra BUP. Man menar att detta ska harmoniseras i det nya förfrågningsunderlaget för första linjens psykiatri. Det har blivit något lägre erfarenhetskrav, men det är fortfarande samma (ohörbart).

Anförande nr 203

Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag tycker naturligtvis att vi ska minska beroendet av hyrläkare. I vår region pågår ett intensivt arbete för det. På sina håll är det ganska framgångsrikt, om än inte i alla delar. Det är dessutom ett arbete som pågår i hela landet.

Det Socialdemokraterna föreslår är att totalt stoppa detta. Jag tror inte att det är realistiskt, då det kommer att slå hårt mot barn som behöver träffa professionen. Ibland behöver man lösa detta genom inhyrningar, även om det självfallet inte är så man ska bygga sin verksamhet.

Jag tycker att förvaltningen har gett oss ett bra underlag. Man har bland annat pekat på de kanske väl strikta eller höga krav som vi ställer på kompetens. Man föreslår också justeringar av detta. Det är ett steg i rätt riktning.

Anförande nr 204

Elinor Odeberg (S): Problemet är att regionen bygger verksamheten för barn- och ungdomspsykiatri i mycket på detta sätt. Man gör det trots att det rör sig om en mycket skör och många gånger samsjuklig patientgrupp. Vi menar att genom ett mål och krav som det vi föreslår får man in en högre ambitionsnivå för personalpolitiken överlag. Det är där bristerna verkligen finns. Det gäller löneläge, arbetsbelastning och arbetsvillkor för såväl psykologer som skötare, sjuksköterskor och psykiatriker, det vill säga alla de yrkesgrupper som är nödvändiga i barn- och ungdomspsykiatri.

Jag konstaterar att psykiatri tyvärr är ett underprioriterat område när det gäller personalens villkor. Det är bara därigenom som vi kommer åt snedvridningen till andra verksamheter, oavsett om det gäller primärvård eller privata praktiker. Och det är genom en bättre personalpolitik som vi stoppar inhyrningen.

Anförande nr 205

Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Vi kanske bara pratar förbi varandra nu, Elinor. Vi verkar båda angelägna om att minska inhyrningen. Jag tar dock fasta på det som ni skriver i er att-sats. Den handlar om att inhyrningen av barn- och ungdomspsykiatriker – ja, det är felstavat, men jag förstår vad ni menar – ska stoppas och ersättas av anställningar. Det är det där med att stoppa det helt och hållet som gör att vi riskerar att barn och unga som har ett stort behov under en period inte skulle få möta en läkare. Det är ur mitt perspektiv helt orimligt. Men vi verkar vara helt överens om att regionen ska minimera användandet av hyrläkare i vården, och inte minst inom barn- och ungdomspsykiatri.

Anförande nr 206

Ulla-Britt Öhman (C): Fru ordförande och åhörare! Jag ska börja med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut, att motionen avslås. Det pågår ett ständigt förbättringsarbete i vår region, och vi tar detta med psykisk ohälsa på största allvar. Det är någonting som oroar oss alla, speciellt det som du, Elinor, tog upp tidigare, detta med barn och ungdomar.

Det arbete som nu pågår tycker jag är väldigt positivt. Från den 1 december i år, 2021, kommer husläkarmottagningarna att ges i uppdrag att ge första linjens psykiatri för att tillgodose behovet gällande lätt till måttlig psykisk ohälsa bland barn och ungdomar. Det nya är att arbetet på dessa mottagningar kommer att ske i team med läkare och psykolog, inte som tidigare vara ett ensamarbete. Det kommer att vara länstäckande med geografiska ansvarsområden, och en samordning av vården ska ske. Den som behöver specialistvård ska få stöd i avvaktan på den vården. Man säger i handlingarna att det ska säkerställas att ingen faller mellan stolarna, vilket är oerhört viktigt. Genom att uppgradera första linjen är förhoppningen att patienttrycket och arbetsmiljön förbättras på BUP.

Vad gäller utbildningen upprättas kompetensmodeller för psykologer och uppdragsutbildningar för att kunna rekrytera och behålla erfarna psykologer. Det togs tidigare upp i diskussionen att det inte bara gäller vår region, utan det är ett nationellt problem.

Jag känner mig trygg med det arbete som pågår i regionen för att kunna säkerställa ett bra omhändertagande av våra barn och unga med psykiska problem och att det sker med erfaren och utbildad personal.

Anförande nr 207

Robert Johansson (S): Fru ordförande, kära ledamöter och åhörare! Det är bra att det påbörjas en harmonisering av avtalen, som man kan läsa i tjänsteutlåtandet, men det är långt

ifrån tillräckligt. Som Elinor varit inne på och som bekräftades av en av de blågröna talarna så är BUP specialiserad på vård av tyngre patienter, ofta utredningar om personlighetsstörningar eller autismspektrumliknande tillstånd, och även om man harmoniserar ersättningarna från och med nu går man in med en skevhet. Ingångsvärdet är fel. Om man då fortsätter med liknande ersättningar framöver kommer det felet att följa med.

Jag finner det intressant att Anna Starbrink inte tror på att stoppa inhyrningar, och för att förstärka sitt motstånd mot det säger hon att vi vill förbjuda inhyrningar. Men när regionen strax före jul fattade beslut om att stoppa elektiv vård i hopp om att få in de privata vårdgivarna i covid-vården var man, om jag förstått det rätt, helt inne på linjen att det skulle fungera. Som hälso- och sjukvårdsdirektören sade: Man tar brödet ur vårdgivarnas mun.

Då kan man naturligtvis vända på argumentationen och säga att Socialdemokraterna inte tyckte att stoppet av den elektiva vården var tillräckligt. Nej, skillnaden är att både hos privata vårdgivare och hos våra öppna specialistvårdgivare, de som vi har själva, fanns ganska mycket upparbetad tid. Det ledde till att vårdpersonalen i de öppna specialiteterna fick en välförtjänt julleddighet medan deras kollegor på akutsjukhusen fick springa benen av sig.

Det fungerar att stoppa inhyrningar. Det fungerar på sikt att stoppa vissa typer av vård för att få förflyttning av resurser och personal. Det säger sig självt. Jag tänker att liberaler om några väl borde tro på tillgångs- och efterfrågemodellen.

Jag vill således yrka bifall till motionen.

Anförande nr 208

Regionrådet Starbrink (L): Jag tar fasta på det ni skriver i er att-sats, att vi ska stoppa inhyrningen, och jag tolkar det som att ni vill ha ett totalstopp. Om ni egentligen menar att ni vill motverka och minska det slår ni in öppna dörrar. Det är precis det arbetet som pågår i vår region, och där arbetar vi tillsammans med andra regioner runt om i landet. Då kanske vi är eniga, och i så fall är att-satsen lite fel formulerad.

Sedan för du in en diskussion om den elektiva vården, som beklagligt nog fått ställas in under pandemin. I våras var det en nödvändighet för att frigöra materiella resurser och inte uppta onödiga vårdplatser eller riskera att människor behövde vårdas på IVA när det var ett sådant tryck där. Sedan hösten, när ett sådant beslut åter fattades, handlar det om att prioritera personalen till rätt ställe för att följa hälso- och sjukvårdslagens krav att den som har störst behov ska gå först. Jag förstår inte hur du kan blanda ihop detta med hyrläkarfrågan. Det är inte särskilt svårt och stringent att vara för att vi ska använda resurserna till den akuta sjukvården och samtidigt vilja minska inhyrningen.

Anförande nr 209

Robert Johansson (S): Jag var kanske otydlig. Jag kan ställa en rak fråga till dig, Anna Starbrink: Om man skruvar på efterfrågekurvan, tror du att det kommer att påverka tillgångskurvan?

Anförande nr 210

Regionrådet Starbrink (L): Jag vet inte om dina frågor gör saken tydligare. Jag tycker alltså att vi ska minska inhyrningen, men jag tror att det är farligt att säga att vi totalstoppas den här och nu. Det är väl svaret på den motion vi diskuterar.

Om du vill prata om elektiv vård tycker jag att det är ett klokt beslut av hälso- och sjukvårdsnämnden att vi skjuter upp ännu mer, även om det är beklagansvärt med den vårdskuld som vi därmed skapar.

Anförande nr 211

Robert Johansson (S): Jag tyckte att min fråga var väldigt enkel. Tyvärr fick jag inget svar på den. Jämförelsen med elektiv vård är precis det som det handlar om, att om man skruvar på efterfrågekurvan, om regionen inte efterfrågar inhyrda läkare, om regionen inte efterfrågar elektiv vård, kommer tillgången att påverkas. Varför vi ville vara tuffare i december vad gällde den elektiva vården var för att vi tyckte att tillgången skulle påverkas ännu snabbare. I det här fallet borde vi vara överens, tycker jag. Om man ändrar på efterfrågekurvan så kommer tillgångskurvan att förändras. Men jag noterar att vi inte verkar vara överens.

Anförande nr 212

Susanne Nordling (MP): Tack, Elinor, för din motion! Jag skulle vilja använda det tidigare använda uttrycket att det slår in öppna dörrar. Det här är en fråga som vi identifierat tidigare i Miljöpartiet och som varit en del av det viktigaste som vi anser behöver åtgärdas inom psykiatrin, nämligen att vi verkligen behöver få till en tydlig nivåstrukturering inom psykiatrin med tydlig första linje på vårdcentralerna. För dem 18 år och uppåt trädde det i kraft i måndags för en vecka sedan och för barn och unga mellan 6 och till och med 17 år träder det i kraft den 1 december i enlighet med beslut som fattats i hälso- och sjukvårdsnämnden.

Snedvridningen med att man krävde barn- och ungdomspsykiatrisk erfarenhet för att jobba på vårdcentral blev fel, precis som ni påpekar, och därför måste man tillgodose första linjen med personal som har den kompetens som behövs för lätt och måttlig psykisk ohälsa medan den personal som har specialistkompetens ska finnas tillgänglig på barn- och ungdomspsykiatrin.

Med anledning av det beslut som vi fattat om första linjen har vi också tillsatt ett digitalt utbildningspaket. Beslutet togs redan före pandemin, men det kom väldigt lägligt då det passar in med tanke på den situation som samhället befinner sig i på grund av pandemin. Utbildningspaketet kommer att finnas under tre år och kommer då att samla alla styrdokument och intervjumallar, nationella och regionala, som finns så att vårdpersonalen på vårdcentralerna ska ha allt underlag och stöd lätt tillgängligt i sitt arbete för att så långt som möjligt kunna färdigbehandla fler patienter inom ramen för sitt uppdrag primärvård vårdcentral/husläkarmottagning.

Det är en viktig reform av första linjen, alltså husläkarmottagningarnas uppdrag. Vuxna liksom barn ska ha tillgång till psykolog, men därutöver ska det även finnas tre tjänster för personer som jobbar med lindrig och måttlig psykisk ohälsa. Det kan omfatta sjuksköterska med vidareutbildning, kurator, socionom, arbetsterapeut, psykoterapeut och därutöver givetvis en namngiven läkare, som finns med i teamet.

Utöver detta har vi också arbetat med en plattform för att förebygga psykisk ohälsa, vilket kommer att avlasta ännu tidigare.

Anförande nr 213

Elinor Odeberg (S): Nu handlar motionen om tjänster inom barn- och ungdomspsykiatrin, alltså specialistpsykiatrin. Vi ska inte blanda ihop det med första linjens psykiatri. Där välkomnar vi socialdemokrater de steg som har tagits för att det ska vara tydligare och omfatta alla vårdcentraler. Men när vi väckte motionen hade vi inte sett det förfrågningsunderlaget.

Vi kan dock konstatera att det fortfarande, i det nya förfrågningsunderlaget, finns erfarenhetskrav för psykologer som vi inte har vid BUP. Det betyder att du egentligen bara kan förvärva den erfarenheten från BUP. Vi riskerar att få samma *pull*-faktor till

primärvården som de tidigare avtalen har inneburit på grund av det faktum att vi ställt olika krav.

Sedan fungerar inte oppositionsrollen så att vi bara lyssnar på det ni säger, utan vi måste också titta på det ni gör. Där är ni i majoriteten kollektivt ansvariga för den personalpolitik som förs inte bara i psykiatrin utan även i den övriga vården. Där lämnar den utveckling som vi sett mycket övrigt att önska.

Anförande nr 214

Susanne Nordling (MP): Om vi avlastar barn- och ungdomspsykiatrin finns det givetvis möjlighet till mer luft under vingarna för den personal som redan finns inom barn- och ungdomspsykiatrin. Det är en avlastning att ha en utbyggd första linje. Därutöver måste vi också tillgodose ökade behov inom specialistpsykiatrin, och därför har vi 2020 centralt 198 ST-tjänster inom psykiatrin. Vi jobbar alltså parallellt med att även utbilda psykologer, har en kompetensmodell för psykologer. Den första kullen gick ut vid årsskiftet och ytterligare två kullar är igångsatta, grupperingar utifrån en kompetensmodell för psykologer. Vi sitter inte och rullar tummarna på specialistsidan. Tvärtom ska också de bli fler.

Anförande nr 215

Elinor Odeberg (S): Det är viktigt att vi verkligen säkerställer att det finns personal för de svårast sjuka, att de har rätt erfarenhet och att vi säkerställer kontinuiteten för den gruppen. Här vill jag reda ut ett missförstånd som uppstått när vi diskuterar psykisk sjukdom och psykisk ohälsa. Det vi socialdemokrater vill är att bygga ut vårdutbudet över huvud taget så att du inte ska behöva vara suicidal för att få vård inom regionen. Om du har behov av stöd ska du kunna träffa psykolog på vårdcentral. Jag tror att det kommer att avlasta BUP i viss mån, för BUP är i dag lite av en flaskhals. Det är många som ringer dit, men egentligen är de kanske inte i behov av specialistpsykiatri. Att tro att vi kan flytta över de barn som har samsjuklighet, ätstörningar, svårt autismspektrumtillstånd, svåra depressioner och liknande genom tilläggsuppdraget till vårdcentralerna kommer inte att lösa hela den biten utan vi måste jobba på båda fronter och framför allt höja ribban för det totala vårdutbudet, för både psykisk sjukdom och psykisk ohälsa.

Anförande nr 216

Susanne Nordling (MP): Det är exakt därför vi har en uppdragsutbildning med specialistpsykologisk inriktning mot barn- och ungdomspsykiatrisk kompetens. Det är också därför en grupp blev utexaminerad vid årsskiftet och ytterligare två grupper är på gång längre fram. Vi är måna om att kunna möta dem som har en psykiatrisk diagnos och se till att de inte hamnar i en kö utan har tillgång till behandling. Psykoterapeutisk behandling ska i stor utsträckning också finnas tillgänglig för våra kroniker och för dem som behöver specialistpsykiatri.

Anförande nr 217

Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till motionen. Motionen handlar om att få erfaren personal till barn- och ungdomspsykiatrin. Som jag förstår av svaret hoppas man få det genom att förbättra arbetsmiljön, genom att minska trycket, genom att få barn och unga att i stället söka första linjens psykiatri.

Det är intressant att man lyfter fram första linjens psykiatri som ett uppdrag för vårdcentralerna, som också har ett geografiskt ansvar. När vi diskuterade den förra motionen var man inte alls intresserad av att vårdcentralerna skulle ha det. Men här är det tydligen bra för att ingen ska falla mellan stolarna.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är en bra idé, och vi tycker att det är bra att det utbildas en massa folk för att jobba inom barn- och ungdomspsykiatri. Men vi måste också kunna behålla dem, och då är frågan om vi får en bättre arbetsmiljö på BUP. Det är där jag känner en viss tveksamhet om man bara hoppas att många ska söka sig till första linjens psykiatri.

Jag tror att det finns ett stort tryck på barn- och ungdomspsykiatri, den specialiserade. Många som i dag står i kö till BUP står där för att få en utredning eller så står de i kö för behandling efter utredning. Då är det ett jobb för BUP. Jag har fått svar från BUP att de efter utredning bara tar emot barn och ungdomar med fler än en diagnos. Annars hänvisas de till BUM, och på BUM är det medicinering som gäller.

Nu hörde jag Susanne prata om psykoterapeutiska insatser, vilket jag tror är en bristvara i barn- och ungdomspsykiatri i dag. Över lag behöver barn- och ungdomspsykiatri, både första linjen och den specialiserade, mer resurser för att kunna ta hand om barn och unga på ett bra sätt.

Anförande nr 218

Susanne Nordling (MP): Tack, Catarina, för ditt inlägg! Jag tycker att du resonerar på ett likartat sätt som vi vad gäller tillgången till och behovet av både första linjen och specialistpsykiatri.

När det gäller barn och unga 6–17 år i första linjen är ambitionshöjningen ekonomiskt 68 procent. Det träder i kraft den 1 december. Det är alltså en ekonomisk ökning av budgeten för första linjen barn och unga med 68 procent, det vill säga 110 miljoner på årsbasis.

Geografiskt ansvar finns med i första linjen just för att kunna nå ut och ha en verksamhet som är robust och hållbar. Då behöver utgångsläget vara ungefär 6 000 barn och unga i den åldersgruppen. Det är med och bidrar till att det i verksamheten ska finnas valfrihet för patienten utifrån behandlare, metod med mera.

Anförande nr 219

Catarina Wahlgren (V): Jag tror att vi är överens om många saker, Susanne. Vi har ett gemensamt mål, att barn och unga ska må bra. Jag har varit sjukvårdspolitiker sedan 1990-talet, och det som gör att jag blir lite tveksam är att den här frågan hela tiden har varit ett prioriterat mål för politiker i alla läger. Det går väldigt långsamt. Vi har fortfarande mycket långa köer till BUP.

Anförande nr 220

Susanne Nordling (MP): Jag har också varit med i politiken ett antal år och känner en otålighet. Det gör att jag är så ivrig att få till förändringen. Jag tycker att den trots allt faller väl i tid med framtidens hälso- och sjukvård och satsningen på primärvården. Det gör dock inte att den problematik som finns inom barn- och ungdomspsykiatri är helt löst. Det erkänner jag.

Däremot har man parallellt med utredning börjat ge behandling inom specialistpsykiatri, barn- och ungdomspsykiatri. Att man först utreder allt och sedan ger behandling – så jobbar man inte riktigt i dag, utan man påbörjar en utredning och påbörjar också behandling för att se om man får det resultat som man önskar och om man befinner sig på rätt diagnos eller om man behöver utreda barnet för ytterligare diagnoser. Numera eftersträvar man alltså behandling parallellt med utredning.

Anförande nr 221

Marit Normasdotter (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att tacka Elinor och Robert för en väldigt viktig motion och yrkar samtidigt bifall till den. Att sätta strålkastarljuset på denna märkligt sneda situation är viktigt bland annat för att få ned köer och för att behålla erfaren personal. Det blir ytterst märkligt att ställa lägre erfarenhetskrav på psykologer som ska behandla patienter med allvarlig psykisk ohälsa.

Det finns stora risker med ett system där man jobbar in ett incitament för personalen att kunna söka sig vidare. Det leder till brist på psykologer, vilket i sin tur är den huvudsakliga orsaken till de långa kötiderna till bland annat neuropsykiatriska utredningar. Det är också en viktig åtgärd för att till exempel få ned suicid, suicidförsök och annan allvarlig psykisk ohälsa bland barn. Eftersom inhyrning av personal varit starkt kostnadsdrivande behöver åtgärder vidtas för att stoppa det. Ersättningarna behöver regleras för att undvika intern konkurrens så att man har tillräckligt med personal inom de olika områdena.

Att-satserna i motionen hänger ihop med varandra och är viktiga steg för att åtgärda detta. Som Catarina sade har vi pratat om det här i många år, men det går väldigt sakta att åtgärda det hela. Vi ser dessutom en ökad psykisk ohälsa bland barn och ungdomar i stället för att se den gå åt rätt håll.

Jag vill nämna att även vi i Vänsterpartiet har blivit uppvaktade av barn- och ungdomspsykiatrin, som uttryckt samma åsikt som det som står i motionen. Därför vore det bra om motionen kunde bifallas.

Anförande nr 222

Susanne Nordling (MP): Jag vill nämna att beslutet redan har fattats för att justera ärendet. Just nu talar ni för öppen dörr. Dörren är redan öppnad. Det är redan beslutat. Kravet för psykologer vid allvarlig psykisk ohälsa är det högre, medan det i första linjen inte finns lika höga kompetenskrav, det vill säga att man ska ha tvåårig barn- och ungdomspsykiatrisk erfarenhet. Med beslutet i november ändrade vi det. Att beslutet inte trädde i kraft den 1 februari utan vi får vänta till den 1 december har med juridiken att göra. Det är en så stor reform att man bedömer att det behöver göras stora förändringar, och vårdcentralerna behöver ett års anpassningstid. Det är det som det baserar sig på, och det är därför beslutet träder i kraft den 1 december.

Anförande nr 223

Marit Normasdotter (V): Det var ju väldigt bra att få höra att de besluten redan är fattade. Jag hoppas verkligen att vi får se stora förändringar.

Det här är ju en situation som inte har uppkommit helt plötsligt på senaste tiden, utan den har faktiskt bestått under en längre tid. Det här är någonting som påverkar barn och ungdomar långt in i vuxenlivet, detta att de inte får den hjälp de behöver när de är unga.

Jag ser fram emot att se de här förslagen och att det blir en åtgärd.

Anförande nr 224

Robert Johansson (S): Som Elinor sade så handlar den här motionen om personalförsörjningen inom BUP. Då jag inte fick svar på min fråga om tillgång och efterfrågan så vill jag nu, med risk för att jag gör av med värdefull talartid för ett inlägg, ställa en annan fråga. Den hänger dessutom ihop med det som nyss diskuterades mellan Marit och Susanne.

Om det är Susanne eller någon annan i de blågröna som vill svara på min fråga spelar inte så stor roll, men den är väldigt enkel och kan rimligen besvaras med ja eller nej: Anser ni att det fortfarande finns skrivningar i våra avtal som ger skev internkonkurrens mellan olika verksamhet som behandlar barns och ungas psykiska hälsa?

Anförande nr 225

Regionrådet **Starrink** (L): Ordförande! Jag tycker att det finns anledning att studera våra avtal. Det finns det ju alltid anledning att göra, men man måste också förstå att det är helt olika konstruktioner.

Första linjens psykiatri, som husläkarmottagningar och andra ska bedriva, går inte att direkt jämföra med de uppdrag som BUP har. Det går inte direkt att jämföra ersättning till psykologerna eftersom konstruktionen på avtalen är helt olika.

Detta förhållande gör ju att din fråga, Robert, även om den är intressant, inte är så lätt att svara ja eller nej på. Det är en mycket mer komplex fråga än så.

Men goda villkor i såväl första linjens psykiatri som i specialistpsykiatrin inom BUP är förstås något som vi eftersträvar allihop.

Anförande nr 226

Robert Johansson (S): Fru ordförande! Det var lite där vi började diskussionen i våra inlägg, både jag och Elinor. Det är helt olika typer av patienter inom första linjens psykiatri och inom specialistpsykiatrin som BUP tillhör.

Är det då så att det finns skevheter, vilket vi menar i vår motion, som gör att det i dag finns goda grunder för anställda inom BUP att hellre gå till första linjen? I så fall måste de skevheterna korrigeras. Och då blir min fråga, precis som du säger, väldigt intressant, och då borde den kunna gå att besvara med ett ja eller ett nej.

Om svaret på frågan är ja, det finns skevheter, så bör motionen bifallas.

Anförande nr 227

Regionrådet **Starrink** (L): Ordförande! Robert, nu tycker jag att du för den här debatten på ett lite konstigt sätt. Jag säger ju att jag tycker att det är bra om vi kan se över våra avtal, och det gör vi också kontinuerligt.

Det handlar om två helt olika avtalskonstruktioner. Förutom att det handlar om olika patientgrupper så är det olika avtalskonstruktioner där vi har listning för den ena men inte för den andra gruppen av patienter. Så tror jag också att det ska vara. Men det innebär ju inte att det är så enkelt att göra de här jämförelserna.

Det krävs ju en ganska grundläggande analys. Det är också fråga om den styrning som vi bör ägna oss åt från politiskt håll.

Jag menar att vi är i full färd med det arbetet och att det är ett viktigt utvecklingsarbete. Att enkelt bara dra till med något om att vi ska ha likartade villkor för psykologer som arbetar på olika ställen när våra avtalskonstruktioner, Robert, är helt olika, är en fråga som faktiskt inte låter sig besvaras så enkelt som du vill göra det till. Tyvärr, men det är faktiskt mycket svårare än vad du vill låtsas om.

Anförande nr 228

Robert Johansson (S): Vi kanske har olika begreppsapparat också. En skevhet för mig det är en skevhet som bygger på godtycklighet och på felaktiga indata.

Jag har aldrig sagt att vi vill ha exakt samma ersättningar för psykologer, psykoterapeuter, psykiatriker eller kuratorer även om de jobbar på olika ställen. Vi har sagt att det finns en överflyttningseffekt mellan BUP och första linjens psykiatri.

Att första linjens psykiatri byggs ut är något som vi socialdemokrater står bakom, det har Elinor sagt flera gånger. Men nu pratar vi om personalförsörjningen inom BUP. Då kan det inte vara så att de som har den tyngre patientgruppen har sämre ersättningar. Då måste man kunna fråga sig om den här skevheten kvarstår. Det är inte svårare än så.

Det handlar inte om att försöka dribbla bort eller att försöka förenkla debatten. Frågan handlar om ifall skevheten, godtyckligheten finns kvar. Ja eller nej?

Anförande nr 229

Elinor Odeberg (S): Jag ska inte bli långrandig för jag har förskolebarn i famnen.

Jag vill avrunda med att tacka för engagemanget i min och Roberts motion. Jag tar fasta på att ni tycker att erfarenhetskraven ska vara desamma inom BUP som i första linjens psykiatri. Då får vi arbeta vidare med den här frågan utifrån hur läget är. Det nya underlaget visar fortfarande på olika erfarenhetskrav även om de är mer harmoniserade än vad de var tidigare, det är min bild.

Låt oss ta diskussionen vidare.

Sedan tror jag också att man ska våga vara lite tuff vad det gäller just inhyrningen i barn- och ungdomspsykiatrin, för det är trots allt så att det inte finns så många alternativa arbetsgivare som en barn- och ungdomspsykiatriker kan vända sig till om man jämför med andra verksamheter. Så den farhåga som Anna Starbrink har gett uttryck för – att vi inte skulle kunna förse barn- och ungdomspsykiatrin med personal ifall vi ställde skarpare krav vad det gäller inhyrningen – tror jag är obefogad av det skälet.

I grunden handlar det om bättre personalpolitik, och jag tror att vi kan fortsätta diskussionen i denna fråga.

Anförande nr 230

Susanne Nordling (MP): Jag ska inte förlänga debatten så mycket ytterligare, men eftersom det framgår av handlingarna att de kompetenskrav som har funnits för psykologer i första linjen nu förändras med det nya uppdraget så kommer de revideringarna leda till att den viktigaste snedvridningsstyreffekten inte längre kvarstår i avtalen för första linjens psykiska ohälsa.

Anförande nr 231

Marit Normasdotter (V): Jag vill bara ställa en kort fråga till Susanne i det här läget.

Om det är så att ni i majoriteten har påbörjat det här arbetet så undrar jag varför ni inte har föreslagit att motionen ska anses vara besvarad i stället för att föreslå att det ska avslås. När ni avslår motionen så skickar ni signaler om att det här är någonting som ni inte vill göra.

Anförande nr 232

Susanne Nordling (MP): Den här motionen innehåller flera att-satser, och alla är inte sådana att de överensstämmer med det som man nu arbetar med. Därför anser vi att den ska avslås.

§ 15 Motion 2019:64 av Tara Twana (S) om att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse (förslag 2021:7)

Anförande nr 233

Tara Twana (S): Ordförande, ledamöter! Denna motion handlar om att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse. Fler studier har ju visat att kultur har positiv inverkan på patienternas återhämtning i samband med längre vistelse på sjukhus.

Frågan om sambanden mellan kultur och hälsa har kommit allt mer i fokus, såväl på det nationella planet som på det internationella. Forskning visar att kulturupplevelser kan förebygga ohälsa genom att ge människor en känsla av sammanhang och en bättre beredskap att möta sjukdomar.

Forskningen visar också att kultur kan förkorta vårdtider, vara en resurs i rehabiliteringsarbetet, minska behovet av mediciner, sätta fokus på det friska i stället för det sjuka och även ge bättre vårdmiljö.

Digitaliseringsmöjligheterna för att tillgängliggöra kultur måste användas i större utsträckning inom hälso- och sjukvården. Detta ska ge möjlighet till delaktighet, trygghet och tillgänglighet och därigenom medverka till att regionen uppnår jämlik och effektiv sjukvård.

De flesta av oss använder internet varje dag. Men många behöver hjälp med olika digitala aktiviteter. Det finns även de som fortfarande använder internet sällan eller inte alls, och det är helt enkelt personer som är äldre, pensionärer som ofta bor ensamma eller som har en funktionsvariation.

Coronapandemin har tydligt visat dels vilken hjälp både digitala tjänster kan vara, dels hur de som av olika skäl står utanför digitaliseringen drabbas. Det är äldre personer och särskilt de med funktionsnedsättningar som riskerar att helt isoleras från sociala sammanhang, i synnerhet från delaktighet, med stora negativa konsekvenser som följd. Därför är det väldigt viktigt att säkerställa att dessa grupper, som av olika skäl inte har möjlighet att ta del av kultur via digitala plattformar, inte isoleras.

Och detta kan undvikas om man tar till exempel det digitala utanförskapet på allvar. Utanförskapet blir alltmer smärtsamt tydligt speciellt vid lång sjukhusvistelse för dessa grupper.

Vi behöver också lyssna på de äldre som efterfrågar wifi till exempel, och vi behöver hitta möjligheter för att ge stöd vid användning av den teknik som äldre vill ha och behöver använda i samband med sin sjukhusvistelse. Det kan vara så att de behöver en surfplatta eller wifi-anslutning. Vi kan inte vänta, det ser vi nu. Behovet är stort.

Därför menar vi socialdemokrater att det behövs en översyn av vad som har gjorts och vad som kan också göras för att säkerställa tillgängligheten till kultur under sjukhusvistelse. Bifall till motionen!

Anförande nr 234

Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige och alla åhörare! Tack för en motion som jag tycker är viktig och intressant. Den berör ju kulturens betydelse för hälsan. Det är ju, precis som motionären beskrev, väl belagt att kulturen är viktig för vår hälsa och till och med kan användas som en del av behandlingen. Bland annat detta har WHO konstaterat i en rapport som publicerades för drygt ett år sedan. Vårt nära samarbete med Karolinska Institutet i de här frågorna visar också med all önskvärd tydlighet vilka möjligheter som finns.

Är det något som jag är stolt över – och det är väldigt mycket som jag är stolt över när det gäller kulturlivet och de kulturverksamheter som Region Stockholm på olika sätt är involverad i – så är det just detta med kultur och hälsa och det fantastiska kunskapscentrum som vi har byggt upp och det nära samarbete som vi också har med Karolinska Institutet.

Jag håller nämligen helt med motionären om att det här området är väldigt viktigt och behöver utvecklas. Och vi behöver skapa ännu mer kunskap.

Vi ska inte glömma bort att det råder ett stort utanförskap utanför sjukhusen, kanske större än inne på sjukhusen, som innebär att människor inte i alla lägen har tillgång till detta fantastiska med den nya tekniken. Inte minst gäller detta på särskilda boenden men det gäller förstås också människor i det egna hemmet.

På sjukhusen finns det i alla fall nu tillgång till bra uppkoppling för ineliggande patienter. Det möjliggör ju att man kan använda sig av det digitala kulturutbudet. Även sjukhusbiblioteken och biblioteksverksamheten över huvud taget är i hög grad digitaliserad med många bra lösningar och erbjudanden. Där finns också avtal mellan till exempel Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms stadsbibliotek, så möjligheterna är ju stora.

Låt mig också slå ett slag för Konserthuset som ju inte kan ha någon publik på plats, men ändå erbjuder ett rikt utbud av konserter som vi alla kan ta del av på digital väg. Det är ju också någonting för den som av olika skäl inte kan komma ut eller kanske ligger inlagd på sjukhus att använda sig av även i tider när konsertsalongerna kan vara fullsatta.

Digitaliseringen har verkligen öppnat möjligheter och möjliggjort för publiken att möta kulturen men också gjort det möjligt för konstnärerna att nå ut med sina verk och sina uttryck på olika sätt.

Att fortsätta utvecklingsarbetet inom ramen för vårt kompetenscentrum ser jag som en viktig uppgift för oss, och jag tycker att intentionerna i motionen är något som vi helt ställer oss bakom. Det är ju så att det är precis i den riktningen som vi arbetar, och det är därför som jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut som innebär att motionen ska anses vara besvarad.

Anförande nr 235

T a r a T w a n a (S): Tack så mycket, Anna, för svaret. Det gläder mig att ni har samma intention som motionen.

Du nämnde att till exempel sjukhusbiblioteken är digitaliserade och att det finns e-böcker och wifi på regionens sjukhus. Det uppfattar jag som en absolut förutsättning, och det är jättebra. Och det fungerar utmärkt för någon som jag och du, Anna, som använder internet varje dag.

Motionens intentioner är att det ska göras en översyn av vad som har gjorts och av vad som kan göras för att öka tillgänglighet till kultur under en sjukhusvistelse. Det gäller till exempel för de grupper (ohörbart) äldre personer som sällan eller inte alls använder internet. De kanske inte har någon surfplatta eller smart telefon som du och jag har. Hur ska de kunna (ohörbart) appen som visar konst eller det som du visar (ohörbart) alla möjliga helt enkelt (ohörbart)?

Anförande nr 236

A n n M a r i E n g e l (V): Den här frågan om det digitala utanförskapet är ju en väldigt stor fråga i dag inte minst inom sjukvården. Det är ju särskilt många äldre och vårdbehövande som inte är inne i den här digitala världen. Därför har de inte heller tillgång till digital kultur.

Det är en viktig fråga som Tara Twana tar upp. Självklart ska alla sjukhus ha wifi och det ska vara lätt att låna e-böcker. Det ska vara lätt att ta del av det väldigt stora digitala kulturutbud som har kommit inte minst under coronapandemin.

Och vi tycker att kulturförvaltningen har svarat bra. Man arbetar med det digitala, och jag är säker på att man har goda ambitioner, men det räcker ju inte med att man har planer och strategier och inte ens att det finns teknik på plats. Man måste också in i verksamheten. Jag tror att det är avgörande att man har hjälp på plats, så att personal som är hemmastadd i det digitala kan hjälpa till. Det är klart att sjukvårdspersonalen inte har tid med det.

Det finns stora brister i det här avseendet, det har jag själv upplevt på många håll. Det finns ingen som kan hjälpa till med att tala om ens vilket wifi det finns eller så.

Karolinska har kommit ganska långt i utvecklingen, men de är i sitt yttrande ändå positiva till att man ska ge det här uppdraget till kulturförvaltningen, alltså att göra en handlingsplan. Därför tycker vi att det kan vara värt att pröva det. Vi har läst remissvaren och vi är beredda att bifalla den här motionen, men vill ändå ha sagt att det viktiga också är att man verkligen kan förankra det hela konkret.

Sedan kan jag inte låta bli att framhålla att allt vackert som sägs nu i yttrandena från olika håll om Kultur i vården är bra, men det måste finnas täckning för detta. I kulturnämndens budget för nästa år har anslaget för Kultur i vården halverats från 11,5 till 6 miljoner, och detta drabbar ju det bokningsbara kulturutbudet, förvisso mest analogt, men ändå begränsas tillgången till kultur. Detta har vi reserverat oss emot, och vi hoppas verkligen att alla de här vackra orden om betydelsen av kultur i vården som ju alla känner till också ska kunna avspeglade sig konkret i den verksamhet som kommer ut i våra vårdinstitutioner.

Vi yrkar bifall till motionen, men vi vill också framhålla att det här måste ske inte bara i ord utan också i verkligheten!

Anförande nr 237

Bengt Larsson (V): Ordförande, fullmäktige! Det är ju självklart att man som patient och under längre sjukhusvistelse ska ha tillgång till wifi och bra sådan dessutom.

Såvitt jag förstår är det väl lite så och så med wifi på de olika sjukhusen. På vissa avdelningar på ett sjukhus kan man ha bra wifi, på vissa andra har man mindre bra uppkopplingar, vilket gör att det kommer stötvis, och det här kan också skilja lite inte bara inom ett sjukhus utan också mellan olika sjukhus.

Det behövs ju också, som en tidigare talare har berört, en digital kompetens för att komma åt det här utbudet. Äldrecentrum har i sin rapport Hur mår stockholmarna efter 65? konstaterat att den digitala förmågan blir allt lägre efter 65 år fyllda och senare, och naturligtvis ännu lägre i de högre åldersklasserna. Man konstaterar också att 20 procent av människor i åldern över 65 inte använder internet speciellt regelbundet utan saknar djupare kunskap om hur man ska hantera internet.

Precis som Ann Mari nämnde så krävs det ju att även den gruppen kommer åt de digitala möjligheterna. Jag vet naturligtvis att det är likadant utanför sjukhusen som innanför sjukhusens väggar. Sjukhusen skulle kunna stå för teknisk support till de patienter som önskar koppla upp sig men inte har egen förmåga att göra det.

Jag yrkar bifall till motionen!

Anförande nr 238

Michaela Haga (C): Det digitala utanförskapet i vårt moderna samhälle är ju ett problem och något som dessutom behöver hanteras på flera plan. När det gäller att motverka utanförskapet i samband med sjukhusvistelse så behöver ju de digitala tjänster som patienterna möter vara enkla att använda och enkla att använda för alla grupper.

Det är fråga om direkt tillgänglighet och inte enbart en digitaliseringsfråga. Tillgång till kultur via olika medier är ju ett område som kulturstrategin i regionen berör, vilket redan har nämnts i debatten. Den regionala biblioteksplanen omfattar också digital utveckling och digitalt utanförskap, och Kompetenscentrum för kultur och hälsa arbetar med att säkerställa tillgången till kultur inom vården.

Vi vill inte begränsa individer till låsta system för kulturellt utbyte, men vi behöver absolut säkerställa tillräcklig bandbredd för att hantera digitaliseringen också för de patienter som har egna abonnemang på olika plattformar så att de kan använda dessa.

Tillgång till wifi är absolut nödvändigt, men vi behöver också fortsätta det arbete som görs inom ramen för digitaliseringen i stort och även stötta de grupper som behöver det allra mest.

Digitaliseringsomställningen och utbudet utvecklas hela tiden, och därför måste också arbetet ske systematiskt och nära verksamheten. I IT-strategin och i strategin för god tillgänglighet görs det tydligt vilken nivå vi ska ligga på, att digitala tjänster ska ha en tydlig ägare inom organisationen och de också ska vara utformade för att motverka just det digitala utanförskapet.

Det primära är så klart att infrastrukturen ska finnas på plats och att tjänsterna också ska utvecklas kontinuerligt för att även öka tillgängligheten så att fler grupper ska kunna använda dem. Vi har ju pekat ut riktningen och anser att vi är på rätt väg.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens beslutsförslag om att anse motionen besvarad med hänvisning till det arbete som görs inom regionen!

Anförande nr 239

Daniel Forslund (L): Fru ordförande! Jag är väldigt glad över att den här frågan tas upp.

I det här sammanhanget talar vi oftast om just IT-stöd för vårdpersonal, men just den här typen av digitalt stöd för patienter som är ineliggande eller besökare på våra sjukhus och på vårdcentraler är extremt viktig.

Som konstaterats här under debatten, och som Anna Starbrink sade, så finns wifi av hög kvalitet utbyggt på samtliga sjukhus och på nästan alla våra vårdcentraler. Det gäller både i väntrum och i de vådrum där man kan vistas under längre tid.

På många sjukhus och alla de nya vårdavdelningar vi bygger har det också byggts in smarta TV-apparater som man enkelt kan koppla upp sig mot. Det kan vara bra exempelvis för barn men också för äldre att kunna använda modern teknik och se på allt från kultur till olika filmer.

Det finns också ett ganska avancerat program som gör det möjligt för dem som inte har tekniken själv att låna den. Det gäller bland annat det här med smart TV som finns på ganska många vårdavdelningar. Under pandemin har man också genom donation och genom samarbete med externa företag och egna inköp fått möjlighet att tillhandahålla patienter surfplattor eller datorer som de kan använda för att exempelvis kontakta anhöriga när man är isolerad i tider med covidsjukdom.

Jag vill också nämna att det nu är så att även kulturförvaltningen kan ansöka om medel ur region Stockholms innovationsfond, vilket man har gjort. Därmed har ett antal mycket intressanta innovationsprojekt kring just kultur i vården med digitala medier kommit till stånd. Man har exempelvis provat att ha filmade satsningar med *virtual reality* där man med VR-teknikens hjälp kan ge sig ut på en resa fast man är fast i en sjuksäng. Detta har prövats även inom äldreomsorgen i ett samarbete mellan regionen, Film Stockholm och Norrtälje kommun då man har provat att låta äldre besöka sin barndoms skärgårdsöar till exempel fast man inte kan resa i fysisk form under pandemin.

På samma sätt har patienter på Karolinska fått i projektform stå och dirigera Stockholms-symfonikerna från Konserthusets scen. Det har skett till exempel från sjuksängen genom ett VR-set på huvudet.

Det finns alltså väldigt många exempel på att vi faktiskt jobbar mycket konkret för att se till att kulturen finns tillgänglig genom digitala kanaler, särskilt för de patienter som ligger inne länge på sjukhusen och som då behöver en tydlig koppling till omvärlden, oavsett om det är kulturen eller om det är en närstående som kan nås genom den digitala tekniken.

Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 240

Ann Mari Engel (V): Jag vill en gång till understryka att det är väldigt bra med den tekniska utbyggnaden och att det finns innovationsprogram och en hel del spännande projekt med till exempel VR.

När det gäller den stora bredden så handlar det ändå mycket om personlig introduktion och hjälp med att sätta sig in i den här tekniken. Det är ju inte så lätt att sätta sig in i hela kulturutbudet. Det är jättefint att Konserthuset har konserter, som du nämnde, men man måste hitta dem och man måste förstå hur man gör. För att nå dit är steget ganska långt, tycker jag, från planerna till verkligheten.

Det är typiskt att det är Karolinska som har kommit väldigt långt i de här frågorna och som har wifi utbyggt. De tillstyrker det här förslaget om en handlingsplan, för de ser att man behöver arbeta mer med detta. Jag kan inte riktigt förstå varför ni avslår förslaget fast vi nog verkar vara ganska överens i sak om att det är viktigt.

Och som sagt, sedan får vi titta på hur mycket pengar ni egentligen satsar på det här när vi kommer till verkligheten. Det finns fortfarande väldigt stort behov av kultur som inte riktigt har mötts.

Anförande nr 241

Daniel Forslund (L): Det är mycket riktigt så att det inte bara är tekniken som behövs, det är också kompetensen att använda den, så klart.

Därför föreslår vi att den här motionen ska anses vara besvarad, för mycket av de här satsningarna pågår redan.

Vi har en omfattande satsning på digital kompetens och den har pågått under flera år i regionen. Vi kommer att stärka den ytterligare under det här året genom att jobba ”digifysiskt” med både digitala verktyg för sjukvård, om man säger så, och för att stödja patienter med att använda den teknik som finns på våra vårdinrättningar.

Vi tar till oss det förslag som du har, Ann Mari, att vi också ska kunna jobba ännu mer med detta att förklara utbudet och att det kanske borde finnas ansvariga på respektive sjukhus som kan jobba med detta. Det lägger vi in i planen för ett digitalt kompetenslyft.

Anförande nr 242

Tara Twana (S): Ordförande! Tack för en bra diskussion och bra inlägg! Vad gäller motionen är det viktigt att komma ihåg att väldigt mycket görs, vilket gör mig glad. Det här är viktigt, och att det finns olika utbud av kultur på sjukhusen är en grundförutsättning. Men vi får fortfarande inte glömma dem som uppger att de inte använder internet varje dag eller inte alls. Totalt handlar det om 6 procent av den svenska befolkningen. Nästan 3 procent uppger att de mer än sällan använder internet dagligen. Det är dessa målgrupper vi talar om.

Även om det finns wifi och ett kulturutbud är frågan hur det här ska gå till. En äldre person som vistas på sjukhuset har kanske inte tillgång till Ipad eller Iphone och vet kanske inte ens hur man ska söka sig till detta utbud utanför sjukhuset. Anna nämnde till exempel Konsert-
huset. Hur ska de kunna ta del av detta? Förr fanns en bibliotekarie som gick omkring på sjukhusen med en bokvagn för att man skulle få möjlighet att läsa något. Även andra talare har påpekat att det behöver finnas ett stöd för tekniken. Det måste också finnas en möjlighet att låna utrustning under sjukhusvistelsen.

Frågan är hur ni ska säkerställa att dessa målgrupper får tillgång till kulturen genom att låna utrustning och därigenom få tillgång till det utbud som vi har. Diskussionen visar tyvärr hur svår informationen är om vilket utbud som finns. Visst, det fungerar för dig och mig som är vana användare, men här talar vi om de personer som inte är vana, som är äldre och som redan är utanför. Det gäller inte minst under pandemitiden då de kanske har vistats på sjukhus under en lång tid. Hur ska vi kunna säkerställa detta? Det har jag inte fått svar på.

§ 16 Motion 2020:14 av Gabriel Kroon m.fl. (SD) om informationsinsatser mot hedersutsatta miljöer för en säker och personlig journalhantering (förslag 2021:8)

Anförande nr 243

Britt-Mari Canhasi (SD): Sverigedemokraterna har i en motion föreslagit att regionen ska inleda en informationssatsning riktad till de hedersutsatta miljöerna om vilka möjligheter som finns att skydda och säkra personlig information i journalsystem och nätjournaler. Åtgärder har vidtagits för att säkerställa ett skydd för dem som lever i hedersförtryck. Tillsammans med det regionala vårdprogrammet för våld i nära relationer ger det goda möjligheter att skydda journaler för dem som behöver det. Regionen menar också att informationen om hur man skyddar sina journaler och nätjournaler redan finns på 1177.se och på Vårdguiden och att det är tillräckligt. Därmed skulle en informationsinsats inte vara motiverad.

En stor del av ansvaret ligger på vårdgivare och vårdpersonal att informera och att uppmärksamma om en patient kan vara i riskzonen och behöva få sina journaler skyddade. Signalerna kan vara mycket svåra att uppfatta för någon vars kunskap om till exempel hederskulturers uttryck begränsas till en teoretisk introduktion i ämnet. Det är svårt och ibland kanske också omöjligt att under ett kort vårdtillfälle avgöra om exempelvis en kvinna utgör ett offer i en viss situation. Kvinnor kan uppleva att de har kontroll över en situation och ser kanske inte på sig själva som förtryckta just då. De kan också se att det finns fördelar med att ingå i en hederskultur och är kanske stolta över det.

Ofta har kvinnor anammat en strategi som kan fungera, och så länge allt fungerar utstrålar de kanske självsäkerhet utåt. Vårdpersonal kan få ett intryck som leder till att de bedömer att det inte finns någon anledning att just då ställa en ofta obekvämlig fråga. Det skulle ju kunna uppfattas som ett övertramp eller en kränkning. Det kan också förstöra eller riskera att förstöra förtroendet mellan vårdpersonal och patient, vilket många kanske är rädda för.

I en hederskontext där några förirrade ord kan orsaka misstro som snabbt måste ställas till rätta kan situationen hastigt bli hotfull. Vi tror därför att en riktad informationssatsning till

denna grupp är nödvändig för att få ett bättre genomslag. Vi vill uppnå ett slags betingning så att man när man är i en viss situation kopplar samman vad man har sett. Information om möjligheten att spärra journaler och hur man går till väga måste förbättras för dem som riskerar att utsättas. Skyddet och den säkerhet som finns för att värna den personliga integriteten mot intrång i journalsystemet behöver helt enkelt en bättre spridning. Jag vill därför yrka bifall till Sverigedemokraternas motion.

Anförande nr 244

Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige och alla åhörare! Att leva under hedersförtryck och riskera att utsättas för våld och andra kränkningar för den man är kan drabba flickor och pojkar, kvinnor och kanske även unga män. Det innebär en enorm frihetsinskränkning som vi aldrig ska acceptera. Det är ett fruktansvärt brott som på många olika sätt måste bekämpas. Det får aldrig någonsin relativiseras eller accepteras.

Den som lever i denna utsatthet måste få stöd och hjälp för att kunna känna sig trygg i sina kontakter med hälso- och sjukvården. För alla patienter i hälso- och sjukvården är det viktigt med sekretess, men för denna grupp är det kanske ännu viktigare att integriteten skyddas. För vissa patienter i en särskilt utsatt situation, till exempel om man lever under hedersförtryck, behövs särskilda åtgärder och informationsinsatser. Sådana görs också.

Det finns lättillgänglig information om detta på 1177.se. Det handlar till exempel om hur man kan försegla sin egen journalåtkomst och hur man bör agera. Det finns också information om e-tjänsten Journalen. Detta är jätteviktigt.

För vårdgivarna är det också viktigt att ha kunskap. Precis som vi här har hört beskrivas är detta inte en självklarhet för alla de 43 000 medarbetare i vården som finns bara i vår egen organisation. Därför är det oerhört viktigt att informationen finns tillgänglig och att frågorna diskuteras runt om i vården för att man ska hålla sig medveten om den situation som många människor lever i. Vi har vidare ett resurscentrum där man kan få stöd och vägledning, och nu har vi också en handlingsplan.

Sammantaget bedömer jag att vi redan i dag gör de insatser som efterfrågas i motionen. Vi är naturligtvis alltid beredda att utveckla informationen men också innehållet i olika tjänster utifrån ny kunskap och det behov som kan finnas. Men i dagsläget ser vi att det som motionärerna föreslår redan görs. Jag yrkar med detta bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 245

B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag vill poängtera att personer som lever under hederskulturellt hot och våld ibland saknar möjlighet att ta del av samhällsinformation. Även om patienten får information om hur man spärrar sina journaler kanske man inte där och då tar till sig den information som man inte behöver då eller som man tror sig inte behöva senare. Kanske upplever patienten att det där och då inte finns någonting att frukta. Vi tar inte till oss mer än det som är aktuellt för stunden. Överflödigt information försvinner ur minnet. Det är först när en situation uppstår som också behovet uppstår. Då kan det ofta vara för sent. När något behöver göras omedelbart finns det inte tid, och man har heller inte tid att ta reda på hur man ska gå till väga.

Det är bra att Region Stockholm har ett system för att säkerställa att journaler och nätjournaler kan skyddas från intrång. Men det är viktigt att komma ihåg att det är relaterat till svensk majoritetskultur och svenskt rättssystem där hederskulturen uppfattas som ett problem. För den som är fostrad in i hederskulturen uppfattas det inte alltid som ett problem. Det kan också uppfattas som något normalt, och då kan man inte, och vill heller inte, se att det är ett problem som omger en.

Att så är fallet vittnar de så kallade balkongflickorna om. Det är de som med jämna mellanrum återkommer i tidningsrubrikerna. Det handlar om en kvinna som föll eller knuffades. Hon förblir anonym, och vi får aldrig något namn på henne. Hon såg allvaret när det var för sent. Detta vill vi försöka förhindra.

Budskapet i en riktad informationsinsats tränger sig på undermedvetet. På så vis kommer man kanske i tillräckligt god tid ihåg detta och hinner agera. Då får inte okunskap om hur man spärrar journaler eller nätjournaler bidra till att man utsätts för brott.

§ 17 Motion 2019:47 av Jens Sjöström (S) om sommarlovskort för barn och unga (förslag 2021:9)

Anförande nr 246

Regionrådet Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Barns och ungdomars förutsättningar skiljer sig åt i vårt län liksom i många andra delar av landet. Möjligheten att åka iväg över sommarlovet är för vissa en självklarhet, något som de ser fram emot. För andra är det bara en dröm. För att ge alla unga möjligheten att oavsett föräldrarnas inkomst kunna åka på utflykter och fritidsaktiviteter eller ta sig till sommarjobb införde regeringen tillsammans med Vänsterpartiet 2018 gratis sommarlovskort för alla mellan 12 och 18 år. Året efter var det borttaget i den M–KD-budget som en majoritet röstade för. Sedan dess har vi socialdemokrater kämpat för att regionen själv ska införa detta.

Jag vill naturligtvis tacka för svaret på min motion, som verkligen haft en lång beredningstid. Det har tagit tio månader från trafiknämndens behandling till regionstyrelsens behandling nu i januari. Motionens första att-sats handlar om att införa gratis sommarlovskort sommaren 2020, vilket nu med råge har passerat varför också vi föreslår att den avslås. Det svar som nu ges på motionen skiljer sig åt från yttrandet i trafiknämnden i mars 2020, då pandemin just hade gjort sitt intåg i Sverige och då man ännu inte kunde se dess förödande konsekvenser för samhället.

Självklart ska alla som inte måste resa avstå från att åka kollektivt för att minska trängseln under pandemin. Om detta är vi helt eniga. Men svaret från den politiska majoriteten i trafiknämnden före pandemin visar på den politiska oviljan att införa gratis sommarlovskort. Det är något som vi socialdemokrater har som förslag i vår budget, tvärt emot vad som hävdas i svaret, som därmed är fel.

I motionen föreslås också att man ska utreda en permanent och avgiftsfri kollektivtrafik för barn och skolungdomar mellan 12 och 19 år under samtliga skollov. I dag finns fritidskort att köpa, och de omfattar loven under terminerna. Det är bra men inte helt tillräckligt. Vi vet att kostnaden är tung för många familjer med flera barn. Därför vill vi också reformera fritidskortet med ett viktigt steg. De unga i familjer som inte har råd att köpa fritidskort ändå får möjlighet att åka kollektivt och delta på lovaktiviteter. Hur många dessa är och hur stor kostnaden därmed blir behöver utredas.

När pandemin är över och vi på ett säkert sätt åter kan röra oss i samhället väntar den stora uppgiften att få fler att resa kollektivt för klimatets liksom för intäkternas skull. Även uppgiften att utjämna klyftorna i samhället och att ge alla ungdomar möjligheten att resa återstår.

Majoriteten försöker nu med dimridåer i svaret åter undslippa sakfrågan och i stället misstänkliggöra Socialdemokraternas budgetförslag. Jag ser detta snarast som ett försök att undvika fokus från den egna bristande ekonomiska styrningen, de ständiga fördyringarna i investeringar och den höga kostnadsutvecklingen. Kollektivtrafiken är vårt läns blodomlopp, och att alla barn och ungdomar ska få likvärdiga möjligheter att använda den är en fråga om jämlikhet och om minskade skillnader. Jag vill därför yrka bifall till motionens andra att-sats

i enlighet med vårt skriftliga yrkande som vi hänvisar till och som vi även lägger fram här i fullmäktige.

Anförande nr 247

Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Denna motion baseras på ett initiativ som togs av Vänsterpartiet när de fick med sig Miljöpartiet och sedermera hela regeringen i ett tillfälligt försök om att införa avgiftsfria resor under en sommar. Detta välkomnade vi i den blågröna majoriteten. Vi valde dessutom att fylla i de glapp som fanns genom att möjliggöra även för ungdomar som åker färdtjänst att kunna återropa dessa pengar och denna satsning under året i fråga.

Sedan dess har mycket hänt. Vi ska dessutom vara medvetna om att det inte har kommit några pengar från regeringen som har möjliggjort en fortsättning på detta, oavsett vilken partibudget som har gått igenom. Därtill kommer ett faktum som även återopas i svaret liksom i det underliggande svar som kommit från trafikförvaltningens experter och regionledningskontoret, nämligen att det här tenderar att bli ett förslag som urholkar kollektivtrafikens ekonomi. Det kommer i en tid då vi har skäl att snarare ställa oss frågan hur kollektivtrafikens ekonomi kan förstärkas för att bli uthållig både i och genom pandemin.

Uppdraget från den regionfullmäktigeförsamling som har att ta ställning till motionen har varit väldigt tydligt. Det är att göra en genomlysning av verksamheten med sikte på att kunna bära verksamheten både under pandemin och därefter. Genomlysningen gäller både intäktssida och utgiftssida liksom mycket annat. Det är ett stort och omfattande arbete som inte gynnas av att man ständigt återkommer eller försöker rycka loss aldrig så populära om än ofinansierade delar, var sig det gäller taxsystemet eller trafikutbudet.

Vi har skäl att låta våra experter titta på frågor som dessa som gäller hur kollektivtrafiken bäst kan ta sig igenom pandemin men också återställas efter den. Mot denna bakgrund markerar vi från regionrådsberedningen att det här tenderar att vara ett förslag som går emot pågående pandemibekämpning. Det är också tveksamt om man ska prioritera detta eller rycka loss något på detta sätt med tanke på vår oerhört ansträngda ekonomi, som beror på att vi till följd av statliga restriktioner kör trafiken fullt ut utan att få en fullgod kompensation från regeringen. Det är något som också tydligt har påpekats från regionfullmäktige i det budgetbeslut som fattades förra året.

För övrigt måste man finansiera sina förslag över tid. Detta finns det skäl att återkomma till gång efter annan när det gäller de förslag som många gånger läggs av inte minst oppositionspartiet Socialdemokraterna. Man kan snabbt se att det saknas belägg för hur saker och ting ska finansieras. Om förslag inte tydligt finansieras finns det alltid en överhängande risk att de direkt slår mot den verksamhet som man säger sig värna. Vi vet ju vilka som betalar priset när vi ska skära ned inom trafiken, glesa ut den eller stoppa viktiga framtidssatsningar. Det blir just de som i motionen pekas ut som den viktigaste målgruppen.

Jag yrkar med detta bifall till regionrådsberedningens och regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 248

L i n a E l Y a f i (V): Ordförande! Vänsterpartiet välkomnar att Socialdemokraterna driver på för sommarlovskort för barn och unga. Det är ett förslag som vi fick igenom i budgetförhandlingarna med den förra regeringen. Sommarlovskortet gav barn och unga i Stockholmsregionen lika goda förutsättningar att åka kollektivt. Möjligheten att ta ett sommarjobb ska inte vara beroende av föräldrarnas inkomst.

Region Stockholm hade närmare hälften kvar av det statsbidrag man fick för sommarlovskortet, men man valde att låta pengarna gå till att förstärka SL:s resultat i stället för att låta

statsbidraget gå till det som det var avsett för. Vi kommer självklart att stödja sommarlovs-kort när pandemin är över.

Vi stöder motionen men hade gärna sett att man hade gått längre. Vänsterpartiet hade i sitt budgetförslag för 2021 en fullt finansierad taxereform med avgiftsfritt resande för barn och unga året runt och för pensionärer i lågtrafik. Vi ser det som en oerhört viktig jämlikhetsreform som ger alla barn och unga lika goda möjligheter att ta sig till sommarjobb och aktiviteter i regionen. Det skulle också ge bra förutsättningar för att de i framtiden väljer hållbara färdmedel.

Att öka andelen som reser kollektivt är avgörande för klimatet. En satsning på fria resor för barn och unga vore en reform som verkligen hade utgjort en omstart efter coronakrisen.

Anförande nr 249

M i c h a e l a H a g a (C): Herr ordförande! Det här är en lovvärd motion som Jens och Socialdemokraterna har skrivit. Att införa en avgiftsfri kollektivtrafik för samtliga skollov kanske låter bra, men just nu delar jag inte bilden av att en satsning med detta slags kreativ prissättning och administration är rätt väg att gå eller att den skulle göra störst nytta. Jag har dock en stor förståelse för de familjer som har det skralt i kassan och som vänder på varje öre för att få det hela att gå ihop. För dem blir transporter på slutraden en stor kostnad varje månad.

Vi befinner oss i en situation i vilken vi behöver se till helheten för att göra rätt saker, vilket också Kristoffer tog upp. Att få tillbaka resenärerna, att få fler att välja kollektivtrafiken efter pandemin samt att anpassa trafiken efter nya behov är knäckfrågor som vi kommer att behöva hantera. Därför ligger inte en satsning på lovkort högst upp på agendan.

Det försök vi hade med lovkort vittnade om en ganska bölig hantering. Jag behåller hellre en lågprisbild för denna målgrupp över hela året i stället för att låta vissa som är hemma över lovet åka gratis. Just nu behöver vi alla medel som finns för att kunna köra trafiken. Det innebär att vi inte kan öka kostnadsramen eller minska intäkterna ännu mer. Pengarna kommer ju någonstans ifrån och därför känns det mer prioriterat att genomföra det som vi har åtagit oss samt att göra den omställning som är nödvändig.

Det är självfallet nödvändigt att också se över biljettpriserna och på sikt kanske se på möjligheterna för prisdifferentiering. Jag har ingenting emot det. Men som ekonomin ser ut just nu och med den osäkerhet som råder inför framtiden är detta inte rätt väg att gå. Varje kostnadsökning, som ju en satsning som denna innebär, betyder att man tar pengar från ett ställe i budgeten och för över dem till ett annat. Till slut är det bara taxehöjningar eller skattehöjningar kvar till alla goda förslag som presenteras. Det är bättre att totalen ligger kvar med en hög subventionsgrad och rabatterat pris för barn, ungdomar, studenter och pensionärer.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 250

Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag vill inledningsvis vidimera väldigt mycket av det som har sagts. Låt mig börja med det som Jens sade. Det är naturligtvis på grund av att motionen har blivit liggande ett tag, vilket bland annat beror på coronahanteringen, som detta av självklara skäl inte är genomförbart år 2020. Vi kan heller inte göra det just nu då vi i kollektivtrafiken befinner oss i ett helt annat läge än vad vi var när motionen lades fram. Det har alla respekt och förståelse för.

Det vi enligt mig nu verkligen borde fokusera på och ta varandra i hand på är hur vi ska se till

att få en försäkring från framför allt den nationella nivån för den stora intäktsförlust som vi under coronaperioden gör inom kollektivtrafiken. Samtidigt har vi i majoritetens budget tagit ett stort ansvar för att disponera om det som förhoppningsvis kan bli ett överskott under året och därigenom täcka upp för 2021 års biljettintäktsförluster.

Vad jag vill komma till är något som flera andra har varit inne på. Under perioden efter coronapandemin kommer förmodligen hela Kollektivtrafiksverige ha en anledning att fundera över kollektivtrafikens långsiktiga affärsmodell och ekonomiska uthållighet. Vi kommer att befinna oss i en annan verklighet än den vi befann oss i före coronapandemin. Jag är inte säker på att jag heller i ett sådant scenario kommer att trycka på att gratis sommarlovskort för unga är det bästa sättet för att återstarta kollektivtrafiken. Men jag tror absolut att vi måste vara beredda på att se över prisbilden för de kollektiva resorna och hur vi kan åstadkomma en konkurrenskraftig kollektivtrafik där vi tar tillbaka resandeandelar från biltrafiken till kollektivtrafiken. Det kommer att bli den stora utmaningen för kollektivtrafiken under kommande år.

Anförande nr 251

Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Låt mig först vända mig till Michaela Haga och Tomas Eriksson. Jag gläds naturligtvis över att vi i grunden delar uppfattningen att förslaget är bra. För egen del hade jag dock hoppats att ni även skulle gå med på den att-sats, som enligt mig är ganska ofarlig och rimlig. Den handlar om att utreda de ekonomiska konsekvenserna för att veta vad vi talar om. Det gäller förmodligen inga jättehöga kostnader, men förslaget skulle ge barn och ungdomar i vårt län mer likvärdiga förutsättningar att fira sommarlov. Att-satsen omfattar framför allt även de lov som inträffar under terminstid, och förslaget kan då inbegripa de familjer som i dag inte har råd att köpa ett fritidskort som gäller en termin. De har alltför låg inkomst för att göra det.

Problemet med dagens system är att de familjer som har pengar att lägga ut i början av terminen får en lägre kostnad per månad än de stackare som har en sämre inkomst. De får köpa korttidsbiljetter och får därmed högre kostnad per månad. Det blir en omvänd ordning i detta, vilket drabbar de familjer som många gånger har flera barn och som redan i början av terminen efter julen har svårt att lägga dessa pengar på sina barn och ungdomar.

Kristoffer talade om glapp som uppstår. Det är självklart att förslaget även ska omfatta de barn och ungdomar som är beroende av färdtjänst, vilket även SKR tryckte på. Vad som hände med sommarlovskortet 2018 berodde på det styre som vi har i Region Stockholm: De sista veckorna täcktes inte in av sommarlovskortet, vilket gjorde att många blev extremt upprörda och även väldigt förvånade.

Förslaget går inte emot pandemibekämpningen. Det handlar om att ta nya tag och förbereda oss på vilka reformer och förändringar vi ska göra när vi har kommit igenom pandemin. Jag är helt övertygad om att vi måste göra många fler insatser för att få människor att återvända till kollektivtrafiken. Framför allt måste vi se till att få en ny generation som ser det som naturligt att åka kollektivt till fritidsaktiviteter.

Ett av de stora problem vi har i dag är att många använder bil på fritiden för inköp, fritidsaktiviteter och annat. Förslaget vore ett sätt att bereda väg för en ny generation att få ett annorlunda förhållningssätt till detta. Dessutom har kollektivtrafiken under de senaste tre fyra åren tappat resenärer till förmån för bilen, vilket är väldigt allvarligt.

Anförande nr 252

Regionrådet Eriksson (MP): Herr ordförande! Jag är precis som Jens besjälad av omsorgen om både de familjer som har det ekonomiskt tufft och klimatet. Vi måste vinna tillbaka marknadsandelar till kollektivtrafiken efter coronapandemin. Då måste vi dock vara

tydliga med att det som behövs är att brett se över vad som behöver förändras i kollektivtrafiksystemet och dess affärsmodell. Just nu har kollektivtrafiken tappat marknadsandelar både till biltrafiken och till andra hållbara resandeslag. Framför allt beror det dock på att resor över huvud taget inte genomförs. Det gör att helt andra frågor uppstår. Kanske finns ingen klokskap i att välja ut en särskild grupp och skapa gratis kollektivtrafik under en viss period. Vi behöver ha ett bredare synsätt än så på dessa frågor.

Ur ett strikt klimatperspektiv är gratis kollektivtrafik inte det som är poängen. Då måste vi titta på andra faktorer. Det finns dock starka sociala skäl till att göra det som du, Jens, är inne på.

Anförande nr 253

Regionrådet S e h l i n (V): Tack för en bra debatt! Jag har lyssnat på Michaelas, Tomas, Jens och Kristoffers inlägg och tror att vi har en ganska stor samsyn. Precis som Lina berättade har vi valt att gå ännu längre än vad Jens föreslår i motionen. Det gör vi för att vi vill ha en generation av unga som är vana vid att använda kollektivtrafiken, som har gjort det sedan de var små och som fortsätter att göra det när de blir vuxna och mer köpstarka.

En av orsakerna till att många familjer väljer att ha bil för att till exempel skjutsa barn och unga till fritidsaktiviteter eller tillsammans göra utflykter på helgerna är den beräkning de gör av månadskostnaderna. Om det vore fritt för barn och unga under lov eller under hela året kommer det att hjälpa familjer.

Det tråkiga med reformen för sommarlovskortet var att den byggde upp en väldig förväntan hos många barn och unga i områden där man i vanliga fall kanske inte har SL-kort om att det skulle fortsätta. Det är denna förväntan vi måste svara på med något slags reform för barn och unga. Jag tänker också på terminskorten, som ändå skapar viss administration för föräldrar och skolor att hantera. Om det fanns ett fritt resande för barn och unga skulle man slippa denna administration.

Jag håller absolut med om att det här är något som man måste titta på utifrån ett långsiktigt perspektiv. Det handlar som sagt om att få tillbaka resandet i kollektivtrafiken efter pandemin. Det handlar också om att skapa en generation av unga människor som inte ser bilen utan kollektivtrafiken som förstahandsval och som är vana vid det. De kan dessutom trycka på; det är vårt argument. Den unga generation som är van vid att åka kollektivt kan trycka på för satsningar på kollektivtrafik. Att fler reser med kollektivtrafik är vad som behövs för att minska klimatförändringarna i vår region.

Anförande nr 254

Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Låt mig ta upp något som jag tycker är lite osmakligt i det svar som är utskickat. Det handlar om ett misstänkliggörande som återigen riktas mot andra partiers budgetar. Det finns till och med en del lögn i svaret. En lögn gäller det som jag lyfte upp tidigare, nämligen att vi inte skulle ha någon budgetpost för detta i vårt förslag till budget. Det är inte korrekt. Det finns svart på vitt och är väldigt tydligt. I svaret hävdar man också att majoritetens budget innehåller reserver som säkrar upp kollektivtrafiken på kort sikt. Jag förmodar att man med det avser 2021 och att man menar att detta inte skulle finnas i vår budget.

Jag konstaterar att vår budget som vanligt beskriver skillnaderna i jämförelse med den moderatledda majoritetens budget. Om vi inte anger något annat har vi alltså ingen avvikelse från den budget som majoriteten föreslår vad gäller tänkta investeringar. Men i detta fall kan man emellertid konstatera att det inte finns någon post i majoritetens budget som har detta syfte. Det har vi också fått bekräftelse på från en tjänsteman på regionledningskontoret. Det är viktigt att man ger en korrekt bild i de yttranden som förs fram.

Anförande nr 255

Regionrådet T a m s o n s (M): Låt mig återgå till den kanske viktigaste frågan, det vill säga återstarten av kollektivtrafiken. Det handlar om ett par saker. Det handlar om uthållighet i och genom den pandemikris vi just nu genomgår. Vi måste få regeringen att fullt ut kompensera kollektivtrafiken i hela landet för intäktsbortfallet. I hela Sveriges kollektivtrafik tas ett stort samhällsansvar, som i den svenska kontexten inte backas upp på samma sätt som vi kan se i omvärlden. Det här var den ena viktiga delen.

Med denna grund lagd kan vi också ta oss an återstarten. Som den blågröna koalitionen är inne på i de uppdrag som är givna i budgeten finns det skäl att se på hela kollektivtrafiken. Det gäller intäktssidan, biljettsystemet, utbudssidan och idéer om hur vi kan utforma incitament och styrmekanismer i en bredare kontext. Vi behöver också ta in mycket av forskningen som verkar säga att det är viktigare att bejaka restid, tillgänglighet, pålitlighet, komfort och trygghet än att ensidigt se på biljettpriser. En del av de studier som har gjorts verkar landa i att man får mer valuta för pengarna om man vill rädda klimatet eller om man vill öka kollektivtrafikresandet genom att satsa på utbudssidan snarare än att minska intäktssidan.

Vi får säkert skäl att återkomma till detta. Men just nu är tiden inte riktigt mogen för det här. Nu gäller idén om att hålla ut i kollektivtrafiken. Parallellt med detta måste man titta på uppstarten. Det är ett jobb där man måste tänka brett och låta väldigt många röster komma till tals. Man måste lyssna mycket på expertisen. Jag är helt övertygad om att vi på så sätt kan se till att den SL-trafik som vi har lyckats låta rulla under pandemin också kommer att rulla efter pandemin. Det är precis detta som vi med stolthet har blivit vana vid i denna världens nästbästa kollektivtrafikregion. Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 256

Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Tack, Kristoffer! Det är helt rimligt att föra en sådan diskussion. Låt oss också göra det! Frågan om återstart och vilka möjligheter som finns att få tillbaka resenärer men också få över resenärer till kollektivtrafiken har diskuterats under lång tid under pandemin. Men det har inte varit några samtal om hur en sådan återstart ska se ut som har gått över blockgränserna. Jag tycker att det är viktigt med en öppen dialog i trafiknämnden, eftersom vi har ett gemensamt ansvar. Det gäller både klimatåtaganden och sådana frågor som handlar om hur hela länets tillväxt ska kunna gynnas.

Vi har ett enormt behov av att förstärka trafiken så att också tillväxten i vissa delar av vårt län kan bli tydligare. I dag avstår en del från att investera i företag i delar av vårt län för att de inte tycker att kollektivtrafiken är pålitlig eller tillgänglig. Man tycker dessutom att restiderna är för långa. Det här är något som vi tidigare har tagit upp, så det gläder mig att även Moderaterna tycker att det här har blivit viktigt.

Anförande nr 257

Regionrådet T a m s o n s (M): Där gav Jens Sjöström delvis svar på en del av det som är problemet med motionen, det vill säga att det finns många fler parametrar om man vill vara ansvarsfull vad gäller kollektivtrafiken och se alla de behov som den måste fånga upp i en växande och dynamisk storstadsregion. Vi har en gemensam ambition att titta på dessa frågor.

Det här är en större fråga än något som bara gäller Region Stockholm. Det är även en fråga för regeringen och hur regeringen väljer att kompensera eller inte kompensera kollektivtrafiken för dess samhällsinsats i och genom krisen. I återstartsberäkning är det också en fråga för hela Sveriges kollektivtrafik. Inom ramarna för mitt ordförandeskap i Svensk

Kollektivtrafik har jag samlat till flera diskussioner om detta. Jag har också öppnat för en bred diskussion för hela Sveriges räkning. Jens Sjöström sitter i denna styrelse och får gärna delta i dessa diskussioner. Jag tror att svaret inte bara kommer att vara lokala eller regionala eller ens nationella åtgärder utan i hög utsträckning internationella åtgärder för hur man återstartar livsnerven i kollektivtrafikens hållbara tillväxt efter pandemin.

Anförande nr 258

Regionrådet Sjöström (S): Det här är en jätteviktig fråga, och jag ser framför mig att vi också behöver göra gemensam sak för att diskutera med regeringen om fortsatta och ytterligare insatser krävs. Vad vi konstaterar är att om vi inte kommer till rätta med både intäktsstappet på grund av corona och, inte att förglömma, det stora tapp som har varit i förhållande till antalet invånare. Vi har haft en ökning av antalet resenärer som i princip har motsvarat ökningen av antalet invånare i länet, men vi har inte tagit några nya andelar. Det innebär att finansieringen av de investeringar som nu görs kommer att brista. Vi behöver ju ha ökade intäkter även för denna del.

Det vore jättebra, Kristoffer, om ni yrkade bifall till motionen och den andra att-satsen, för då har vi i alla fall gjort en utredning av flera som kan behövas för att veta vilken materia vi har framför oss när vi ska diskutera återstarten. Detta är en del. Den har socioekonomisk tyngd, vilket är viktigt. Men för att kunna diskutera fortsättningen är det också viktigt att veta vilka siffror som behövs.

Anförande nr 259

Regionrådet Tamsöns (M): Allra bäst hade, Jens Sjöström, varit om Socialdemokraterna hade yrkat bifall till den blågröna koalitionsbudget redan i höstas. Där väcks alla dessa frågor och i den ges dessa uppdrag till trafikförvaltningen och trafiknämnden så att de kan titta vidare på det här i en vidare kontext. Där finns också många av de frågeställningar om de andra delar som du nämnde. Dessutom hade vi sluppit det som du hyste oro för, det vill säga en debatt där vi ifrågasätter hur ni i ert alternativförslag får ihop siffrorna och ekonomin. Då hade vi fått en bra uppslutning kring alla de punkter som denna debatt delvis har handlat om.

Vi har skäl att återkomma till frågan. Vi ska ta ansvar för Stockholmsregionens kollektivtrafik i, igenom och efter den pandemi som vi just nu genomlever.

§ 18 Motion 2019:57 av Msciwój Swigon m.fl. (SD) om att utreda återutbyggnaden av Roslagsbanan från Kårsta till Rimbo (förslag 2021:10)

Anförande nr 260

Msciwój Swigon (SD): Herr ordförande, åhörare! Jag vill först berätta lite om förslaget. Roslagsbanan är en central del av kollektivtrafiksystemet i den nordöstra delen av Stockholms län. I dag är den en förutsättning för många människor att kunna ta sig till arbete, vård, skola och fritidsaktiviteter. Roslagsbanan genomgår i dag en välförtjänt uppgradering med nya spår och vagnar och får en ny depå i Vallentuna. En utbyggnad med nya sträckor har också övervägts. Det gäller en förlängning till Arlanda alternativt till Rimbo i Norrtälje kommun och slutligen en förlängning till city, vilket är det dyraste och mest komplicerade förslaget av dem som tidigare har diskuterats.

Av dessa tre projekt har endast förlängningen till city antagits i Stockholmsförhandlingen. Förlängningen av Roslagsbanan ska ske via en tunnel förbi Odenplan till city som slutstation. Kostnaden för förlängningen prognostiserades ursprungligen till 6,5 miljarder kronor. Den sista prognostiserade siffran är 7,1 miljarder kronor. Det finns självfallet en potentiell risk att den slutliga prislappen skenar likt den nuvarande tunnelbaneutbyggnaden och projektet

Slussen. Det här är egentligen ett väldigt påkostat projekt för Sveriges sista kvarvarande smalspåriga järnväg med reguljär tågtrafik.

Närheten till Arlanda, Uppsala och Stockholm gör Rimbo i Norrtälje kommun till en attraktiv plats för nya bostäder och en växande verksamhet där omkring. Rimbo är enligt Rufs 2050 en landsbygdsnod med potential för nybebyggelse som ger bättre förutsättning för kollektivtrafikförsörjning och utveckling som både knutpunkt och bostadsort.

En förlängning av Roslagsbanan från Kårsta till Rimbo är en sträcka på ca 14 kilometer. Den bedöms vara konkurrenskraftig i jämförelse med andra trafikslag. Delar av den gamla banvallen finns kvar och kan återanvändas, vilket skulle innebära ekonomiska fördelar. En förlängning av Roslagsbanan till Rimbo har potentialen att bli mer attraktiv än busstrafiken i riktning mot centrala Stockholm, och det kan således innebära att det är trafikekonomiskt och samhällsekonomiskt lönsamt att ersätta den nuvarande busstrafiken med spårbunden trafik.

Vi anser därför att det är viktigt att man snarast möjligt utreder förutsättningarna samt kostnaderna för en eventuell förlängning av Roslagsbanan från Kårsta till Rimbo. Jag yrkar med det bifall till motionen.

Anförande nr 261

Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, ledamöter och de åhörare som finns kvar denna timme! Inledningsvis är det glädjande att i denna församling höra röster som vill rusta och bygga ut Roslagsbanan. Historiskt sett har det många gånger i Stockholms län och i denna församling snarare stått en politisk strid mellan dem som vill bibehålla Roslagsbanan och dem som rusta ned och kanske till och med lägga ned delar av banan. Där är vi inte nu. Det känns bra och positivt att det finns en bred politisk uppslutning kring Roslagsbanans betydelse.

Låt mig i och med detta återkomma till att vår kollektivtrafik befinner sig i en svår prövning. Det är något som tål att upprepas. Vi kör som bekant med full trafik, trots minskat resande. Det gör vi utifrån regler och restriktioner från regeringen och Folkhälsomyndigheten. Samtidigt som vi hanterar effekten av pandemin och försöker bidra till att minska smittspridningen står vi på tröskeln till eller är faktiskt mitt uppe i en historisk utbyggnadsfas. Parallellt med att vi bygger ut kollektivtrafiken gör vi betydande reinvesteringar och upprustningar av det vi har. Allt detta kräver tuffa prioriteringar.

För den blågröna koalitionen är det väldigt klart vad vi här och nu behöver fokusera på. Vi måste ta hand om det vi har. Vi ska långsiktigt trygga biljettintäkterna. Och vi ska prioritera de investeringar som bäst behövs i tid och rum och som möter flest människors behov. I detta finns det skäl att påminna om att den kollektivtrafik och infrastruktur som vi har behöver fungera väl. Det behöver den göra för att nyttan ska vara så bra som möjligt. Vi behöver biljettintäkterna och ett resande som finansierar både den trafik vi kör och den framtida utbyggnaden. Den framtida utbyggnaden behövs i sin tur för att möta en växande region.

Låt mig i detta sammanhang, med det konkreta förslaget om en nygammal sträckning av Roslagsbanan, konstatera att arbetet med den långsiktiga utvecklingen av kollektivtrafiken i Stockholmsregionen är något som pågår. Det sker inom ramen för arbetet med Kollektivtrafikplan 2050, som tar sikte på horisonten och framtida behov av smidiga och tillförlitliga kollektiva transporter i Stockholmsregionen.

I detta arbete kommer ett flertal potentiella projekt och stråk att lyftas fram och analyseras. Det kan mycket väl hända att en av de frågeställningar som man då landar i kan handla om en förlängning av Roslagsbanan norröver och de olika stråk och sträckningar som kan tänkas

bli aktuella. Men det behöver sättas in i en helhet som ser till hela vårt trafiksystem och hur det ska utvecklas och hur olika trafikslag kan samspela på kort och medellång sikt. Det blir därför lite vanskligt att inte vänta in ett sådant brett arbete utan försöka föregå det genom att tillsätta en utredning om en mångmiljardsatsning som därmed inte kan sättas in i ett sammanhang. Kanske är detta heller inget vi med handen på hjärtat just nu kan garantera att vi i närtid kommer att kunna satsa medel på för att förverkliga. Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 262

Lina El Yafi (V): Ordförande! Vänsterpartiet vill se mer tillgänglig kollektivtrafik så att fler kan välja den framför bilen. Som redan många har sagt behöver den andel som reser kollektivt öka.

Roslagsbanan går genom områden där människor bor. Rimbo är ett inflyttningsområde med närhet till Uppsala. Jag yrkar dock inte bifall till motionen, men i vår budget har vi lämnat förslag på ett uppdrag till trafikförvaltningen att utreda möjligheten till en förlängning av Roslagsbanan till Rimbo. Vi vill också ge trafikförvaltningen ett uppdrag att utifrån ett bredare perspektiv utreda hur kollektivtrafiken i hela nordvästra regionen, Rimbo och omgivningen kring Märsta, Sigtuna och länsgränsen mot Uppsala, kan stärkas. Vi vill också att man tittar på möjligheten att införa matarbussar till Kårsta och att busslinjer som i dag slutar nära Kårsta kan förlängas dit.

Vänsterpartiet stöder inte en förlängning av Roslagsbanan till T-centralen. Vi är också emot en förlängning till Arlanda. Om den ska dras bort från Östra station är det bättre att den dras till Odenplan för att möjliggöra bostadsbyggande.

Anförande nr 263

Michaela Haga (C): Precis som Msciwoj nämner i sin motion pågår en historisk utbyggnad av kollektivtrafiken. Visst är det en fin känsla att få vara med om det och vara en del av det. Roslagsbanan är aktuell, både för att den nu upprustas och moderniseras. Den får också dubbelspår. Den ingår dessutom i storstadssatsningen inom ramen för Sverigeförhandlingen, som också nämns.

Jag beklagar att alternativet Roslagsbanan till Rimbo och Arlanda, som också fanns med i utvärderingen i de tidigare förhandlingarna, inte prioriterades, vilket berodde på de nyttoanalyser som gjordes. Vad som är positivt är dock att förlängningen till Odenplan och city prioriterades. Det ska bidra till att knyta ihop Roslagsbanan med inte bara tunnelbana utan också pendeltåg, fjärrtåg och regionaltåg.

Innan vi går fram med förslag om ytterligare utbyggnad av Roslagsbanan finns mycket som vi behöver lösa här och nu. Det är att med samlad kraft säkerställa att den utbyggnad av kollektivtrafiken som inryms i Sverigeförhandlingen och Stockholmsförhandlingen inte förhandlas om till Region Stockholms och våra kommuners nackdel. Vi måste både dra öronen åt oss och slå bakut när regeringen nu har utsett en förhandlingsperson som har ett uppdrag att begränsa statens finansieringsansvar. Regeringen verkar inte se sig själv som en likvärdig spelare i den överenskommelse som faktiskt består av tre parter.

Så länge Roslagsbanans förlängning till city blir av tror jag att en koppling till Rimbo på sikt skulle kunna bidra till att den totala investeringen skulle ge mer nytta för fler. Samma sak gäller också så länge det byggs fler bostäder utmed banan och i Rimbo. Nordostsektorn utvecklas, och det är viktigt att kopplingen till den regionala kärnan Täby–Arninge också förstärks.

Man måste dock ta saker och ting i rätt ordning. Det gör vi genom att titta på behov och nytta samt fastställer den kollektivtrafikplan som blickar in i framtiden. Framtiden får visa vilka steg vi ska ta, men vi måste göra saker och ting i rätt ordning.

Anförande nr 264

M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande! Jag vill först och främst tacka för det svar som jag har fått från Kristoffer Tamsons. Det verkar som att man i dag generellt sett är positiv till att bygga ut Roslagsbanan till Rimbo. Jag tolkar det som att det är något som ska ske i ett senare skede än i dag. Det ser jag lite som ett orosmoment. Det här är ju ett mindre projekt om man jämför med det som regionen har åtagit sig i dag. En utredning i detta fall skulle ge ett tydligt besked eller medskick till alla som berörs om att man har en vilja att genomföra det här.

Vi har redan utrett en utbyggnad av Roslagsbanan till exempelvis Arlanda. Det visade sig att det kanske inte är särskilt fördelaktigt. Det är i varje fall dyrt. Det finns därför en möjlighet att utreda det tredje alternativet som man ännu inte har gjort. Det är också anledningen till att jag vidhåller mitt yrkande om bifall till motionen. En utredning vore bara givande i den här situationen, särskilt med tanke på att det verkar finnas en majoritet för att anta förslaget. Vänsterpartiet uttrycker ett intresse för det här. Centern verkar också positiva till det.

Vad gäller Stockholmsförhandlingen tror jag att det blir en senare fråga. Vi kan gärna diskutera den, särskilt vad gäller de ökade kostnaderna och hur de ska kunna hanteras. Visst kommer detta att påverka kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm med miljardbelopp. Detta hoppas jag dock att vi kan göra nästa gång regionfullmäktige sammanträder eller gången därefter.

Jag tackar återigen för alla svar och jag tackar alla som har deltagit i debatten.

§ 19 Motion 2020:10 av Catarina Wahlgren (V) om frakturkedjor (förslag 2021:11)

Förste vice ordföranden: I detta ärende är Irene Svenonius tillförordnad föredragande, men hon har överlåtit diskussionen och föredragandet till Maria Fält från Kristdemokraterna.

Anförande nr 265

C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Det var synd att inte Irene Svenonius kunde delta. Vi deltog båda vid osteoporosdagen, så jag trodde att det var hon som skulle svara på motionen.

Ett av de fyra vanligaste sjukdomstillstånden för personer över 65 år i Sverige är osteoporos eller benskörhet. Cirka 30 procent av dem som drabbas av en höftledsfraktur avlider inom ett år. De som överlever får ett liv med nedsatt rörelseförmåga. Dubbelt så många kvinnor som män drabbas av detta.

Möjligheterna för vården att behandla och förebygga frakturer vid osteoporos är ganska enkla. Det handlar om riskbedömning, sammanhållna vårdkedjor och frakturprevention. Det handlar inte om några dyra läkemedel eller dyra behandlingar, utan det är relativt enkelt och billigt. Det känns lite som att regionens arbete på området står och stampar. Tidigare har man sagt att man väntar in verksamhetens initiativ, och man väntar på nationella riktlinjer. Dessa riktlinjer finns nu. Socialstyrelsen har satt prio ett på diagnosen osteoporos.

I Region Gävle har man haft fungerande frakturkedjor sedan 2016 utan nationella riktlinjer. I

Region Stockholm finns ett fungerande arbete kring osteoporos i Norrtälje. I övrigt har personalen sagt sig sakna tydliga politiska direktiv för hur man ska arbeta med osteoporospatienterna.

I svaret sägs att man håller på med detta och att man har gett ett uppdrag. Men när kommer vi att få se att något faktiskt händer på området?

Anförande nr 266

M a r i a F ä l t (KD): Tack, Catarina, för en väldigt angelägen motion! Jag har själv varit i kontakt med Osteoporosförbundet, även om det nu är några år sedan. Jag vet att detta är mycket angeläget.

Motionen skrevs för drygt ett år sedan. Det är tråkigt att det skulle ta ett helt år innan den debatterades. Nu är vi dock här och ska behandla motionen.

Jag vill yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut att anse motionen besvarad. Det som Catarina föreslår är en frakturkedja för sekundärpreventionen, att det ska införas i Region Stockholm. Det är precis det som nu sker. De regionala programområdena för rörelseorganens sjukdomar respektive endokrina sjukdomar har fått i uppdrag att tillsammans ta fram ett regionövergripande vårdförlopp gällande osteoporos enligt Socialstyrelsens riktlinjer, det vill säga en frakturkedja.

I Socialstyrelsens riktlinjer för den här sjukdomen är en frakturkedja den mest prioriterade åtgärden, och det nämnde du också i ditt anförande. Du nämnde även att den drabbar hälften av alla kvinnor och en fjärdedel av alla män. Obehandlad leder den till återkommande frakturer, smärta och till och med till döden, och patienterna har stort behov av akutsjukhusens resurser.

Utmaningen med sjukdomen osteoporos ligger på systemnivå. Vården av osteoporos sträcker sig över alla vårdnivåer. Det är av största vikt att en äldre patient som kommer in till sjukhuset med en så kallad lågenergifraktur, det vill säga en fraktur som uppstått med låg grad av yttre trauma, blir diagnostiserad med osteoporos och därefter följs upp i primärvården och inte lämnas vind för våg.

Länken mellan akutsjukhus och primärvård har inte fungerat optimalt, och följsamheten till läkemedelsordination är i dag alltför svag. Efter ett år är det endast 15 procent som fortfarande tar läkemedel mot sjukdomen. Här är det viktigt att primärvårdsstrategin fortsätter att implementeras, och där är fast angiven läkarkontakt en av de viktigaste punkterna. Att förebygga osteoporos bör också ingå i det arbete som pågår i de regionala programområdena, något som vi måste bevaka.

Jag är mycket glad att en frakturkedja snart är på plats. Jag har inget datum, vilket du efterfrågade för Region Stockholm, men vi är många som jobbat länge för att det ska bli verklighet.

Anförande nr 267

C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Det verkar som att vi är väldigt överens om vad som behöver göras. Ändå är motionen inte bifallen utan den anses besvarad. Då kanske det finns några saker som vi inte är överens om. Det jag bland annat undrar är varför det inte fungerar här när det fungerar i till exempel Region Gävleborg. Är det ett tydligare ansvar som måste läggas ut eller vad är det som inte fungerar?

Anförande nr 268

Maria Fält (KD): Att det fungerar i Gävleborg kan bero på att det är en välorganiserad förening som har drivit fram verksamheten. Det kan bero på att de har engagerade läkare eller annan sjukvårdspersonal som jobbat med just dessa frågor. Jag vågar inte svara på det. Det viktiga i Stockholm är att vi gör verkstad av detta. Du och jag med flera tycker att det antligen är dags för den här gruppen.

Man kan även lägga ett jämställdhetsperspektiv på frågan då det är flest kvinnor som drabbas. Kan det vara en anledning till att det ligger efter lite? Jag vet inte. Låt oss nu gå samman och bevaka att det blir verkstad också i Region Stockholm.

Anförande nr 269

Catarina Wahlgren (V): Jag är alldeles övertygad om att det handlar om att det är kvinnor som drabbas oftare och dessutom äldre kvinnor. Det man sade från verksamheten på den föredragning som vi var på tidigare var att de saknade politiska direktiv för att starta arbetet. Det finns människor som vill jobba med det här. Det är det som de fått i Gävle, tror jag, och därför måste ni som är styret i politiken vara tydligare med att arbetet kommer i gång.

Anförande nr 270

Regionrådet Alkurd (S): Stort tack, Catarina, för en bra motion! Den är i linje med vad vi socialdemokrater vill se, och därför vill jag yrka bifall till motionen.

Precis som Catarina sade finns det ett engagemang hos vårdpersonalen, särskilt hos dem som sysslar med den här frågan. Det har påpekats att det från politiken behöver komma tydligare riktlinjer och beslut om att införa frakturkedjor. Av den anledningen – för att skicka de tydliga signalerna – tycker jag att det är viktigt att motionen bifalls.

Vi har en engagerad profession och vi har engagerade patientföreningar i detta vårdområde så det är inte brist på engagemang från det hållet. Snarare är det de politiska besluten gentemot förvaltningen som inte är tillräckligt tydliga beträffande införandet.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 271

Mehdi Oguzsoy (V): Jag tycker att motionen är jättebra, Catarina. Det är ett stort folkhälsoproblem att så många lider av benskörhet. Man kan med enkla medel förebygga, minska lidande och förbättra livsvillkoren för dem som finns i riskzonen. Man pratar om systematisk sekundärprevention som ger goda resultat. Det kan lätt fixas med en speciellt utbildad koordinator, till exempel en sjuksköterska som har specialkompetens och utbildning. Det skulle göra skillnad. Det skulle minska återfrakturer, minska dödligheten, och i slutändan skulle det minska samhällets kostnader och därmed på lång sikt vara en samhällsvinst.

Det är lite synd att man inte godtar förslaget utan hänvisar till utredningar och till nationella riktlinjer som Socialstyrelsen har. Det känns som att det dröjer alltför länge innan det kommer till handling, vilket vi tycker är synd. Det skulle göra stor skillnad om man kom i gång med arbetet så fort som möjligt. Det finns goda exempel både nationellt och internationellt. Glasgow i Skottland är ett bra exempel, och i Kalifornien har man arbetat på det sättet ganska länge.

Med det yrkar jag bifall till motionen.

§ 23 Interpellation 2020:39 av Bengt Larsson (V) om medicinska insatser för äldre som bor på särskilt boende

Anförande nr 272

Bengt Larsson (V): Ordförande och fullmäktige! Det har nu varit en pandemi i ungefär ett år, och det är uppenbart att det under pandemin funnits brister i den medicinska omvårdnaden, kanske framför allt när det gäller äldre. Det är ingen ny företeelse utan det har påpekats under, vi ska inte gå så långt tillbaka som till ädelreformen, men i alla fall de senaste 15–20 åren. Man har i många utredningar sagt att verksamheten är underfinansierad, kanske främst på den kommunala sidan. Det har varit känt, och därför kan man undra varför chefer och politiker i regionen inte tagit tag i frågan och uppmärksammat problemet. Detsamma gäller kommunerna. Inte heller där har man från chefers, medicinskt ansvariga sjuksköterskors eller för den delen läkares sida uppmärksammat problemet i någon större utsträckning. Även de har brustit. Hur kan det ha blivit på det sättet?

Vänsterpartiet har under många år försökt resa frågan, bland annat i den här församlingen, och krävt en fungerande sammanhållen vård med tydliga vårdkedjor och en tydlig ansvarsfördelning mellan sjukhus, primärvård och kommuner så att äldre patienter ska få en god vård, behandling och omvårdnad.

Med anledning av detta ställer vi fyra frågor, nämligen:

Är de medicinska insatserna för äldre personer tillräckliga för att äldre ska anses få en god vård och behandling?

Hur har du som ytterst ansvarigt regionråd försäkrat dig om att äldre personer får en god vård och behandling?

Anser du att organisationen med vårdval läkarinsatser är bra och ska finnas kvar samt fortsatt utgöra strukturen för hur regionen stöttar kommunerna? Om inte, hur anser du att organisationen bör kunna se ut?

Varför har inte vårdcentralerna i dag förutsättningar och resurser för att till exempel kunna ansvara för vissa särskilda boenden?

Anförande nr 273

Maria Fält (KD): Tack, Bengt Larsson och Vänsterpartiet, för att ni ställer dessa väldigt angelägna frågor! Jag måste göra dig besviken då jag inte är ytterst ansvarigt regionråd, men jag ska försöka svara ändå. Ni har också fått ett skriftligt svar som ligger i handlingarna.

Interpellationen tar upp en oerhört viktig målgrupp. De boende på våra särskilda boenden tillhör våra äldsta och mest sköra invånare, och vi har ett stort gemensamt intresse för dem, det hör jag också av det du säger. Kommunerna och regionen har lite olika ansvarsområden, kommunerna ansvarar för omsorgsverksamheten och regionen för hälso- och sjukvården. Tillsammans har vi varit under extrem belastning det senaste året. Många verksamheter har fått ställa om sitt arbetssätt. Till exempel har ASIH gått in och stöttat och genomfört insatser på de särskilda boendena. Palliativt kunskapscentrum har ställt om stora delar av sin verksamhet. Det jag hört genom deltagande i avtalsutskottet är att samverkan mellan kommunerna och regionen har utvecklats under pandemin, något som många vittnat om, och det är någonting positivt. Det är en viktig lärdom som vi måste föra vidare och fortsätta att arbeta med för att förbättra både omsorgen och hälso- och sjukvården för den här målgruppen.

På särskilda boenden är det kommunen som är ansvarig för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå, och sedan tar regionen vid med läkarinsatserna och genom primärvården.

Kommunen ska planera för att patienten får de medicinska insatser som läkaren ordinerar samt signalera till läkare när medicinska behov uppstår.

IVO, Inspektionen för vård och omsorg, gjorde en genomlysning, och vid sidan av den granskningen eller genomlysningen tillsatte vi i regionen under hösten två egna granskningar. Syftet var att öka kunskapen om dödsfall på särskilda boenden och relatera till covid-19-pandemin. Vi har samtidigt under tiden haft möjlighet att följa upp rapporterna. Det finns många viktiga slutsatser att dra både av IVO:s granskning och av regionens egen genomlysning. Till exempel behöver informationen och kommunikationen till patienter i palliativ vård och till deras närstående utvecklas. Det är väl en av de viktigare sakerna som framkommer i genomlysningen.

I den blågröna koalitionen budget för 2021 finns ett uppdrag att se över organisationen för läkarinsatser i särskilda boenden, inklusive avtal och uppdrag.

Anförande nr 274

Anne-Marie Strömberg (V): Pandemin har verkligen satt fingret på att det varit stora brister inom äldreomsorgen. Jag håller med mina partikompisar om att det inte började med pandemin även om det blivit mycket värre. Det har varit en fruktansvärt jobbig situation för alla som jobbar både inom sjukvården och inom äldreomsorgen.

Jag har tagit del av IVO:s rapporter. Det är en förskräcklig läsning, och därför är jag lite förvånad över interpellationssvaret. Jag hade hoppats på ett lite mer kraftfullt svar. Det handlar om mycket mer än brister i journalföringen och att vi behöver förbättra informationen och kommunikationen med patienter och närstående kring palliativ vård. Jag har tagit del av riktlinjerna både från IVO och från Socialstyrelsen, och om man tar den palliativa vården kan jag tycka att riktlinjerna är väldigt bra. Det ska göras brytpunktssamtal – check. Det ska göras individuella bedömningar – check. Man ska informera anhöriga – check. Det har inte fungerat under pandemin.

Det kanske har varit brister även tidigare, men nu har det blivit väldigt, väldigt tydligt. Nu finns oerhört många vittnesmål om anhöriga som inte har fått information och IVO:s redovisning är en förskräckande läsning; det handlar om många människor som inte fått den individuella bedömningen. Jag hade därför hoppats på ett lite rakare svar från ansvarigt regionråd, att nej, det har inte fungerat, jag är inte nöjd, det kommer att vidtas åtgärder för förbättringar, kraftfulla sådana.

Jag hoppas att vi i alla fall är överens om att sjukvården för äldre behöver förbättras. Det gäller alla, såväl de som bor i vård- och omsorgsboendena som övriga äldre inom geriatriken och inom hemtjänsten.

Anförande nr 275

Regionrådet Alkurd (S): Ordförande! Tack för en bra interpellation, Bengt Larsson! Vi socialdemokrater har lyft fram frågan om vården vid särskilda boenden vid ett flertal tillfällen med anledning av det som också lyfts fram i den här debatten. Att ha en vårdvalskonstruktion när det kommer till våra särskilt sköra äldre är inte speciellt gynnsamt om ändamålet är att skapa en sammanhållen vård, en kvalitativ sådan, men också säkerställa att det blir individuella bedömningar, behovsanpassad vård med mera.

Också jag är lite häpen över det skriftliga interpellationssvaret, men jag uppskattar att det muntliga svaret från de blågrönas sida, åtminstone från dig, Maria, tydliggör att man ser behovet av att förändra saker och ting när det kommer till vården av äldre. Det behöver definitivt ske, och det behöver ske omgående.

När det kommer till uppföljning och lärdomar av pandemiåret kan jag notera att det av verksamhetsberättelsen, som hälso- och sjukvårdsnämnden fått till sig och som ska behandlas på nästa veckas sammanträde, tydligt framgår att de fysiska bedömningarna varit oerhört få. Det i sig ger en fingervisning om hur det stått till med vården för särskilt sköra äldre. Jag hoppas att man åtgärdar det när rapporten kommer – om det brustit och de fysiska bedömningarna uteblivit och att det inte varit någon saktfärdighet eller senfärdighet med att åtgärda det. Vi kan inte ha det så att vi sätter våra sköra äldre i någon form av marknadsexperiment.

Anförande nr 276

Susanne Nordling (MP): Jag vill börja med att säga att pandemin verkligen har utsatt oss för en extrem situation, både vården och hela samhället. Vi har successivt fått lära oss att förstå verkningarna av den. Med det sagt vill jag på intet sätt förringa det trauma som många har genomlidit tillsammans med anhöriga som varit drabbade eller om man själv varit drabbad.

Vården ska ständigt jobba med förbättringsarbete. Därför har vi med tydlighet skrivit in i budgeten att vi behöver göra en utredning av de insatser vi har för särskilda boenden och äldre och hitta ett sätt att både höja kvaliteten och få en utveckling av den.

Vi behöver inse att det är viktigt att inte splittra upp så att många läkare går till samma boende. I stället är det viktigt att man kanske har ett team som har ansvar för ett boende, för alla äldre som finns där, att det finns ett tydligt samarbete med dem som är verksamma från kommunens sida och att det finns en sammanhållen struktur så att man även kan dela med sig av smittskyddskompetens och därmed ta ett helhetsansvar för boendet. På det sättet är det lite annorlunda än vårdcentralerna.

Däremot behöver jag betona frågan om att vi arbetar med en sammanhållen seniorvård. I det fallet har vi Sollentuna sjukhus som går i bräschen för att kunna hålla en sammanhållen struktur. Det som definitivt är något som ska kritiseras det är journalföring, både kommunen och också regionen.

Anförande nr 277

Bengt Larsson (V): Jag tackar för det muntliga svaret, det skiljer sig lite grand från det skriftliga svaret.

Jag kan konstatera att vi nog är överens om att det finns många individer som inte har fått tillräcklig vård under den här perioden, och att både region och kommuner har ett antal förbättringsåtgärder som man måste vidta omedelbart.

I det skriftliga svaret, får jag betona, läggs stor tonvikt vid primärvårdens patientjournaler, och frågan om att de är bristfälliga och att det i majoritetens budget för år 2021 finns ett uppdrag att se över organisationen. Och så belyser man också frågan om kommunikationen mellan de olika vårdgivarna.

Men jag känner inte att jag riktigt har fått svar på mina frågor som handlar om ifall du tycker att de medicinska insatserna för äldre personer har varit tillräckliga och om du anser att organisationen med vårdval läkarinsatser är bra och hur du som ytterst ansvarig har försäkrat dig om att äldre personer får god vård och behandling.

Anförande nr 278

Maria Fält (KD): Vi är nog väldigt överens, oavsett vilken partifärg vi har, om att vården av de äldre är otroligt viktig. Vi har alla anhöriga på det ena eller andra sättet som är äldre

och som kanske också har farit illa under den här pandemin som fortfarande pågår.

Jag ser att vi har ett gemensamt intresse för dessa frågor, och vi är tydliga med att det här är en prioriterad fråga framöver. Från de blågrönas sida kan jag säga att vi inte är nöjda med det här. Tänk om vi skulle sätta oss ned och säga att "det gick väl bra". Absolut inte! Vi ser behov av att förändra det här.

Jag hoppas att ni har tagit del av hälso- och sjukvårdsnämndens svar till IVO där vi också berättar vad vi tycker och tänker om det som har varit och att vi också ser att vi har mycket kvar att göra när det gäller att få till stånd bättre vård för våra äldre.

Susanne berörde frågan om de erfarenheter som vi allihop har fått under det här året och att det har blivit så tydligt att vi behöver göra extrainsatser för de äldre.

Jag vet inte om jag har svarat på Bengts frågor om det här med läkarinsatser i Säbo till exempel. Som det är nu ser vi över den här insatsen, det här vårdvalet. Den enskilde behöver inte ansluta sig till de här vårdvalsläkarinsatserna utan har möjlighet att behålla sin tidigare husläkare. Den enskilde är ju inte på något sätt kollektivt ansluten om man så inte vill.

Jag hoppas att vi kan åter ses i olika sammanhang och tala mer om de här frågorna framöver.

Anförande nr 279

Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Nu sade Maria Fält från Kristdemokraterna en hel del av det som jag tänkte lägga till i debatten. Jag instämmer i det som Maria betonade.

Anledningen till att jag begärde ordet var egentligen att jag ville kommentera en sak. Det är att Socialdemokraterna så ofta på något sätt kallar allting för ett marknadsexperiment, men det är faktiskt så att man ser, när man läser IVO:s rapport, att i princip alla regioner har fått större eller mindre kritik oavsett exakt vilket system man i respektive region har haft beträffande läkarinsatserna på särskilt boende.

Jag tror att det är viktigt att behålla ödmjukheten. Det vi inte ska tumma på är den äldres och dess anhörigas möjligheter att bestämma så mycket som möjligt över den äldres egen tillvaro och dennas egen vård. Och vidare tror jag att vi delar, över alla partigränser, uppfattningen att vård och omsorg av äldre människor i Sverige ska vara så bra som det någonsin går.

Anförande nr 280

S u s a n n e N o r d l i n g (MP): Lite kortfattat. Jag tror att till de viktigaste utvecklingsområdena som faktiskt är identifierade hör information till anhöriga. Och i det sammanhanget behöver vi givetvis också beakta patientintegriteten och journalsekretessen ifall anhöriga inte har behörighet att ta del av journalen. Vi ska fortfarande informera, informera för att den äldre inte alltid kan bära informationen till anhöriga.

Det som också har brustit i (ohörbart). Här är faktum att vår egen verksamhet, (ohörbart) som den heter, inte har avtal med alla kommuner, för det är någonting som är frivilligt för kommunerna och som vi erbjuder. Jag hoppas verkligen att kommunerna har identifierat detta som en viktig samarbetsfaktor. Det är verkligen viktigt att vi har avtal mellan kommun och region när det gäller smittskydds- och vårdhygienfrågor. Jag hoppas att det ska bli en stark utveckling av detta så att alla 26 kommuner kommer att ha det.

Anförande nr 281

A n n e - M a r i e S t r ö m b e r g (V): Jag vill ge svar på Susannes första inlägg. Jag blir glad över att du förstår problematiken med att det är för många läkare och för mycket

vårdpersonal som är inblandade för enskilda patienter.

Team är bra, men jag har lite svårt att se hur sådana ska kunna organiseras. Jag tror att det egentligen kunde vara ganska praktiskt om vårdcentralerna hade ansvar för vård- och omsorgsboenden i större utsträckning. Det blir liksom lite lättare att ordna så att det inte blir för mycket folk om alla kommer från samma vårdcentral.

Jag har bara en vädjan till er alla i alla partier: Snälla, rara, sluta tala om "våra" äldre! Äldre människor är varken omyndigförklarade eller livegna. De är sina egna. Så tala inte om "våra" äldre.

Anförande nr 282

Regionrådet Alkurdi (S): Låt mig bara påpeka att Region Stockholm fick anmärkningar på alla punkter i granskningen. Det är ändå något att belysa lite extra.

Jag nämner just vårdvalen som en stor faktor för att vi har skapat en uppsplittrad vård och att det har lett till att det har blivit svårt att kontrollera om man följer riktlinjerna. Det har definitivt lett till en mer uppsplittrad vård där läkarinsatserna är som isolerade öar där patienter och brukare inte förflyttas till kanske geriatriken eller i förlängningen omhändertas av annan instans fast de hade behövt mer av en geriatrisk eller sjukhusvistelse.

Jag kommer att prata om hur marknadsstyrningen har påverkat och försämrat vården för sköra äldre. Det är inte första gången och det är inte sista gången.

Anförande nr 283

Bengt Larsson (V): I det första svaret till IVO så var det ju mycket "händerna upp", och man koncentrerade sig på metodvalet som IVO hade gjort. Man stretade emot ganska mycket.

Jag har sett att det har blivit en viss förskjutning inom majoriteten både i den diskussion som har förts i dag och i går på seniorvårdsberedningens sammanträde. Man börjar i all fall mer betona att det finns åtskilliga brister som man måste ta itu med och att det är många människor som har farit väldigt illa på grund av den organisationsstruktur som finns.

Med detta vill jag tacka för den här diskussionen och säga att jag tror att vi framöver har en hel del problem att jobba med och att vi har lite olika utgångspunkter för att hitta lösningar.

Anförande nr 284

Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för en intressant diskussion om äldre och om hur det har gått för äldre i särskilda boenden under covid-19-pandemin.

Detta är ju en stor och viktig fråga som vi har diskuterat mycket det senaste året, eller i alla fall sedan maj månad förra året då det verkligen började belysas i medierna. Det fanns också exempel på människor som inte hade fått den vård som de skulle behöva och de insatser som de verkligen var i behov av.

Jag tycker att det är väldigt bra att det har genomförts granskningar. Det finns kritik mot IVO:s metodval och så vidare, men det är ju väldigt bra att vi själva från regionens sida har en mycket mer fördjupad analys och granskning av den här gruppen och av hur det har gått för dem som bor på särskilda boenden och har drabbats av covid-19.

De granskningar som vi har gjort bekräftar inte helt och hållet IVO:s bild, men de visar ju tydligt att det finns brister och att det finns behov av att göra förändringar.

Jag tycker att det vore bra om fler läste de här rapporterna, också Peter Strangs rapport där han har studerat hur det har gått för patienterna och vilka insatser man har fått om man har behövt komma till sjukhus respektive har varit kvar på sitt äldreboende.

När Talla säger att en hel massa människor inte har fått komma till vården på ett sätt som man skulle behöva, så tycker jag inte riktigt att jag har sett belegg för det påståendet. Jag tycker att det är viktigt att vi är lite noggranna med det här eftersom det påverkar människor väldigt mycket och skapar väldigt stor oro.

Vi kommer på hälso- och sjukvårdsnämnden att få besök av Peter Strang som ska föredra sin rapport, och då får ju alla partier som är representerade i nämnden möjlighet att lyssna och även ställa frågor.

För mig är det nämligen uppenbart att de givna svaren, de som gavs redan förra våren på debattsidor och så vidare utan att vi hade det här underlaget, inte är riktigt dem som vi kan se nu när de här rapporterna finns.

Det behövs fler åtgärder, vi behöver stärka läkarmedverkan och det kan göras på olika sätt. Det finns ju en diskussion till och med om ett nationellt ansvar, och jag tycker att vi ska försöka göra gemensam sak kring det här från regionens sida.

§ 24 Interpellation 2020:40 av Jonas Lindberg (V) om Hur står det till med demokratin i Region Stockholm?

Regionfullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 25 Interpellation 2020:41 av Catarina Wahlgren (V) om försämrade lista av förskrivningsbara matprodukter för barn med celiaki

Anförande nr 285

Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Tack för svaret! Här framgår det att regionen i september 2020 tog över ansvaret för näring för barn och unga, och i samband med det minskade man antalet förskrivningsbara livsmedel i Region Stockholm från cirka 80 stycken produkter till tolv. Det är regionerna som själva bestämmer utbudet. Andra regioner som har bestämt över sina förskrivningsbara livsmedel har ett större utbud.

Det är ett väldigt litet utbud på Region Stockholms lista, och dietister har beklagat sig över att de inte med gott samvete kan förskriva näringsriktig kost till barn och ungdomar från den här listan. Det har också pratats ganska mycket om att utbudet i butiker ökar och detta skulle då på något sätt vara något som skulle kunna kompensera den korta listan, men i butiker är varorna två till tre gånger dyrare. Därför blir det en klassfråga hur pass varierad kost man kan äta.

Ett exempel från den här listan är att det inte finns något bröd utan bara mjöl. Det innebär alltså en förväntan på familjer med glutenintoleranta barn att baka själva. Att baka glutenfritt, det kan jag säga, det är inte särskilt enkelt, så det är ganska stora krav som nu ställs på de här familjerna jämfört med situationen tidigare.

I svaret hänvisas till § 24 i barnkonventionen, men såvitt vi har förstätt så är den här paragrafen ännu inte utredd ur lagstiftningssynpunkt.

Anförande nr 286

Edvin Bernhardsson (KD): Fru ordförande! Tack för interpellationsfrågorna från Catarina Wahlgren angående utbudet av förskrivningsbara glutenfria matvaror!

Bakgrunden till interpellationen från Vänsterpartiet är att SLSO i höstas övertog uppdraget från apoteken att tillhandahålla näring till barn i åldrarna 0 till 15 år med glutenintolerans.

Jag ser behovet av en väl fungerande celiakivård både som läkare och kanske framför allt som anhörig till flera familjemedlemmar med celiaki. Region Stockholm har en väl utbyggd barn- och ungdomsmedicinsk vård och vi har flera centra inom området utöver primärvården som förstås är grunden och som diagnostiserar och behandlar största delen av regionens alla patienter med celiaki.

SLSO har länge haft uppdraget att tillhandahålla näring för vuxna med celiaki, och enligt de rapporter som jag har fått så har de skött uppdraget utmärkt. Det har också erbjudits möjlighet att beställa mat på 1177 Vårdguiden och få den levererad hem i stället för att gå till ett apotek. Det är förstås en särskilt bra åtgärd under en pandemi men förstås även annars.

Nu erbjuds alltså samma möjlighet för barn och en ytterligare förbättring, och kanske den främsta, som vi framhåller är att förskrivaren nu i regionens regi kan förskriva livsmedel genom samma system som man förskriver andra hjälpmedel. Det blir därmed en minskad administrativ börda.

Lagen om läkemedelsförmåner från år 2002 säger att den som är under 16 år har rätt till subventionerade livsmedel för särskilda näringsändamål, till exempel som vid glutenintolerans. Vid övertagandet har Region Stockholm inte förändrat sin följsamhet till lagen och inga förändringar har heller gjorts vad det gäller åldersgruppen som får glutenfria produkter.

Som Catarina nämnde så har både utbudet av glutenfri kost och kunskapen om celiaki ökat markant i samhället de senaste decennierna jämfört med hur det var tidigare. Både Svenska Celiakiungdomsförbundet och Svenska Celiakiförbundet har samarbete med stora matkedjor om råd för att tillgodose behoven hos dem som har celiaki. Glutenfria matvaror finns i dag i alla livsmedelsaffärer, och i princip i alla caféer och restauranger erbjuder glutenfria alternativ. På grund av det ökade utbudet och den ökade efterfrågan i dagligvaruhandeln har priserna pressats ned markant i handeln.

Det är förstås viktigt att utbudet för barn är både näringsriktigt och varierat. Nuvarande upphandlade sortiment har ett heltäckande och gott näringsinnehåll, och SLSO ser just nu över sortimentet för personer med celiaki tillsammans med brukarrepresentanter, det vill säga celiakiföreningarna, och leverantörsoberoende förskrivare. Syftet är att åter en gång få till stånd ett än mer varierat utbud, och det är något som vi även kommer att göra i fortsättningen.

Anförande nr 287

C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Det blev intressant på slutet. Jag vet inte om det sades att listan skulle ses över och att man skulle utöka sortimentet, men jag tyckte nästan att jag hörde det. Det var ett sådant svar vi hade hoppats på, det vill säga att man skulle inse att tolv produkter var väl lite för att få en varierad kost. På det viset skulle en god hälsa för barn med celiaki bli en tydlig klassfråga.

Något annat som berörs i svaret är åldern. Man hänvisar till lagen om läkemedelsförmånen och att den gäller barn och unga under 16 år. Samtidigt går antagligen den som är 17 eller 18 år fortfarande i skolan och familjen har dessa utgifter. Vi har hört att andra regioner på eget bevåg har satt gränsen vid 20 år. Det tycker vi vore en välvillig inställning för att alla ungdomar ska ha likvärdiga uppväxtvillkor.

Vi hade alltså velat ha ett lite mer välvilligt svar. Jag tyckte dock att det muntliga svaret var mer välvilligt än det skriftliga. Vi får hoppas att denna inriktning finns hos de styrande.

Anförande nr 288

Edvin Bernhardsson (KD): Jag ska inte förlänga debatten i onödan, eftersom vi är relativt ense. Några minuter är lite för kort tid för att komma till poängen. Det stämmer att man framöver kommer att se över sortimentet kontinuerligt i samråd med bland annat organisationerna. Det är vad som står i avtalet.

§ 26 Interpellation 2020:42 av Britt-Mari Canhasi (SD) om organiserad prostatacancer-testning

Ordföranden: Det är även i denna interpellation det tillförordnade regionrådet Irene Svenonius som återfinns i handlingarna. Här lämnar hon dock över till Samuel Klippfalk från Kristdemokraterna.

Anförande nr 289

Britt-Mari Canhasi (SD): Tack för svaret på mina frågor! Interpellationens bakgrund är att regionen har dragit ut på ett beslut om att starta och organisera prostatacancer-testning. Under 2019 tog regionen fram en ny regional cancerplan med ökad satsning för att genom förebyggande arbete och tidig upptäckt minska antalet cancerfall och minska dödligheten. Särskilt i formuleringen om cancerplanen betonas vad som ska göras, inte vad som planeras.

Som ny här inledde jag en omvärldsspaning då jag träffade representanter från professionen och patientgrupper. Jag läste på och ställde frågor. Jag kom då att fastna för just prostatacancerproblematiken. Det är den största patientgruppen och kanske också den mest eftersatta. Det är en patientgrupp i vilken nära 2 000 män årligen får en cancerdiagnos, och många fler lever med en prostatacancer.

Jag kan inte komma ihåg att senfärdigheten med att förbättra prostatacancer-vården eller diagnostiken har debatterats i fullmäktige under denna mandatperiod. Problemet med prostatacancerdiagnostiken är en anledning till att organiserad prostatacancer-testning borde stå högt upp på agendan. Med nuvarande diagnostik upptäcks ofta inte prostatacancer förrän den har börjat sprida sig. Det leder till en oro hos män som känner till detta och därför aktivt ber om ett prostatacancer-test. Ett test med förhöjda värden som indikerar prostatacancer behöver varken vara något farligt eller leda till behandlingsinsatser.

I Stockholm förekommer en omfattande oorganiserad cancerdiagnostik. Många män testas i onödan. År 2017 lät fler än 90 000 män prostatacancer-testa sig. Två tredjedelar av alla män över 50 år har testat sig minst en gång.

Flera utredningar har satts igång och har också kommit med förslag som inte har beaktats. I stället har nya utredningar påbörjats utan att det har lett till någon förändring. Prostatacancer-vården är sedan länge oorganiserad, och i regionen finns ingen samordning för vårdkedjan i dess helhet. Flera utredningar har satts igång utan att det har lett till någon utveckling av prostatacancer-vården. Nu ligger fokus i stället på försöksverksamhet – så kallad OPT – för att få fram bättre diagnosmodeller inför nationell screening. Ett mycket genomtänkt och bra program byggs upp på bland annat Stockholm 3-testet. Det är ett nytt test som är framtaget av professionen i Stockholm. Det blev klart våren 2019, men utredningen lades på is för att man skulle göra nya utredningar.

Medan Region Stockholm avvaktar har flera andra regioner kommit igång med egna pilottester. Tanken är inte att man ska vänta med försöken tills färdiga utvärderingar är gjorda, som jag tycker att svaret på en av mina frågor i interpellationen pekar på. I stället är tanken att regionerna ska medverka genom att pröva egna modeller som underlag för en nationell screeningmetod.

Anförande nr 290

S a m u e l K l i p p f a l k (KD): Fru ordförande! Åhörare, som eventuellt hänger sig kvar, och alla ledamöter! Tack, Britt-Mari, för en väldigt viktig interpellation i ett viktigt ämne.

Precis som skrivs i interpellationen är prostatacancer en av de vanligaste cancersjukdomarna i Sverige. Det är den absolut vanligaste cancerformen som också orsakar flest dödsfall bland svenska män. Det som är lite klurigt med denna sjukdom är att så länge man är symtomfri kan man i regel botas men har man symtom är den nästan alltid obotlig. Det är därför man har gjort försök med testning. När man har gjort studier, såväl svenska som europeiska, har det visat sig att screening med PSA-prov minskar dödligheten. I vissa studier visade det på nästan en halvering av dödligheten efter 14 år, mätt i antal över tid.

Samtidigt leder den breda screeningen till en överdiagnosticering och överbehandling, eftersom alla cancerformer inte behöver behandlas. De blir inte alltid elakartade. Då kan bieffekterna i stället bli större än nyttan. Det här visar att man måste testa på rätt sätt. Det kan till exempel innebära att man inte tar vävnadsprover i onödan. I det ingår till exempel det som Britt-Mari är inne på i sin interpellation, det vill säga att man ibland testar med hjälp av magnetröntgen. Detta finns det kapacitet för i Stockholm–Gotland-regionen inom ramen för starten av denna testverksamhet.

När man testar i Stockholm kompletterar man ofta PSA-provet med ytterligare ett blodprov, kallat Stockholm 3. Detta blodprov minskar onödiga vävnadsprover. Det kan också hitta cancer trots låga PSA-värden. Därför ger det en god rekommendation för nästa steg så att man kan sätta in rätt insats vid rätt tillfälle.

Just nu pågår en planering för att Stockholms pilotprojekt inom detta område ska komma igång för att man ska kunna göra organiserad prostatacancer-testning. I det kommer såväl PSA-prov som blodprovet Stockholm 3, magnetröntgen och information att ingå. När vi gör detta kommer vi att titta på erfarenheter från andra regioner och hur deras arbete ser ut med nationella it-system liksom hur det ska organiseras i verksamheten inför pilotprojektets sjösättande.

Det är viktigt att nu komma ihåg att en organiserad prostatacancer-testning är en av många viktiga pusselbitar för att förbättra vården, men det är inte hela lösningen.

Anförande nr 291

B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag har ställt frågor till förvaltningen, och där har de svarat att de behöver invänta resultat från en studie innan de kan börja planera för en organiserad prostatacancer-testning i Stockholm. Arbetsgruppen är inte säker på om man ska använda sig av Stockholm 3-testet eller inte.

Stockholm 3-testet används redan på Capio S:t Göran och är testat på 60 000 män i en studie i Stavanger i Nordnorge med goda resultat. Därefter har det implementerats där. Studier visar på en direkt kostnadsminskning på mellan 23 och 28 procent per man enbart genom minskade vårdkostnader. Då är inte minskade samhällskostnader inräknade.

Stockholm 3-testet har tilldelats ett europeiskt innovationspris, och nu arbetar en grupp med att implementera testet i flera skandinaviska länder. Region Stockholm har länge tvekat inför att ta till vara det försprång och den prestige som det innebär att ha tagit fram Stockholm 3-testet. Jag tycker att det är ett lite märkligt agerande av en region som har en självbild av att vara en innovationsregion.

Socialstyrelsen har gjort hälsoekonomiska analyser som liksom Stavangerprojektet visar på minskade vårdkostnader. Någon ytterligare regional hälsoekonomisk analys har därför inte behövts. Ändå har det tagit så pass lång tid. Socialstyrelsen har uppmanat regionen att

komma igång med försöksverksamhet som ska bidra till kunskapsunderlag. Regeringen har även stöttat med extra medel. Men regionen har tvekat länge inför detta, och medan regionen har tvekat har vården för prostatacancerpatienter blivit alltmer ojämn.

Kommer vi att få se en organiserad prostatacancer-testning inför under denna mandatperiod?

Anförande nr 292

S a m u e l K l i p p f a l k (KD): Det som konstaterades var att när man tittar nationellt på prostatacancer-testning ser man att det fortfarande avråds från en bred nationell screening. Det som kommer att göras är det pilotprojekt som ska rulla igång. Planen är att före årets utgång kommer de första männen i Region Stockholm att ha fått sin kallelse till testning. Jag är glad över att detta är på rull. Man har som sagt planerat för att detta ska komma igång före årets utgång.

Anförande nr 293

B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag känner åtminstone en försiktig optimism efter att ha läst det som projektgruppen nyligen uttalade i Dagens Medicin. Där sade man att det här ska komma igång någon gång under 2022 och att män då ska få erbjudande om en organiserad testning. Det här är också viktigt för ekonomin, då det finns vinster att göra i detta. Det finns dessutom vinster för individen att hitta sin cancer men också att inte behöva bli behandlad för en cancer som är ofarlig.

Den screening du talar om som man inte vill ha handlar om att man inte ska bli screenad enbart med PSA-testet. Socialstyrelsen har ju dock uppmanat regionen att komma igång på olika sätt och med olika metoder för att testa det här. Då kan man se vilket test som är bäst när man sedan ska välja inför en nationell prostatacancerscreening för alla män. Det är också viktigt att man ur ett jämställdhetsperspektiv kommer igång.

Kommer vi under 2022 att få se en igångsättning?

Anförande nr 294

S a m u e l K l i p p f a l k (KD): Precis som har konstaterats i interpellationssvaret är redan ett antal regioner, till exempel Västra Götaland, igång med sitt test. Det finns en viktig poäng med att alla inte gör på exakt samma sätt. Därigenom får man ett underlag för hur man ska gå vidare när man eventuellt gör det i större skala på nationell nivå. Det innebär att vi kommer att titta på de erfarenheter som finns från de regioner som redan har kommit igång, men vi kommer inte att kopiera deras modeller rakt av. Vi kommer att ta med oss de lärdomar och de arbetssätt som vi har i Stockholm för att göra det här på bästa möjliga sätt. Då kan vi få ett bra kunskapsunderlag från andra försöksregioner som kan vägas samman inför ett nationellt program.

§ 27 Interpellation 2020:43 av Gabriel Kroon (SD) om en orättvis patientbörda för vårdcentralerna

Anförande nr 295

G a b r i e l K r o o n (SD): Region Stockholms ersättningsmodell för husläkarmottagningar byggde fram till nyligen till övervägande del på en rörlig ersättning. Denna rörliga ersättning premierade ett kvantitativt synsätt genom att fler besök skulle ge mer betalt. De negativa konsekvenserna lades däremot delvis på de mest krävande och ofta äldsta patienterna, det vill säga de som har behov av långa besök med många frågor. Genom ett rörligt ersättnings-system riskerade just dessa patienter att bli mindre lönsamma för vårdcentralerna. Som

alternativ och för att motverka detta tillkom en omfattande detaljreglering i avtalet som inskränker vårdprofessionen och verkar alltför styrande.

När allt fler regioner hörsammade uppmaningen från professionen och vårdcentralerna gick flertalet över till en fast ersättning med kapitering som justeras utifrån ACG-diagnos, CNI och ålder. Sist ut har nu det blågröna Region Stockholm gjort en total omvändning från den högsta rörliga ersättningen i landet till en mer rimlig kapiteringsmodell, mycket lik den som bland andra Sverigedemokraterna tidigare återkommande har föreslagit. Det är visserligen positivt, men eftersom ingen ersättningsmodell är perfekt kommer även denna att innebära problem som vi antingen kommer att behöva lösa proaktivt, eller så måste vi vänta tills missnöjesrösterna börjar eka från patienter och vårdcentraler.

I denna interpellation frågar jag regionrådet hur hon har för avsikt att undvika så kallad cream skimming, det vill säga när vårdgivare försöker åta sig friskare, teknikkunniga och enklare patienter och i stället skicka ifrån sig de mer behövande, multisjuka äldre. Precis som regionrådet påpekar syftar ACG-viktningen till att komplettera och justera för sjukligheten hos patientgruppen. Men erfarenheter från andra regioner visar hur ACG systematiskt har utnyttjats och missbrukats. I och med den samtidiga etableringen av de stora digitala vårdgivarna, vars affärsmodeller är uppbyggda kring de kostnadsfördelar som digitala besök medför, kan och bör vi, som vi gjort tidigare vad gäller fysiska vårdcentraler, förvänta oss cream skimming och möjligen en förvärrad sådan. Om denna skimming är oreglerad skulle den kunna slå ut småskaliga och personaldrivna enheter som framför allt agerar fysiskt och som vi ofta talar oss varma för här i fullmäktige.

Vi ska såklart välkomna alla aktörer, men det är ytterst viktigt att vi politiker sitter i förarsätet och arbetar proaktivt när vi gör dessa stora förändringar med digitala aktörer och ny ersättningsmodell. På så vis kan vi undvika försämrad och fördyrad vård.

Jag frågar därför regionrådet hur hon avser att arbeta proaktivt med de utmaningar som finns framför oss.

Anförande nr 296

Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack, Gabriel Kroon, för din interpellation om vårdcentralerna och deras listade patienter! Vi genomför nu en stor förändring. Den sker samtidigt som vi fullföljer tidigare förändringar som jag har arbetat aktivt för. Vi gjorde en stor förändring 2016 – beslutet kom 2015 – då vi påbörjade utökningen av den fasta ersättningen, det vill säga kapiteringen. Det var då det stora skiftet gjordes. Sedan har vi utökat kapiteringen och minskat den rörliga ersättningen. Jag tycker att detta är väldigt bra.

I vår modell har vi både CNI, Care Need Index, som är ett socioekonomiskt mått, och ACG, som du nämnde och som handlar om diagnoser hos patienterna. Du sade att det har varit stora problem med detta i andra regioner. Exemplet Västra Götaland är det som brukar anges. Där gjordes försök till manipulation. Vår modell ser inte likadan ut, så därför bedömer jag att risken är mycket mindre här. Det är väldigt viktigt att vi kan rikta resurserna till de vårdcentraler som har patienter med stora behov. Även äldre har fått en ökad tyngd i vår ersättningsmodell.

Hur går det då? Plockar vissa aktörer många patienter från andra vårdcentraler? Vi hade en debatt om Kry i höstas. I dag har Kry ungefär 20 000 listade patienter på sina tre vårdcentraler, och regionen har 2,3 miljoner invånare. De väldigt högröstade debattinlägg som vi fick ta del av i höstas menade att andra vårdcentraler inte skulle kunna överleva, men så har det inte alls blivit. Det är väldigt bra. Vi ser att fler har listat sig, vilket är välkommet. Vi ser att förändringarna på de befintliga vårdcentralerna är ganska små. Vi ska inte glömma bort att vårt län växer, vilket gör att allt fler behöver vård.

Nya ersättningsmodeller och våra långsiktiga planer för primärvården har varit bra på flera sätt, inte minst för att fler aktörer nu vill etablera sig i Stockholm. Det är mycket välkommet. Vi ska självfallet följa upp hur det går med den nya ersättningsmodellen och det nya förfrågningsunderlaget. Vi är också fullt beredda att göra fler justeringar.

Vi kommer att hålla fast vid vår primärvårdsstrategi och jobba långsiktigt för att utveckla primärvården i Stockholm. Det är väldigt bra att man också på nationell nivå har fattat beslut i riksdagen att gå i riktningen mot mer av personlig vård där alla som vill får lista sig hos namngivna läkare. Att stimulera detta är ju en del av vår nya ersättningsmodell.

Anförande nr 297

G a b r i e l K r o o n (SD): När jag hör svaret från regionrådet och läser det skriftliga svaret tolkar jag det som att det inte finns någon större oro för vad den dubbelbörda som inträder hos stora digitala vårdgivare i kombination med förändrad ersättning kommer att innebära. Man förvänta sig att detta kommer att ske ganska smärtfritt.

En oro jag har är dock att kapiteringssystemet i grunden kan ses som en vanlig sjukvårdsförsäkring i de länder som har sjukvårdsförsäkringar i samhället. Grundtanken är att en vårdcentral har en blandad patientmix där några är äldre, några är multisjuka, några är yngre och några i stort sett är helt friska. Case mixen av de olika listade möjliggör för personal att ha en rimlig arbetsmiljö och att kunna arbeta med olika patienter. Framför allt täcker den delvis upp verksamhetskostnaderna för de sjukare genom vissa lägre kostnader för vård till andra listade. Oavsett viktning med ACG, CNI och viss åldersjustering kommer en sådan tendens alltid att förekomma.

Resultatet av de dubbla förändringarna med dels stora vårdgivare, dels ett förändrat ersättningssystem är möjligheten till cream skimming, det vill säga där enklare, teknik-kunniga och förhållandevis friskare patienter väljer att lista om sig till digitala vårdgivare. Deras egentligen främsta säljargument har varit snabb och smidig vård med korta väntetider. Min oro består i att dessa patienter lämnar den traditionellt tunga, fysiska vårdcentralen bakom sig och därmed alla de människor – primärt äldre människor – som inte har den digitala förståelsen och kunnandet. Det handlar om dem som inte ens har en dator hemma men onekligen har det största sjukvårdsbehovet.

På sikt finns en risk att det skapas ett A-lag med digitala vårdgivare, som visserligen delvis agerar fysiskt, som ger snabb och smidig vård och ett B-lag där traditionella fysiskt tunga vårdcentraler tar hand om de allra sjukaste patienterna. Konkurrens kan vara bra, men vi måste vara proaktiva i detta.

Anförande nr 298

R e g i o n r å d e t S t a r b r i n k (L): Frågan om användandet av digitala tjänster inom primärvården är högst aktuell. Under pandemin har vi sett vilken snabb utveckling vi har fått på området. Inte minst har gruppen äldre börjat använda den digitala tekniken. Sedan finns det naturligtvis personer som inte alls använder detta och som inte är redo att göra det, och de måste självklart också ha bra tillgång till hälso- och sjukvård.

Jag tror att det system som vi nu inför, där vi riktar mer resurser till de vårdcentraler vars patienter har större behov, är en viktig nyckel i detta. Vi måste också fortsätta arbeta med digitala lösningar, och att utbilda invånarna i hur man kan använda dessa tjänster är också en viktig del. Vi ska förstås ha en särskild blick på de personer som har störst vårdbehov och som kan ha svårt att göra sig hörda i vårdssystemet.

Det är väldigt viktigt att också hålla fast vid valfriheten, att ha möjlighet att välja. Vi måste säkerställa att allt fler får lista sig hos en namngiven fast läkare. Hur lång en sådan lista blir

för olika läkare tror jag kommer att avgöras av tyngden på patienterna. Detta är också ett skäl till att skicka mer resurser med de patienter som är äldre eller som på andra sätt har större vårdbehov. Att ha både ett socioekonomiskt och ett åldersrelaterat särskilt fokus på utvecklingen ser jag som en av mina egna men också hela hälso- och sjukvårdsnämndens viktigaste uppgifter i det fortsatta reformarbetet för primärvården.

Anförande nr 299

Gabriel Kroon (SD): Jag tackar som sagt för svaret och vill bara påpeka att den stora delen av våra sjukvårdskostnader kommer från en liten grupp människor. Det är ofta de äldsta, de multisjuka och de med flera kroniska sjukdomar. Det är dessa som är storkonsumenter i akutsjukvården, slutenvården och primärvården. Om vi vill utveckla och främja sjukvård för alla måste vi komma åt denna grupp.

Det är ganska tydligt att ju äldre man blir, desto större blir också sjukvårdskonsumtionen. Ju äldre man blir, desto mindre tekniskt okunnig tenderar man ofta att vara. Det är inte så konstigt, eftersom man har vuxit upp utan datorer och liknande. Detta måste vi ha i åtanke när vi utformar dessa system och när vi utvärderar hur denna dubbelförändring har skett.

Jag vill göra ett varmt medskick. Försök att involvera akademin, vårdcentralerna och forskningen så att vi får reella bevis som inte bara är tänkta för våra framtida analyser utan även andra regioners framtida analyser.

Anförande nr 300

Regionrådet Starbrink (L): Fru ordförande! Jag håller med om att det är viktigt att involvera akademin. Vi har verkligen lagt en bra grund för det. I Stockholm har vi skapat en struktur som ger fina möjligheter i och med våra akademiska vårdcentraler och ett nära samarbete med inte minst Karolinska Institutet. Detta är verkligen en viktig fråga för oss.

Vad gäller digitaliseringen är det viktigt att inte utgå från att äldre personer inte är uppkopplade, inte är intresserade eller inte kan. Internet har funnits i två decennier på svenska arbetsplatser. Många av dem som nu är 80 år var i 60-årsåldern när internet började användas brett. De är vana vid det här. Tiden gör också att allt fler av de äldre är väldigt vana vid att använda digitala lösningar. Det ska vi bejaka och ge bra möjligheter till. Men vi ska självklart inte smälla igen någon dörr framför dem som inte alls använder digitala tjänster. Där måste den fysiska vårdcentralen och den kontakt som man är van vid fortsätta att upprätthållas. Det kan till exempel ske via telefon och fysiska besök.

Avslutning

Ordföranden: Vi har nu gått igenom dagens föredragningslista och har hanterat alla punkter på dagordningen. Från presidiets sida vill vi såklart tacka för denna fantastiska dag. Vi saknar er här i salen. Det känns väldigt märkligt att se ut över ett hav av tomma stolar som återfinns här. Längst bak i salen har vi visserligen ett glatt sekretariat som just nu vinkar till er. Jag önskar att ni hade kunnat se deras entusiasm över att få vara med här i dag.

Som jag sade vid förra tillfället: Tack för att vi fick komma hem till er i dag och att ni har släppt in oss där! Tack för tålmodet med att byta mötessystem och för hjälp med att se till att kameror är påslagna! Ni har även visat utrymme och tålmod när så har behövts.

Jag vill säga ytterligare något som jag har sagt förut, men det tål att upprepas. Ett enormt tack till alla tjänstemän som har sett till att detta fungerar! De har hjälpt oss med spotlightande. De har sett till att ni fått tala och att talartiden tickar som den ska. Framför allt har de hjälpt till med tekniken. Ni ska veta att mycket engagemang läggs ned i detta. Ni har

sett detta möte och testmötet. Men utöver det sker många avstämningar. Det läses rapporter. Det tas kontakter med teknikföretagen. Det dras och kopplas sladdar. Det talas med förtroendevalda som behöver lite support. Ett enormt jobb görs för att vi ska kunna genomföra våra fullmäktigesammanträden på distans. Vi skickar en virtuell applåd av tacksamhet till alla dessa.

Jag förklarar härmed dagens sammanträde avslutat och önskar alla en fortsatt härlig tisdagskväll. Jag hoppas att ni får äta många goda semlor nästa vecka. Tills nästa gång!